

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU
(TCK M.220)**

ERTAN DEMİRCİ

MAYIS 2019

Tez Başlığı: Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK M.220)

Tezi Hazırlayan: Ertan DEMİRCİ

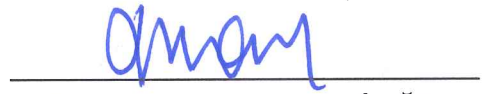
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Enstitü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Feriha Bilge TANRIBİLİR
Kamu Hukuku ABD Başkanı (Uhde)

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU
Tez Danışmanı

Tez Jüri Tarihi: 18/05/2019

Tez Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU (Çankaya Üniv.)

Dr. Öğr. Üyesi Uğur ERSOY (Kırıkkale Üniv.)

Dr. Öğr. Üyesi Burcu ERTEM (Çankaya Üniv.)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı: Ertan DEMİRCİ

İmza:

Tarih:

ÖZET

SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU (TCK M.220)

DEMİRCİ, Ertan

Yükseklisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU

Mayıs 2019, 171 sayfa

Suç örgütlerini belirsiz sayıda suçu işlemek amacıyla bir araya gelmiş ve belirli bir hiyerarşik düzene sahip yapılanmalar şeklinde tanımlamak mümkündür. Suç örgütleri sadece günümüzde değil tarihin çok eski dönemlerinde de çete, eşkıya vb. isimler altında faaliyet göstermişlerdir. Günümüzde ise teknolojik gelişmeler ve iletişim imkânlarının artması ile birlikte suç örgütleri faaliyet alanları ile araç ve gereçlerini geliştirmiş ve sadece ulusal değil uluslararası nitelikte bir suç ağı oluşturmuşlardır. Suç örgütlerinin faaliyetleri de kamu düzeni ve toplumsal barışı tehdit etmekte, toplum nezdinde endişe, korku ve paniğe sebep olmaktadır. Söz konusu faaliyetler oluşturdukları somut tehlike sebebiyle TCK'nın 220. maddesinde ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Yapılan kanuni düzenlemede örgüt kurucu, yönetici, üye, örgüt adına suç işleyen veya örgüte yardım edenler ile örgüt veya amacının propagandasını yapan failer açısından cezai müeyyideler öngörülmüştür. Bu çalışmamızda da suç örgütlerinin

yapısı, bu konudaki diğer ülke düzenlemeleri ve ülkemizde uygulanmakta olan yasal mevzuat hükümleri detaylı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Organize Suçluluk, Su rgt, Kamu Düzeni, Organize Su

ABSTRACT

ESTABLISHMENT OF AN ORGANIZATION FOR THE PURPOSE OF COMMITTING A CRIME

(TCK M.220)

DEMİRCİ, Ertan

Master Thesis

Graduate School of Social Sciences
M.A, Department of Public Law

Supervisor: Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU

May 2019, 171 pages

Organized crime groups can be defined as establishment who have a certain kind of hierarchy and commits indefinite number of crimes. Organized crime groups are not a type of establishment emerged recently, they acted as bandit, gang etc. in the early periods of history. Inrecently, with in the increase in technological developments and communication opportunities, criminal organisations have developed their activities and tools and have established a criminal network not only national but also international. Such activities of criminal organisations threat public order and peace, and cause anxiety and fear in public. Thesea ctivities are stated as crime in Article 220 of Turkish Penal Code. In this article, there are penalties for establisher, manager and members of

the criminal organisations, contributor not member and propagandists. In this thesis study, we carry out a deep analysis into structure of organized crime groups, legislations in other countries and legislations of Turkey.

Keywords: Organized crime, Crime Organisation, Public Order

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans yaptığım dönemde beni yönlendiren ve desteklerini esirgemeyen değerli hocam, tez danışmanım Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU'na, tez çalışmam esnasında manevi desteğini benden esirgemeyen kıymetli eşim Özlem EROĞLU DEMİRCİ, babam Abdurrahim DEMİRCİ ve annem İfaket DEMİRCİ'ye teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
1. ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK VE SUÇ ÖRGÜTÜ KAVRAMLARI, TARİHÇESİ VE MUKAYESELİ HUKUKTAKİ GÖRÜNÜMÜ.....	4
1.1 Örgütlü Suçluluk ve Suç Örgütü Kavramları.....	4
1.2 Örgütlü Suçluluk Kavramının Unsurları.....	7
1.2.1 Hiyerarşik Yapı.....	9
1.2.2 Süreklilik.....	11
1.2.3 Korunma Mekanizması.....	12
1.2.4 Kazanç Sağlama Amacı.....	14
1.2.5 Kara Para Aklama.....	17
1.2.6 Cebir, Şiddet ve Tehdit vb. Yollarla Özel Sektör ve Kamu Görevlilerini Suça Teşvik.....	22
1.2.7 Uluslararası Bağlantı ve İlişkiler.....	25
1.3 Suç Örgütlerinin Görünüş Biçimleri.....	26
1.3.1 Çete.....	26
1.3.2 Organize Suç Örgütü.....	27
1.3.3 Mafya Tipi Suç Örgütü.....	29

1.3.4	Terör Örgütü.....	31
1.4	Organize Suçluluk Kavramının Tarihçesi	36
1.5	Yabancı Ülkelerde Organize Suç Kavramı	44
1.5.1	İtalya.....	45
1.5.2	Almanya	47
1.5.3	Fransa	48
İKİNCİ BÖLÜM.....		50
2. TCK’NIN 220. MADDESİ KAPSAMINDA SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA, YÖNETME VE BU AMAÇLA KURULMUŞ ÖRGÜTE ÜYE OLMA SUÇU		50
2.1	Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Özellikleri	50
2.1.1	Çok Failli Suç Olması	50
2.1.2	Tehlike Suçu Olması	54
2.1.3	Mütemadi Suç Olması.....	57
2.1.4	Seçimlik Hareketli Suç Olması	59
2.1.5	Serbest Hareketli Suç Olması.....	60
2.1.6	Genel ve Tamamlayıcı Nitelikte Olması.....	61
2.2	Korunan Hukuki Değer	62
2.3	Suçun Maddi Unsurları	65
2.3.1	Fail	65
2.3.2	Mağdur	69
2.3.3	Konu.....	71
2.3.4	Fil	74
2.3.4.1	Örgüt Yapısı.....	75
2.3.4.2	Örgüt Kurmak	80
2.3.4.3	Örgüt Yönetmek	81
2.3.4.4	Örgüte Üye Olmak.....	84
2.3.4.5	Örgüte Üye Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç İşlemek.....	89
2.3.4.6	Örgüte Bilerek ve İsteyerek Yardım Etmek	91
2.3.4.7	Örgütün veya Amacının Propandasını Yapmak.....	94
2.4	Suçun Manevi Unsuru	97
2.5	Hukuka Aykırılık Unsuru	99
2.6	Yaptırım.....	103

2.7 Suçun Nitelikli Halleri.....	104
2.7.1 Örgütün Silahlı Olması	104
2.7.2 Örgütün veya Amacının Propagandasını Basın ve Yayın Yolu İle Yapılması	105
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	111
3.SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN NİTELİKLİ HALLERİ, ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ, ETKİN PİŞMANLIK VE YARGILAMA USULÜ	111
3.1 Özel Görünüş Biçimleri.....	111
3.1.1 Teşebbüs.....	111
3.1.2 İştirak.....	115
3.1.3 İçtima.....	120
3.1.3.1 Gerçek İçtima.....	121
3.1.3.2 Bileşik Suç	121
3.1.3.3 Zincirleme Suç.....	123
3.1.3.4 Fikri İçtima	124
3.2 Etkin Pişmanlık Halleri	125
3.2.1 Örgüt Kuran ve Yöneten Açısından Etkin Pişmanlık	129
3.2.2 Örgüt Üyesi Açısından Etkin Pişmanlık	131
3.2.3 Tüm Failler Açısından Etkin Pişmanlık.....	134
3.2.4 Denetimli Serbestlik.....	136
3.3 Yargılamaya İlişkin Usul.....	138
3.3.1 Soruşturma Usulü.....	138
3.3.2 Kovuşturma.....	139
3.3.3 Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	140
SONUÇ	142
KAYNAKÇA	145
EKLER	159
EK 1: ÖZ GEÇMİŞ	159

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.	: Aksi Görüş
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev	: Çeviri
E.	: Esas
K.	: Karar
m.	: Makale
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu
vb.	:Ve benzeri
Y.	:Yargıtay
CGK	:Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Ceza hukuku çerçevesinde suç, yasaklanan ve yapılması ya da yapılmaması halinde kanun koyucu tarafından cezai yaptırıma bağlanmış olan fiiller olarak tanımlanabilir. Örgütlü suç kavramı ise oldukça eski bir kavramdır. Bu kapsamda suç işleyerek çeşitli menfaatler elde etmek isteyen kişiler daha az emek sarf ederek daha yüksek getiri elde etmek için organize şekilde suç işleme yönünde eğilim göstermiştir. Tarihin farklı dönemlerinde farklı isim ve organizasyonlar içerisinde faaliyet gösteren suç örgütleri içerisinde buldukları toplumun can ve mal güvenliğini tehdit eden önemli bir faktör olmuştur.

Bu kapsamda amacı suç işlemek olan bir örgütsel yapılanmanın ifade ve örgütlenme özgürlüğü çerçevesinde kabul edilebilmesi mümkün değildir. Bu noktada bireylerin can ve mal güvenliği başta olmak üzere kamu düzenini korumakla görevli olan devlet de gerek soruşturma usulü gerekse ceza konusunda yaptığı değişiklikler ile birlikte bu tür faaliyetlerin önüne geçmek için çeşitli önlemler geliştirmiştir. Konusu suç teşkil eden eylemleri gerçekleştirmek için kurulmuş bir yapının cezalandırılabilmesi için mutlaka kanunda suç olarak tanımlanmış bir eylemi gerçekleştirmesine gerek bulunmamaktadır. Kanunda suç olarak tanımlanan eylemlerin örgütsel bir yapı tarafından gerçekleştirilme ihtimali dahi kamu düzeni açısından hassas bir nitelikte olup herhangi bir suç işlenmemiş olsa bile sadece bu amaçla bir örgüt kurulması tek başına suç olarak kabul edilmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda da paralel nitelikte bir düzenlemeye gidilmiş ve 220. maddede “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir.

Bu tez çalışmasında TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu ele alınmıştır.

TCK'da suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu genel ve tamamlayıcı nitelikte bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda çeşitli suçların işlenmesi amacıyla kurulan suç örgütleri açısından özel nitelikte düzenlemelerin yapılmış olması halinde TCK'nın 220. maddesi değil ilgili hüküm esas alınmaktadır.

Kanundaki mevcut şekliyle bir suç örgütünün TCK'nın 220. maddesi kapsamında cezalandırılabilmesi için asgari üç kişiden oluşması gerekir. Buna ek olarak suç örgütünün yapısının, sahip olduğu üye sayısının, araç ve gereçlerin örgütün işlemeyi amaçladığı suçlar açısından elverişli olması gerekmektedir.

Maddede suç işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, kurulmuş örgüte üye olanlar, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenler, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ve örgütün çeşitli şekillerde propagandasını yapanlar açısından çeşitli yaptırımlar öngörülmüştür. Bu şekliyle suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu seçimlik hareketli bir suç niteliğindedir.

Çalışma konumuz olarak “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçunun seçilmiş olmasının temel sebebi gerek ülkemizdeki ekonomik, sosyal ve siyasi değişikliklerden etkilenen gerekse dünyanın farklı bölgelerinde farklı biçimlerde karşımıza çıkan dinamik yapısıdır. Çalışmamızda da bu dinamik yapısı çerçevesinde “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçunun gerek kavramsal açıdan gerekse TCK hükümleri çerçevesinde detaylı olarak açıklanması amaçlanmıştır.

İnceleme konumuzu oluşturan suç açısından çalışmamızın ilk bölümünde ağırlıklı olarak kavramsal çerçevede organize suç kavramını ele alacağız. Aynı bölüm içinde örgütlü suçların unsurları, görünüş biçimleri, tarihçesi ve mukayeseli hukukta düzenlenme biçimlerine yer verilecektir.

İkinci bölümde TCK'nın 220. maddesi çerçevesinde suçun özellikleri, bu düzenleme ile korunan hukuki yarar, kanunda tanımlanan seçimlik hareketler çerçevesinde suçun maddi ve manevi unsurları ile nitelikli halleri ele alınmıştır.

Son bölümde ise iştirak, içtima, teşebbüs gibi suçun özel görünüş biçimleri, etkin pişmanlık müessesesi, soruşturma ve kovuşturma usulü ayrıntılı olarak incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK VE SUÇ ÖRGÜTÜ KAVRAMLARI, TARİHÇESİ VE MUKAYESELİ HUKUKTAKİ GÖRÜNÜMÜ

1.1 Örgütlü Suçluluk ve Suç Örgütü Kavramları

Örgüt sözlük anlamı itibariyle ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat olarak tanımlanmaktadır.¹

Örgüt kavramı gerek yasal gerekse yasadışı organizasyonlar için kullanılabilir. Bir siyasal partiden bir sendikadan ya da kamuya yararlı vakıftan bahsettiğimizde anayasal hak çerçevesinde kurulmuş bir örgüt söz konusudur ve bu örgütler ifade ve örgütlenme faaliyeti çerçevesinde hareket ettiği için yasal niteliktedir.²

Ancak bu kanuni sınırın dışında hareket ederek suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgütler ise yasa dışı niteliktedir ve faaliyet konusuna bağlı olarak organize suç örgütü ya da terör örgütü olarak kabul edilmektedir.³ Eğer örgüt siyasal bir amaç doğrultusunda faaliyet gösteriyor ve bu doğrultuda suç işliyor ise terör örgütü olarak nitelendirilmektedir. Diğer taraftan örgüt ekonomik çıkarlar

¹ Erkan Canak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2005, s. 1.

² Ersan Şen, *Suç Örgütü*, İstanbul, Yargın Hukuk Yayınları, 2013, s.6.

³ Vesile Sonay Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2004, s. 5–6.

doğrultusunda oluşturulmuş ve bu çerçevede suç işliyor ise organize suç örgütü olarak kabul edilmektedir.⁴

Doktrinde örgütsel bir organizasyon içerisinde işlenen suçlar ele alınırken örgütlü suçluluk terimi ile birlikte örgütlü suç, organize suç ve organize suçluluk terimleri de kullanılmaktadır.⁵ İlk planda bu terimlerin aynı anlama geldiği düşünülse de detaylarda önemli farklılıklar söz konusudur.

Kısaca açıklamak gerekirse; suç ifadesi kamu düzenini bozan eylemleri ifade etmektedir ve tek başına sadece eylemi ele almaktadır. Ancak suçluluk kavramı sadece fiili değil söz konusu fiilin taraflar açısından etkilerini, çevresel faktörleri, psikolojik, siyasal, sosyal, ekonomik etkilerini de kapsayan geniş bir kavramdır.⁶ Bu yönüyle suç yerine suçluluk kavramının kullanılmasının daha faydalı olduğu kanaatindeyiz. Diğer taraftan organize ve örgüt kavramlarını kıyasladığımızda organize kavramının bireysel nitelikteki suçlar için de kullanılması söz konusudur. Gerçekten de herhangi bir suçu bir kez işlemek amacıyla anlaşılan kişiler söz konusu suçu işlemek maksadıyla kendi aralarında organizasyonel anlamda bir iş bölümü gerçekleştirebilirler. Bu çerçevede işlenen suçun organize biçimde işlendiği ifade edilebilir ancak bir suç örgütünün varlığından bahsetmek olanaksızdır. Ülkemizde de genellikle örgütlü suçluluk terimi kullanılmaktadır.⁷ Bu nedenle TCK'da kullanılan terminolojiye de uygun biçimde hareket ederek örgütlü kavramının kullanılmasının daha doğru olduğu kanaatindeyiz. Ancak doktrinde farklı görüşler de bulunmaktadır.

Örgütlü suçluluk son derece dinamik bir kavramdır. Bu kapsamda içerisinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve kültürel yapıdan, tarihsel süreçte gerçekleşen olaylardan etkilenmekte ve kendine özgü bir kimliğe bürünebilmektedir. Sadece içerisinde bulunduğu toplumdaki gelişmeler değil dünya genelinde gerçekleşen

---

⁴ Mehmet Meşe, “Örgütlü Suçluluk ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Kurma Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004, s. 3–4.

⁵ Çetin Özek, “Organize Suç”, *Nurullah Kunter'e Armağan*, 1998, s.195.

⁶ Cihan Kavlak, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak (T.C.K. m.220)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010, s. 6.

⁷ Ümit Ceylan, *Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu*, Ankara, Turhan Kitabevi, 2003, s.7.

teknolojik gelişmeler, küreselleşme süreci ve uluslararası ilişkiler de örgütlü suçluluk kavramının görünüş biçimini önemli ölçüde etkilemektedir.⁸

Diğer taraftan organize biçimde örgütsel faaliyet çerçevesinde işlenen suçların çeşitliliği ve konunun sosyolojik yönü itibariyle her ülke açısından farklılık arz etmesi sebebiyle herkesin aynı fikirde olduğu tek bir tanım ortaya koymak olanaksızdır.

Doktrinde organize suçluluk kavramı kriminalistik (polisiye), kriminolojik ve hukuki olarak üç farklı biçimde tanımlanmaktadır. Polisiye tanımlarda suçun belirleyici unsurlarından ziyade soruşturma kapsamında göz önünde bulundurulacak hususlar ile suçun tehlikeli yönleri ön plana çıkmaktadır. Hukuki tanımlar ise kovuşturma ve cezalandırmanın alt yapısını oluşturan kısmi nitelikte bir yapıya sahiptir.⁹ Kriminolojik tanımlarda ise suçun sosyal yönleri ön plandadır.¹⁰

Bu çerçevede organize suçluluk konusunda yapılan bazı tanımlara yer vermek gerekirse;

Özek tanımlama yaparken “Organize suç” terimini kullanmayı tercih etmiştir ve organize suçu iki veya daha fazla kişinin hiyerarşik bir düzen içinde sürekli ve disiplinli olarak kamu düzenini bozduğu değerlendirilen aynı amaca yönelik suçları işlemek maksadıyla kurdukları örgütlenme şeklinde tanımlamıştır.¹¹

Evik ise “Organize suç” terimini kullanmayı tercih etmiş ve doğrudan ya da dolaylı biçimde haksız ekonomik menfaat elde etmek amacıyla sürekli ve planlı biçimde suç işlemek maksadıyla üç ya da daha fazla kişinin iş bölümü ve hiyerarşik düzen içerisinde bir araya gelmesi şeklinde tanımlamıştır.¹²

---

⁸ Cihan Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2013, s. 28.

⁹ İzzet Özgenç, *Suç Örgütleri*, 12.b., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s.13.

¹⁰ Ümit Kocasakal, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, *GÜHFD Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan*, S:1, 2002, s.136.

¹¹ Özek, a.g.e., s.195.

¹² Evik, a.g.e., s.22.

Kocasakal'a göre organize suç örgütünden bahsedebilmek için bulunması zorunlu unsurlar ikiden fazla kişinin olması, ağır nitelikteki suçları işlemenin ve haksız maddi menfaat elde etmenin amaçlanması, örgütün belirli bir iş bölümü ve hiyerarşi düzeninde faaliyet göstermesi, devamlılığa sahip olması, şiddetin örgüt faaliyetlerinde araç olarak kullanılmasıdır.¹³

Örgütlü suçluluk için doktrinde birbirinden farklı çok sayıda tanımlama yapılmaktadır ancak kavramın çevresel faktörlerden etkilenen karakteristik yapısı gereği yapılan tanımlamalar tüm yönlerini yansıtmamaktadır.

Bu çerçevede kavramın tüm yönlerini tam olarak yansıtmasa da Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve yazarlar tarafından dile getirilen tanımlardan hareketle örgütlü suçluluk, üçten fazla kişi tarafından devamlı olarak belirli bir hiyerarşik düzen ve disiplin içerisinde cebir, şiddet, yıldırma ve tehdit vb. araçlar kullanmak suretiyle menfaat elde etmek amacıyla ağır nitelikteki suçların işlenmesi şeklinde tanımlanabilir.

Ancak doktrinde yapılan bu tanımlamalar maddi hukuk açısından yeterli değildir. Kanun koyucu TCK'nın 220. maddesinde yaptığı düzenleme ile suç işlemek amacıyla örgüt kurmayı ayrı bir suç olarak düzenlemiştir. Bu çerçevede hukuk devletinin bir gereği olarak suçta ve cezada kanunilik ilkesi çerçevesinde bir tanımlama yapabilmek için "*suç işlemek amacıyla örgüt kurma*" suçunun maddi ve manevi unsurlarının tüm yönleriyle açıklanması gerekir. Çalışmanın ikinci bölümünde bu konuya ilişkin detaylı bilgiler yer almaktadır.

1.2 Örgütlü Suçluluk Kavramının Unsurları

Doktrinde örgütlü suçluluk kavramının tanımlanması açısından yaşanan zorluklar sebebiyle sahip olduğu unsurlardan hareketle tarif edilmesi alternatif bir

---

¹³ Kocasakal, a.g.e., s.130.

çözüm olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu noktada da her bir yazar açısından organize suçluluk kavramının sahip olduğu unsurların sayısı ve öncelik sırası değişiklik arz etmektedir. Buna rağmen örgütlü suçluluk kavramının sahip olduğu unsurlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir;¹⁴

- Hiyerarşik düzen,
- Süreklilik,
- Suçun dikkatle planlanması, hazırlık ve gerçekleştirilme aşamalarında profesyonel hareket edilmesi,
- Ulusal ve uluslararası çapta sahip olunan bağlantı ve ilişkiler,
- Kazanç elde etme amacı,
- Kara para aklama faaliyeti,
- Cebir, şiddet ve tehdit yoluyla özel sektör ve kamu görevlilerini suça teşvik,
- Örgüt içi yaptırım sistemi,
- Değişen piyasa koşullarına uyum sağlama konusunda esneklik,
- Bilimsel ve teknik araç gereçlerin kullanılması,
- Örgüt içi dayanışma.

Yukarıda sayılan unsurlar sınırlı sayıda değildir ve yazarlar tarafından farklı birçok ölçüt de dikkate alınmakta ve dile getirilmektedir. Diğer taraftan örgütlü suçluluk kavramından bahsedebilmemiz için yukarıda sayılı unsurların tamamının aynı anda bulunması zorunlu değildir. Bir organize suç örgütünden bahsedebilmek için gerekli temel unsurlar aşağıdaki şekilde yer almaktadır;¹⁵

- İş bölümüne dayanan hiyerarşik düzen,
- Süreklilik,
- Korunma mekanizması (Örgüt içi dayanışma ve yaptırım sistemi)
- Kazanç elde etme amacı,
- Kara para aklama,

---

¹⁴ Mustafa Ruhan Erdem, *Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2001, s.37; Feridun Yenisey, “Organize Suçlulukla Mücadele Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri”, *Hukuk Kurultayı 2000*, Ankara, Ankara Barosu, 2000, s.116; Mustafa Tören Yücel, *Türk Ceza Siyaseti Ve Kriminoloji*, Ankara, TBB Yayınları, 2007, s.89.

¹⁵ Anadolu Atayün, *Örgütlü Suç Soruşturmaları Yöntemi*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2008, s.64.

- Cebir, şiddet ve tehdit,
- Özel sektör ve kamu görevlilerini suça teşvik,
- Uluslararası bağlantı ve ilişkiler.

1.2.1 Hiyerarşik Yapı

Hiyerarşi kelimesinin kökü Fransızca hierarchie sözcüğünden gelmektedir ve anlamı itibariyle makam sırası, basamak, derece düzenini ifade etmek için kullanılmaktadır. Profesyonel olarak yönetilen gerek yasal gerek yasadışı tüm organizasyonlarda farklı isim ya da şekillerde kendisini gösterse de mutlaka bir hiyerarşik düzen bulunmaktadır. Devlet teşkilatları açısından örnek verdiğimizde bakanlıklarda bakandan başlamak suretiyle bakan yardımcıları, genel müdürler, daire başkanları, şube müdürleri ve uzman personel şeklinde sıralanan hiyerarşik bir düzen bulunmaktadır. Şirketlerde de kullanılan unvanlar farklılık göstermesine rağmen devlet teşkilatına paralel nitelikte üçgen piramide benzer bir hiyerarşik düzen bulunmaktadır. Her organizasyonel yapı karakteristik özelliklerinin gereklilikleri doğrultusunda hiyerarşik bir düzen oluşturmaktadır. Bu noktada hiyerarşik düzenin bir tercihten ziyade kurumsallığın gerektirdiği bir zorunluluk olduğunu da vurgulamak gerekir.

Hiyerarşik düzen yasal organizasyonların yanı sıra suç örgütlerinin de karakteristik özelliklerinden biridir.¹⁶ Suç örgütleri açısından hiyerarşik bir yapının varlığından bahsedebilmek için en az üç kişilik bir örgütün bulunması gerekir. Kademeli olarak örgütlenen bu üç kişilik yapıda bir lider, ona bağlı bir yönetici ve alınan kararları eyleme dönüştüren bir kişinin bulunması gerekmektedir. Ancak söz konusu sayısal yeterliliğin olması, her durumda aralarında bir hiyerarşik ilişki ve örgütsel bir bağlılık olduğu sonucuna varılması için yeterli değildir. Hiyerarşik ilişki

---

¹⁶ Yenisey, a.g.e., s.116.

bulunmaksızın birden fazla kişinin bir araya gelerek suç işlemesi halinde iştirak hükümleri uygulama alanı bulur.¹⁷

Suç örgütlerindeki hiyerarşik düzen içindeki ilişkiler genel yapısı itibariyle askeri düzendeki kurallara benzer niteliktedir. Genel kural bu olmakla birlikte daha esnek yapılanmalar da söz konusudur.¹⁸ Örgütün lideri konumunda olan kişi patron, şef, abi gibi unvanlardan herhangi birini kullanabilmektedir ve örgütün faaliyetleri çerçevesindeki planlamaları yapan, emir veren ve örgütü yöneten kişi konumundadır. Örgüt lideri örgüt üyelerinin tamamı ile irtibatlı değildir, genellikle iletişim için araçlar kullanılır. Buradaki temel amaç örgüt liderini gerek adli gerekse diğer dış faktörlerden korumaktır. Örgüte üye olan ve hiyerarşik düzende en alt tabakaya yakın olan kişiler örgütün organizasyonel yapısı hakkında da çok fazla bilgi sahibi değildirler. Olası bir adli soruşturmada örgüt içi çözümlerin etkilerini azaltmak amacıyla gizliliğe de önem verilmektedir. Bu katı kurallar çerçevesinde yöneticiler tarafından planlanan ve alınan kararlar araçlar vasıtasıyla suçu işleyecek olan örgüt üyesine aktarılır. Örgüt lideri olan kişiler organizasyonel yapıyı da şekillendirmektedir. En alt tabakadan lidere kadar kimlerin hangi rolleri yerine getireceği ve hangi yetkilere sahip olacağı lider tarafından belirlenmektedir. Hiyerarşik düzende ast ve üstler arasında son derece katı bir itaat kuralı geçerlidir, üyeler örgüte karşı koşulsuz bir sadakat ile bağlıdır ve verilen emirler sorgulanmaksızın yerine getirilmektedir. Organizasyonel yapının büyüklüğü örgüt üye sayısına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Genellikle üçgen şeklinde bir hiyerarşik yapılanma söz konusudur ancak değişen ve gelişen koşullar ile birlikte suç örgütlerinin yapısı da değişmiş olup son dönemde bölgesel hiyerarşi, hiyerarşik kümeler, merkezcil yapı ve suç ağları şeklinde birbirinden farklı düzenler de kendini göstermeye başlamıştır.¹⁹

Diğer taraftan oluşturulan hiyerarşik düzende rol alan örgüt üyeleri özel hayatlarında ise tamamen farklı, resmi ve yasal faaliyetlerde bulunabilmektedir.

---

¹⁷ Y. 10 CD, 2006/565 E., 2006/3869 K., 16.03.2006 T.

¹⁸ Adem Sözüer., “Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu suçlulukla Mücadele ile İlgili Gelişmeler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, S:1-3, 1995, s. 255.

¹⁹ Kocasakal, a.g.e., s.135.

Yasal faaliyetleri genellikle yasadışı faaliyetlerini ve rollerini gizlemek amacıyla kalkan olarak kullanmaktadırlar.

Örgüt lideri tarafından oluşturulan hiyerarşik yapının bir sonucu olarak örgüt içinde iş bölümü söz konusudur. Bu çerçevede gerek fonksiyonel anlamda gerekse coğrafi açıdan iş bölümü esastır. Hayatlarını örgüt faaliyetleri kapsamında işledikleri suçlardan elde ettikleri gelir sayesinde idame ettiren failer olası adli soruşturmalar açısından geride aleyhlerine delil bırakmama ve kendilerini gizleme konusunda uzman kişilerdir. Özellikle suçtan elde edilen kazancın aklanması için geliştirilmesi gereken senaryolar özel bir uzmanlık gerektirmektedir.

Örgüt üyeleri de gerek bireysel anlamda sahip olduğu teknik bilgi ve becerileri gerekse yukarıda bahsedilen örgüt içi faaliyetlerden elde ettikleri tecrübeler sayesinde belirli konularda uzmanlaşmakta olup iş bölümü yapılırken bu tür kriterler de göz önünde bulundurulmaktadır. Benzer şekilde belirli coğrafi bölgelerde kurulan ilişkiler de iş bölümü açısından dikkate alınmaktadır. İş bölümü sayesinde örgüt daha profesyonel bir yapıya bürünmektedir.²⁰

İş bölümü sayesinde örgüt tarafından işlenen suçlar parçalara ayrılmakta, her bir bölüm farklı kişi tarafından yerine getirilmektedir. Böylece örgüt tarafından işlenen suçun boyutu gizlenmekte ve failerin tespiti de zorlaşmaktadır.

1.2.2 Süreklilik

Suç örgütleri açısından süreklilik unsuru arızı suçlarda bireylerin belirli süre için yaptıkları işbirliğinden farklıdır. Çünkü burada söz konusu olan birliktelik suçta iştirak değildir. Suçta iştirak söz konusu olduğu durumlarda belirli bir suçu işlemek için işbirliği söz konusudur. Ancak suç örgütlerinde bu birliktelik sadece belirli suçlarda değil örgüt faaliyeti kapsamında işlenen belirsiz sayıdaki suçlarda süreklilik

---

²⁰ Veli Özer Özbek, *Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003, s.49.

arz etmektedir. Örgütlü suçluluğun bu unsuru onu adi suçluluktan ayıran en önemli farklardan biridir diyebiliriz.

Dolayısıyla birtakım kişilerin bir araya gelerek iştirak halinde suç işlemleri halinde örgütlü suçluluğun varlığından söz edemeyiz. Örgütlü suçluluktan bahsedebilmek için en az üç kişiden oluşan bir suç örgütünün olması ve suç işleme faaliyetlerinin süreklilik arz etmesi gerekir.

Örgütün varlığı için suçun işlenmesi şart olarak aranmadığından, devamlılık unsurunun varlığı araştırılırken amaç suçun sürekli bir şekilde işlenip işlenmediği değil, amaç suçları sürekli biçimde işleme kararlılığının mevcut olup olmadığına bakılması gerekir.²¹

Buna ek olarak sadece suçun işlenmiş olması da süreklilik açısından yeterli değildir, organizasyonel yapının da işlenen suçlardan bağımsız olarak süreklilik arz etmesi gerekir. Bu çerçevede örgüt içi organizasyonel yapı sadece işlenen bir suç için hazırlık mahiyeti taşımamalıdır, aynı organizasyon daha sonra işlenen suçların da alt yapısını oluşturmalıdır. Yani suç sona erse dahi o suçu işleyen organizasyonel yapı varlığını devam ettirmelidir.²²

1.2.3 Korunma Mekanizması

Suç örgütleri organizasyonlarını oluştururken gizliliğe büyük önem vermektedir ve son derece gelişmiş profesyonel bir koruma mekanizması oluşturmaktadırlar.²³ Bu sayede işledikleri suçlar ile ilgili yürütülen adli soruşturmalarda somut delillere ve gerçek failere ulaşılmasını engellemeye çalışmaktadırlar.

²¹ Y. 16. CD, 2016/4608 E., 2017/3652 K., 10.04.2017 T.

²² Vesile Sonay Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, Prof. Dr. Çetin Özek'e Armağan, İstanbul, 2004, s.374.

²³ Özbek, a.g.e., s.49.

Sürekli olarak maddi menfaat elde etmek üzere kurulmuş suç örgütleri açısından gizlilik ve işledikleri suçlar ile ilgili geride iz bırakmamak son derece önemlidir. Bu hedefe ulaşabilmek için gerek örgüt içinde gerekse dışarıya karşı en sert tedbirleri almaktan da hiçbir zaman tereddüt etmezler.

Örgüt içindeki koruma oluşturulan hiyerarşik düzen içinde sağlanan gizlilik, suçun işleyişine ilişkin ayrıntılı planlama ve profesyonel iş bölümü, suçtan elde edilen kazancın örgüt içi adil paylaşımı ve suç gelirlerinin aklanması, faillere sağlanan lojistik destek sayesinde sağlanmaktadır. Hiyerarşik düzen içerisinde oluşturulan itaat ve olası bir adli soruşturmada örgüt içi gizliliğin korunması son derece önemlidir. Bu esaslar çerçevesinde belirlenen kurallara aykırı hareket edilmesi halinde bu kez yaptırım sistemi devreye girmektedir. Kurallar açısından mutlak itaat esastır. Örgüt üyeleri haklarında herhangi bir adli soruşturma açılmış olsa dahi hiçbir şekilde örgüt yapısı ya da faaliyetleri hakkında konuşmazlar. Örgüt içi kurallara riayet etmeyen üyeler kimi zaman ölüme kadar varan ağır cezalar ile cezalandırılmaktadır.²⁴

Diğer taraftan örgüt içi koruma mekanizması için sadece yaptırım sistemi uygulanmamaktadır. Bunun yanında çeşitli dayanışma unsurları da devreye sokularak örgüt üyelerinin örgüte olan bağlılık ve sadakati korunmaktadır. Bu kapsamdaki destek unsurlarına örnek vermek gerekirse; olası yargılamalarda profesyonel avukatlık desteği, gerek yargılama gerekse infaz sürecinde hem kendisine hem ailesine maddi destek vb. hususlar örnek olarak gösterilebilir. Bu destekler karşılığında üyelerden örgüte karşı koşulsuz itaat beklenir.²⁵

Örgüt dışı koruma mekanizmasına baktığımızda ise hiyerarşik düzen ve susma kuralı ön plandadır. Özellikle olası soruşturmalara karşı kamu görevlilerine rüşvet vb. menfaatler temin ederek örgüt yöneticilerinin korunması amaçlanmaktadır. Yaptırım mekanizması aynı zamanda örgüt dışındaki bireylere de uygulanmaktadır; olası bir adli soruşturmada örgüt üyeleri aleyhine tanıklık yapan ya da adli

---

²⁴ Jean Ziegler, *Suçun Derebeyleri, Demokrasilere Karşı Yeni Mafyalar*, (Çev: Ali Cevat Akkoyunlu), İstanbul: Doğan Kitap, 1998, s. 45.

²⁵ Erdem, a.g.e., s.41.

makamlara bu tür soruşturmalarda farklı şekillerde yardımcı olan kişiler baskı ve tehdit yoluyla engellenmekte kimi zaman öldürülmektedir.²⁶

Diğer taraftan örgüt faaliyetlerinin gizlenmesi amacıyla kamuoyu nezdinde ilgi duyulan, destek bulan ekonomik ya da sosyal nitelikte çeşitli yasal faaliyetler yürütülerek örgütün gerçek yönü perdelenmektedir. Kamuya yararlı dernekler, spor kulüpleri, vakıflar ve benzer nitelikteki organizasyonlar en çok başvurulan yöntemlerdir. Bu faaliyetler aynı zamanda çeşitli olanakları da beraberinde getirmektedir. Örgütler suçtan elde ettikleri yasadışı gelirleri örneğin elde edilen suç gelirleri söz konusu ekonomik faaliyetler vasıtasıyla aklanmaktadır.

1.2.4 Kazanç Sağlama Amacı

Suç örgütlerinin en belirleyici özelliklerinden biri de kazanç sağlama arzusudur. Örgütler yaptıkları planlar ile akılcı şekilde hareket etme ve mümkün olan en az risk ile en yüksek kazancı elde etmeyi amaçlamaktadırlar.

Bu noktada kazanç kavramını sadece ekonomik çerçevede düşünmemek gerekir. Çünkü suç örgütleri birbirlerinden çok farklı şekillerde yapılanmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir örgütün siyasi çıkar elde etmek amacıyla hareket ettiği gibi bir başka örgüt ekonomik kazanç elde etmek amacıyla faaliyet gösterebilir. Diğer taraftan her iki amaç doğrultusunda faaliyet gösteren örgütler de bulunmaktadır ve bu iki yapılanmayı birbirinden keskin bir çizgi ile ayırabilmek pek mümkün değildir.²⁷ Her ne kadar suç örgütleri kategorisi altında değerlendirilmemekle birlikte terör örgütleri de siyasi çıkar elde etme amacıyla faaliyet göstermektedirler. Ancak kazancın ekonomik mi siyasi nitelikte mi olduğu hususundan bağımsız olarak her

---

²⁶ Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 1050 – 1051.

²⁷ Durmuş Tezcan, “Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Muhakeme Hukuku Tedbirleri”, *Hukuk Kurultayı 2000*, Ankara, Ankara Barosu, 2000, s.140.

örgütün niteliği ne olursa olsun en az riskle en fazla kazancı elde etmek için faaliyet gösterdiği söylenebilir.²⁸

Dünya genelindeki ekonomik olanaklardaki büyüme suç örgütleri açısından da yeni fırsatları beraberinde getirmiştir. Ekonomik fırsatlardaki büyüme elde edilen suç gelirlerinde de ciddi anlamda artışa sebep olmuştur. Bu anlamda uyuşturucu madde ticareti ekonomik çıkar amaçlı suç örgütlerinin en fazla faaliyet gösterdiği alanlardan biri konumundadır. Zira uyuşturucu ticareti yapmak suretiyle elde edilecek kazanç ile bu suçun bünyesinde barındırdığı risk karşılaştırıldığında suç örgütleri açısından son derece cazip bir sektör haline gelmektedir. Uyuşturucu madde ticareti dışında da ekonomik kazanç sağlayan çok sayıda değişik tipte suçlar da örgütler tarafından işlenmektedir. Silah ticareti de uyuşturucudan sonra suç örgütlerinin en çok ilgi duyduğu suç kategorilerinden biri konumundadır.²⁹

Organize suç örgütleri kazanç sağlama amacıyla her türlü yola başvurdukları için de örgütlü suçluluğa konu suçlar ile bu nitelikte olmayan suçları birbirinden ayırtırmak oldukça zordur. Bunun en temel sebeplerinden biri de örgütlü suçluluğun söz konusu olduğu durumlarda yasal ve yasadışı faaliyetlerin birlikte ve iç içe geçmiş olmasıdır. Gerçekten de suç örgütlerinin amaçlarına ulaşmak için kullandıkları araçlar kimi zaman yasal kimi zaman ise yasadışıdır.

Bu noktadan hareketle kimi zaman organize bir suç örgütü ile yasal bir işletme arasında biçimsel açıdan herhangi bir farklılığın bulunmadığı söylenebilmektedir.³⁰ Her iki organizasyon arasındaki farklılık yürütülen faaliyetler ve uygulanan yöntemlerde ortaya çıkmaktadır. Suç örgütleri genellikle kanunen yasak olmasına karşılık toplumun belirli bir kesimi tarafından talep gören mal ve hizmetlere yönelik faaliyet göstermektedirler. Bu noktadan hareketle örgütlü suç endüstrisinin toplumun yasadışı talepleri sayesinde büyüyerek geliştiğini

---

²⁸ Hamza Kaçar, “Organize Suç Örgütleri Nedir? “Çıkar Amaçlı Örgütlü Suçlarla Mücadele Kanunu Tasarısında” Neler Öngörülmektedir?”, *Yaklaşım Dergisi*, S: 80, Ağustos 1999, s.99.

²⁹ Arif Akgül ve İlkay Akyay, *Sınırşan Organize Suçlar Kavramlar, Yöntemler, Eğilimler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2011, s.41.

³⁰ Phil Williams ve U. Savona Ernesto, “Sınır Aşan Organize Suçların Ortaya Koyduğu Tehlikeler ve Problemler”, Altınkaynak, S. (Çev.), *Türk İdare Dergisi*, S:430, 2001, s.92.

söyleyebilmek mümkündür. Bu tür taleplerin niteliği o toplumun sosyal ve kültürel yapısı ile ilgili yasal düzenlemelere göre değişiklik arz etmektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde 1920’li yıllarda uygulanan içki satışı yasağı organize suç örgütleri için bir fırsata dönüşmüştür. Bu yasak sebebiyle alkol kullanmak isteyen bireyler bu ihtiyaçlarını yasa dışı yollardan karşılamak zorunda kalmış ve bu da suç örgütlerinin yüksek kazanç elde etmesini sağlamıştır.³¹

Diğer taraftan yüksek kazanç elde etmek isteyen örgütler risk unsurunu da göz önünde bulundurarak ortaya çıkma ihtimali düşük olan suçları tercih etmektedirler. Doğrudan bireyleri hedef almayan suçlar örgütler tarafından daha çok tercih edilen suç tipleridir. Çünkü bu tür suçların tarafı konumundaki kişiler de aynı zamanda suç işlediği için suçun ortaya çıkma ihtimali azalmaktadır. Kumar ve tefecilik suçları bunlara örnek olarak gösterilebilir.³²

Bir taraftan yüksek kazanç elde etme amacı diğer taraftan riski azaltma gayreti detaylı ve profesyonel çalışmayı zorunlu hale getirmektedir. Bu kapsamda organize suç örgütleri özel yöntemler geliştirmekte ve yakalanma riskini en aza indirmeye çalışmaktadır.³³

Örgütler suç işleme noktasında kendilerini kısıtlamamakta kazanç sağlama amacına hizmet edecek her tür faaliyette bulunmaktadırlar. Uygulanacak yöntem noktasında ise yeniliklere açık bir yaklaşım sergilenmektedir. Kimi zaman kamu görevlileri baskı, tehdit ya da rüşvet gibi teşvik edici unsurlarla kontrol edilmekte kimi zaman ise basın yayın organlarını suç faaliyetlerini perdelemek için kullanılmaktadır. Gerek yapılan tanımlamalar gerekse sahip olduğu unsurlardan hareketle örgütlü suçların listesinin yapılması amaçlanmıştır. Bu liste oluşturulurken suçun özel bir uzmanlık gerektirip gerektirmediği, bireylerin zafiyetlerinden faydalanıp faydalanılmadığı ve az riskle yüksek ekonomik kazanç elde edilip

---

³¹ Kurtuluş Tayanç Çalışır, *Suçun Vebası: Suç Örgütlerinin Anatomisi*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 39.

³² Erdem, *Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri*, s.46.

³³ Ergin Ergül, “Organize Suçlar ve Karaparanın Aklanması”, *Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu*, 30 Nisan-1 Mayıs 2005, Ankara, s. 244.

edilmediği hususları temel kriterleri oluşturmaktadır. Uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı, haraç, dolandırıcılık bu kapsamdaki suçlara örnek olarak gösterilebilir. Bu noktada örgütlü suçluluğun geldiği nokta itibariyle ülkeler açısından ulusal nitelikte bir tehlike arz etmenin ötesinde uluslararası bir sorun haline geldiğini ve çözümlü için de benzer şekilde uluslararası mücadele gerektiğini vurgulamak gerekir.³⁴

1.2.5 Kara Para Aklama

Kara para suçtan elde edilen her tür gelir ve kazançta verilen isimdir. Her ne kadar terimde para ifadesi kullanılmış olsa da sadece para olarak değerlendirmemek gerekir, ekonomik değere sahip her tür malvarlığı değeri bu kapsamda değerlendirilebilir.³⁵

Organize suç örgütlerinin en temel faaliyetlerinden biri olan kara para aklama elde edilen kazançların çeşitli işlemlere tabi tutularak meşrulaştırılmasıdır. Uygulanan yöntemler sayesinde elde edilen suç gelirleri yasal bir gelişmiş gibi gösterilmekte ve ekonomik hayatın içinde farklı alanlarda değerlendirilmektedir.³⁶

Örgütlerin elde edilen geliri aklamasının üç temel sebebi bulunmaktadır. Birincisi suçtan elde edilen gelirin nakit olma niteliğini değiştirmek. Zira elde edilen gelirin yüksek olması sebebiyle bunun gizlenmesi zorunluluğunu da doğurmaktadır. Gelirin muhafazasında yaşanan zorluk kadar finans piyasalarında nakit kullanımının belirli kurallara tabi tutulması ve bu kurallara uygun hareket edilmesi halinde, örneğin paranın banka transferine konu olması, ise adli soruşturma ile karşı karşıya kalma ihtimali de örgütleri kara para aklamaya sevk etmektedir.³⁷

³⁴ İhsan Bal, Mehmet Öcan, *Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003, s.170.

³⁵ İbrahim Yumuşak, “Karapara Aklama Suçu ve Unsurları”, *Adalet Dergisi*, S:5, Ekim, 2000, s.165.

³⁶ Ergin Ergül, *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*, Ankara, Yargı Yayınları, 2001, s.6.

³⁷ Yıldırım Akar, *Karaparanın Aklanması*, Sermaye Piyasası Kurulu Yayını, 1997, s.5.

Bir diğerk sebep kara parayı aklayarak gelirin kaynağını oluşturan suç ile gelir arasındaki bağlantıyı ortadan kaldırmak ve bu sayede suçu ve faileri gizlemektir. Aksi halde adli makamlarca elde edilen kazancın tespiti kazancın kaynağını oluşturan suç ve failin tespiti ihtimalini de gündeme getirmektedir ve bu ihtimal organize suç örgütleri açısından son derece riskli bir durumdur.³⁸

Kara para aklama faaliyetlerinin son temel sebebi ise suçtan elde edilen gelirin müsaderesini önlemektir. Suç ile söz konusu suçtan elde edilen gelir arasındaki illiyet bağı koparıldığı takdirde müsaderenin önüne geçilmiş olacaktır. Organize suç örgütlerinin temel amacı kazanç elde etmek olduğu için söz konusu kazancın muhafaza edilmesi örgütün faaliyetlerine devam edebilmesi için son derece önemlidir. Zira suçtan elde edilen malvarlığı değerlerine el konulması halinde örgüt temel amacına ulaşamamış olacak, diğerk taraftan faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli sermayeyi de kaybetmiş olacaktır. Kara paranın aklanması söz konusu kazancın elde edildiğı faaliyet dışında da kullanımına imkân sağlamakta ve olası bir yargılama sonucunda müsaderesine engel olmaktadır.³⁹

Kara para aklama üç aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar yerleştirme, ayrıştırma ve bütünleştirme şeklinde isimlendirilmektedir.⁴⁰ Doktrinde kara para aklamanın aşamaları farklı şekillerde de isimlendirilmektedir. Her ne kadar üç aşamalı olduğu ifade edilmiş olsa da bu aşamaların birbirinden tamamen bağımsız ve ayrı olduğu düşünülemez. Aklanılması amaçlanan malvarlığı değerlerinin miktarı, gerek gelirin kaynağını oluşturan gerekse suçtan elde edilen geliri aklamakla görevli kişilerin sahip olduğu imkânlar ve araçlara göre bu aşamalar kimi zaman iç içe de

---

³⁸ Ülker Mavral, *KaraparaKayıtđışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye'ye Yansımaları*, Ankara, Maliye ve Hukuk Yayınları, 2003, s. 57.

³⁹ Sedat Güner, *Organize Suç Örgütleri Karapara ve Aklanması*, Ankara, Bilgi Yayınevi, 2003, s.199.

⁴⁰ Olgun Değirmenci, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu)*, Ankara, Turhan Kitabevi, 2007, s.65.

geçmektedir. Aynı şekilde aşamaların hangisinin diğerini takip edeceği hususu da değişkenlik göstermektedir.⁴¹

Suç örgütleri açısından sürecin en zor ve en önemli aşaması yerleştirme aşamasıdır. Soruşturma makamları açısından da en avantajlı aşama olarak kabul edilmektedir. Bu aşamada suçtan elde edilen gelir ekonomik hayata dâhil edilmekte ya da yurtdışına transfer edilmektedir. Bu aşamayı diğerlerinden daha zor kılan en önemli nokta suçtan elde edilen gelir ile suç arasındaki illiyet bağının henüz kopmamış olması ve aralarındaki yakın ilişkinin varlığını sürdürüyor olmasıdır. Dolayısıyla aklama faaliyeti adli makamlar tarafından bu aşamada tespit edilmesi halinde hem suçtan elde edilen malvarlığı değerleri müsadere edilecek hem de asıl suçun tespiti ve faillerinin yakalanması riski gündeme gelecektir. Bu yönüyle sadece suç örgütleri açısından değil soruşturma makamları açısından da bu aşama ciddi anlamda önem arz etmektedir.⁴²

Kara para aklamanın ikinci aşaması da ayrıştırma aşamasıdır. Bu aşamada gerçekleştirilen işlemlerin temel amacı gelirin kaynağını oluşturan suç ile elde edilen gelir arasındaki bağın koparılmasıdır. Bu aşamada gerçekleştirilen işlemlerin başarılı olabilmesi için profesyonel şekilde hareket etmek, gizliliğe önem vermek ve suç ile geliri birbirinden uzaklaştıracak yöntemler ortaya koyabilmek gerekir. Bu aşamada yapılan işlemlerin yasal faaliyetlere benzer nitelikte olması gerekmektedir. Aksi halde işlemler şüphe uyandıracak ve soruşturma konusu olabilecektir.⁴³

Kara para aklama faaliyetlerinin son aşaması ise bütünleştirme aşamasıdır. Bu aşamada artık elde edilen suç gelirleri ile gelirin kaynağını oluşturan suç arasındaki bağ tamamen kopartılmış ve suç gelirleri ile yasal yollardan elde edilen gelirler bütünleşik bir yapıya kavuşmuştur. Bu noktada artık suç gelirlerini yasal faaliyetlerden elde edilen gelirlerden ayırtmak mümkün değildir. Bu aşama artık

---

⁴¹ Halim İpek, *Önemli Bir Sorun: Karapara ve Karaparanın Aklanması*, İstanbul, Beta Yayınları, 2000, s.17.

⁴² Adem Şahin, Fazlı Gökçegöz, “Karapara Suçu ile Mücadele ve Yasalarda Karapara”, *Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi*, S:26, Ocak-Şubat-Mar 2001, s. 344.

⁴³ Ergül, *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*, s. 9-10.

aklanan gelirlerin yasal faaliyetler çerçevesinde yatırımlara dönüştürüldüğü ve ileride işlenecek olan suçlar için yeni kaynak olarak kullanılmaya başlandığı aşamadır.⁴⁴

Yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere organize suç örgütlerinin faaliyetleri arasında kara para aklama başlı başına ayrı bir yer teşkil etmektedir.⁴⁵ Bu noktada organize suçluluk yöntemlerindeki gelişmeler ile kara para aklama faaliyetleri açısından ortaya çıkan çeşitlilik birbirine paralel şekilde artış göstermektedir. Gerek teknolojideki ve ekonomideki gelişmeler gerekse soruşturma makamlarının organize suçlulukla mücadele noktasında gösterdikleri başarı organize suç örgütlerini sürekli olarak yeni yöntemler bulmaya ve uygulamaya sevk etmektedir.

Yeni yöntemler bulan ve yeni ilişkiler kuran suç örgütleri faaliyetlerini ülke sınırlarının dışına taşımakta ve uluslararası bir boyut kazandırmaktadırlar⁴⁶. Bu kadar geniş çapta yürütülen suç faaliyetleri de sadece kamu düzenini bozmakla kalmayıp ekonomik hayatı da olumsuz etkilemektedir. Suç faaliyetlerinden elde edilen gelirleri aklayabilmek adına finans piyasalarında gerçekleştirilen yüksek tutarlı sahte işlemler piyasa düzenini de olumsuz etkilemektedir. Benzer şekilde yasal çerçevede faaliyet gösteren şirketler yüksek kazanç elde eden suç örgütlerine karşı koymakta güçlük çekmekte, suç örgütleri de baskı, tehdit vb. yöntemlerle söz konusu şirketleri işledikleri suçları gizlemek amaçlı kullanabilmektedirler.⁴⁷

Öte yandan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması suçunu düzenleyen 5237 sayılı TCK'nın 282. maddesi şöyledir:

“Madde 282- (1) Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

⁴⁴ Ergül, *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*, s. 10-11.

⁴⁵ Kocasakal, a.g.e., s. 150.

⁴⁶ Ergül, “Organize Suçlar ve Karaparanın Aklanması”, s.266.

⁴⁷ Kocasakal, a.g.e., s. 153.

(2) Birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, bu suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.

(4) Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(5) Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(6) Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükmolunmaz.”

TCK'nın 282. maddesinin 4. fıkrası; “Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır” şeklindedir. Aklama suçunun ağırlatıcı nedeni olarak kastedilen örgüt ile TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen örgüt, aynı anlamda olup suç işlemek amacıyla oluşturulan örgütün özellikle aklama suçunun işlenmesi amacıyla kurulmasına gerek yoktur. Örgütün yapısı, üye sayısı, kendi içinde hiyerarşisinin bulunması ve aklama suçunu işlemeye elverişli olması yeterlidir. Ayrıca örgütün bu unsurların dışında, Yargıtay CGK'nun 03/04/2007 tarih, 2006/10-253 Esas ve 2007/80 Karar sayılı ilamındaki tanımı yapılan “örgüt” kavramının unsurlarını da taşımalıdır.⁴⁸

---

⁴⁸ Sacit Yılmaz, (2011) “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.2011/2, s.90.

1.2.6 Cebir, Şiddet ve Tehdit vb. Yollarla Özel Sektör ve Kamu Görevlilerini Suça Teşvik

Devlet gerek adalet, güvenlik, eğitim ve sağlık gibi temel fonksiyonlarını gerekse sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak yerine getirdiği fonksiyonları ifa ederken bir takım üstün hak ve yetkilere sahiptir. Ancak bu üstün hak ve yetkilerin yine toplumsal çıkarlar doğrultusunda kullanılması ve kötüye kullanılmaması gerekir. Devlet kamu hizmetlerini de kamu görevlileri vasıtasıyla yerine getirmektedir. Devlet ve kamu hizmetinin sunulmasında rol alan kamu görevlilerinin toplumsal çıkarların aksine bireysel çıkarlar doğrultusunda hareket etmesi ve kanunlara aykırı hareket etmek suretiyle kendisine ya da üçüncü kişilere çıkar sağlaması halinde kamu düzeni açısından ciddi bir zafiyet ortaya çıkacaktır. Bu tür hukuk dışı davranışlar suç örgütlerinin faaliyetlerini sürdürebilmesi ve genişletebilmesi için zemin oluşturmaktadır. Bu kapsamda devletin rüşvet, yolsuzluk, zimmet vb. nitelikteki suç tipleri ile kamu görevlilerinin etik dışı davranışlarına engel olacak tedbirleri alması ve bu konularda oto kontrol sistemini aktif işler hale getirmesi gerekir.

Devletin ve kamu görevlilerinin bu konularda gösterecekleri zafiyet ve oluşan otorite boşluğu suç örgütleri açısından fırsat niteliğindedir. Çünkü oluşan bu ortam suç örgütlerini bireyler açısından tercih edilen bir güç haline getirmekte, suç örgütlerinin kamu görevlileri ve özel sektör çalışanları üzerindeki etkinliğini arttırmaktadır.⁴⁹

Suç örgütlerinin kamu ve özel sektör çalışanları üzerinde etkinlik kurarken kimi zaman cebir, şiddet ve tehdit kimi zaman ise kamu görevlisini suça teşvik edecek şekilde rüşvet vb. araçları kullanmaktadır.

Organize suçluluğun geldiği nokta itibariyle cebir ve şiddetin diğer yöntemlere kıyasla çok daha az başvurulan yöntemler olduğunu söyleyebilmek

---

⁴⁹ Barış R. Erman, "Almanya ve Avusturya'da Organize Suçlulukla Mücadele Kapsamında Kabul Edilen Malvarlığıyla İlgili Cezai Yaptırımlar", *Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan*, İstanbul, 1999, s. 264.

mümkündür. Zira bu yöntemler suç örgütlerinin faaliyetlerinin ortaya çıkmasına sebep olabilecek niteliktedir. Gizliliğe büyük önem veren suç örgütleri cebir ve şiddetten ziyade artık sahip oldukları ekonomik güç sayesinde kişilerin bu noktadaki zafiyetlerinden faydalanmak suretiyle ilişki ağlarını genişletmekte ve devletin önemli makamlarına nüfuz etmektedir.⁵⁰

Cebir ve şiddet niteliğinde olmamakla birlikte korkutma, yıldırma ve şantaj da yine suç örgütlerinin başvurdukları temel yöntemlerdendir. Suç örgütleri uyguladıkları bu yöntemler sayesinde devletin yasama, yürütme ve yargı teşkilatları nezdinde hem ekonomik hem de siyasi menfaat temin etmelerini sağlayacak şekilde nüfuz kazanmaktadır. Oluşan bu ilişki ağı örgüte ekonomik menfaat sağlamakla kalmaz aynı zamanda olası adli soruşturmalardan da korunma imkanı tanımaktadır. Örneğin yargı mekanizması içerisindeki bağlantıları sayesinde soruşturmalar hakkında bilgi edinen örgütler soruşturma kapsamındaki suçlara ilişkin tedbirler alabilmektedir.

Oluşturulan bu ilişki ağı örgütün kara para aklama faaliyetleri konusunda da çeşitli imkânlar sağlamaktadır. Zira kara paranın aklanabilmesi için çok sayıda mali işlem gerçekleştirilmesi gerekir. Suç örgütleri de bu mali işlemleri gerçekleştirebilmek için gerek kamuda gerekse özel sektörde görev yapan ve bu konularda uzman olan kişileri aracı olarak kullanabilmektedir. Rüşvet vb. araçlarla ikna edilen görevliler suçtan elde edilen gelir ile suç arasındaki bağlantının koparılmasına yardımcı olmaktadır. Rüşvet yapısı itibariyle doğrudan mağduru olmayan bir suçtur ancak bu konuda kamu görevlisi ile suç örgütleri arasındaki ilişkinin sürekli hale gelmesi ve yaygınlaşması halinde kamu düzeni ciddi anlamda bozulacaktır.

Diğer taraftan bir diğer önemli husus da suç örgütlerinin basın, ekonomi ve siyasi çevrelerden destek almadığı takdirde faaliyetlerinde sürekliliği sağlamasının oldukça zor olmasıdır.⁵¹ Her bir alanın suç örgütleri ile farklı nitelikte bağlılığı ve

⁵⁰ Ertan Beşe, “Organize Suçların Kriminolojik Temelleri: Siyasal Perspektifler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C: 3, S:1-2, Ocak-Haziran 2001, s.33.

⁵¹ Vesile Sonay Daragenli, “Organize Suçluluk”, *Ceza Hukuku Günleri, 70. Yılında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler*, 26-27 Mart 1997, İstanbul, s.246.

önemi vardır.⁵² Suç örgütleri bu çevrelere nüfuz ederek ilişki ağını genişletmekte ve suç faaliyetlerini sürdürmek ve gizlemek açısından zemin oluşturma gayreti içerisinde. Toplumsal iletişim araçlarının bireyleri bilgilendirmek ve kamu görevlilerini örgütlere karşı harekete geçirme konusundaki önemi gereği suç örgütleri basına da özel bir ilgi göstermekte ve haklarındaki soruşturmalar ya da suç faaliyetleri konusunda toplumun bilgilendirilmesinin önüne geçmeye çalışmaktadırlar. Yine basın organlarını kullanmak suretiyle toplum nezdinde saygın birer kimliğe bürünmekte, gerçek suç faaliyetlerini gizlemek adına organize ettikleri sosyal etkinlikleri basın yoluyla ön plana çıkarmaktadırlar.

---

⁵² Mustafa Taşkın, *Türk Hukukunda Mafya (Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri) ve Karaparıyla Mücadele*, Ankara, Yargı Yayınevi, 2004, s.25.

1.2.7 Uluslararası Bağlantı ve İlişkiler

İletişim imkânlarındaki gelişmeler, taşımacılık sektöründeki ilerleme ve ekonomideki globalleşme ile birlikte ülkeler arasında uygulanmakta olan sınır güvenliği tedbirlerindeki esneklik suç örgütlerinin faaliyetlerini sınır ötesine taşımaya da imkân tanımıştır.

Yaşanan bu gelişmeler sebebiyle uluslararası ilişki ve bağlantılar suç örgütleri açısından hem imkân hem de bir zorunluluk hali almıştır. Bu kapsamda kurulan bağlantı ve ilişkiler suç örgütlerine hem yeni yöntemler hem de yeni pazarlar sunmaktadır. Bu sayede hem elde edilen kazanç artmakta hem söz konusu suç gelirinin aklanması için yeni alternatif yöntemler ortaya çıkmakta hem de kurulan bu karmaşık ilişki ağı sebebiyle soruşturma makamlarının örgüt yapısını ortaya çıkarma ihtimali zorlaşmaktadır. Kurulan uluslararası ilişkiler sayesinde örgütler arasında işbölümü yaygınlaşmakta ve suç faaliyetlerinin farklı örgütler arasında ayrıştırılması suçun ortaya çıkarılmasını da zorlaştırmaktadır.

Uyuşturucu madde ticareti, insan ve silah kaçakçılığı gibi birçok suç, yapısı gereği uluslararası ilişki gerektirmektedir. Zira aynı ülke içerisinde suça konu olan mal veya hammaddenin temin edilebilmesi her zaman mümkün olmamaktadır. Diğer taraftan daha düşük maliyetle temin edebilmek için de suç örgütleri farklı ülkeleri tercih edilmektedir. Bu tip suçlar elde edilen kazancın yüksek olması sebebiyle de suç örgütleri tarafından yoğun olarak tercih edilmektedir ve sayılan bu faktörler suç örgütlerini uluslararası ilişki kurmaya teşvik etmekte ya da mecbur bırakmaktadır.

Örneğin uyuşturucu ticareti yapan bir suç örgütü kazancını arttırmak amacıyla yeni pazar arayışına girmek zorundadır. Özellikle uyuşturucu madde tüketiminin yaygın olduğu ülkelere satıldığında söz konusu maddelerin o ülkeye ulaştırılması önemli bir husustur. Bu noktada her ülkenin gerek yasal mevzuatı gerek yargı teşkilatı ve organize suçlulukla mücadele yöntemleri farklılık arz ettiği için uyuşturucu maddeyi birden fazla ülkeden geçirerek nihai pazara ulaştırmak isteyen

suç örgütleri bu ülkelerdeki suç örgütleri ile yakın ilişki içinde olmak zorundadır.⁵³ Zira o ülke mevzuatı ve adli makamların denetiminden uzak kalabilmenin yöntemlerini en iyi o ülkedeki suç örgütleri bilmektedir. Suç örgütleri kurulan bu uluslararası ilişkiler sayesinde bu tür zorlukları aşmaktadırlar. Özellikle kaçakçılık suçlarının uluslararası bağlantı olmadan gerçekleştirilebilmesi olanaksızdır.

1.3 Suç Örgütlerinin Görünüş Biçimleri

Amaçları, söz konusu amaçlara ulaşmak için kullandıkları araçlar, işledikleri suç tipleri ve organizasyon yapıları gibi unsurlar kapsamında suç örgütlerini dörde ayırmak mümkündür;

- Çete,
- Organize Suç Örgütü,
- Mafya Tipi Suç Örgütü,
- Terör Örgütü.

1.3.1 Çete

Örgütlü suçluluğun en temel şekli çetedir. Çete yasadışı işler yapmak ve çevresindeki kişileri korkutmak amacıyla bir araya gelen topluluk olarak tanımlanmaktadır.

Çeteler yapıları itibariyle küçük çaplı oluşumlardır ve işledikleri suç tipleri sınırlı sayıdadır. Buna paralel olarak da suçtan elde ettikleri gelir de azdır. Çeteler henüz tam olarak örgütsel yapıyı oluşturamamış olan topluluklardır ve suç işlerken de yeterince profesyonel hareket edemedikleri için adli makamlar tarafından tespit

---

⁵³ Aytekin Geleri, “Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma”, *Organize Suçlarla Mücadele ve Polis*, Ed. Aytekin Geleri, Hasan Hüseyin Çevik, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003, s.43.

edilmesi ve önlem alınması diğer örgüt tiplerine göre daha kolay olan oluşumlardır. Çetelerin faaliyet gösterdikleri alan da kısıtlıdır, genellikle bir semt ya da mahalle sınırları içerisinde hareket etmektedirler.

Çetelerin eleman sayısı da kısıtlı olduğu için elemanlar arasında ciddi bir hiyerarşik düzen de bulunmamaktadır. Hiyerarşik düzenin aksine dayanışmanın esas olduğu bir suç birlikteliği söz konusudur.⁵⁴ Çete elemanları genellikle genç yaştaki şiddet eğilimine sahip bireylerdir. Bu bireyler genellikle toplumda yer edinmekte ve saygınlık kazanmakta güçlük yaşayan, içerisinde yer aldıkları bu tip örgütlenmeler vasıtasıyla kendilerini göstermeye çalışan gençlerdir.

Suçtan elde ettikleri gelir seviyesine bağlı olarak yaşam standartları da düşüktür ve genellikle organize suç örgütlerinin, mafyaların ve kimi zaman da terör örgütlerinin taşeronu gibi hareket etmektedirler.

1.3.2 Organize Suç Örgütü

Gerek ulusal gerekse uluslararası örgütlü suçluluk kavramı kullanıldığında akla gelen ilk örgüt tipi organize suç örgütüdür.⁵⁵ Organize suç örgütlerinin temel amacı ekonomik kazanç elde etmektir. Ekonomik menfaatlerin yanında siyasi menfaatler de amaçlanmaktadır ancak siyasi menfaatler ikinci planda kalmaktadır.⁵⁶ Siyasi menfaatlerin ekonomik kazanç için araç olduğu söylenebilir. Organize suç örgütleri ekonomik kazanç elde etme doğrultusunda her tür yönteme başvururlar.⁵⁷

---

⁵⁴ Atilla Akar, “Türk Mafyasının Tarihsel Süreçleri ve Batı Mafyasından Farklılaşan Dinamikleri”, *Türk Mafyası*, Ed. Cem Küçük, Muharrem Kaşitoğlu, İstanbul, Profil Yayıncılık,2010, s.106.

⁵⁵ Timur Demirbaş, *Kriminoloji*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2016, s.309.

⁵⁶ Ayhan Bozlak, “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, S:3, 2009, s.65.

⁵⁷ İbrahim Üney, “Organize Suç Ve Terörizm İlişkisi: Pkk Örneği”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s.39

Organize suç örgütleri oluşturdukları hiyerarşik düzen ve sahip oldukları ulusal ve uluslararası ilişkiler sayesinde oldukça güçlü bir yapıya sahiptirler. Söz konusu suç örgütleri ile mücadele etmeye çalışan devletler ise hukuk kurallarına uygun hareket etmek zorunda olduğu için kullanılacak araçlar noktasında suç örgütleri kadar özgür hareket edememektedir. Bu da kimi zamanlarda organize suç örgütleri ile mücadelede zafiyet yaratmaktadır. Yani bir tarafta organize suç örgütlerinin kamu düzenini bozan, toplumun can ve mal güvenliğini tehlikeye atan yöntemlerinin yarattığı risk, diğer tarafta ise örgütlü suçlulukla mücadele ederken temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan tedbirlerin uygulanması halinde hukuk devleti ilkesinin uygulanması açısından ortaya çıkan risk söz konusudur.⁵⁸

Organize suç örgütlerini diğer örgüt tiplerinden ayıran en önemli özelliği bu örgüt yapısının yasadışı yönünün kolay anlaşılır bir yapıda olmamasıdır. Zira organize suç örgütleri oluşturdukları yasal organizasyonlar vasıtasıyla gerçek kimliklerini gizlemektedir.

Organize suç örgütleri sahip oldukları hiyerarşik düzen ve iş bölümü, uyguladıkları korunma mekanizmaları ve gerek örgütsel olarak gerekse işlenen suç tipleri açısından sürekliliği sağlamış olmaları bakımından çetelerden farklı bir yapıdadır.

Diğer taraftan organize suç örgütlerinin işledikleri suçların konusunu toplum tarafından talep edilen ancak devlet tarafından yasaklanan mal ve hizmetler oluşturmaktadır. Yani organize suç örgütleri yasal mevzuat gereği oluşan arz boşluğunu doldurmakta, yasa dışı mal ve hizmet taleplerini karşılayarak yüksek kazanç elde etmektedir. Ancak mafya tipi suç örgütleri ise daha farklı bir yapıda faaliyet göstermektedir ve gerek örgüt içi yapısı gerekse dış dünyaya karşı yansıması itibariyle nevi şahsına münhasır bir yapılanmadır.⁵⁹ Mafya tipi örgütlerde teamüller ve davranış kodları ön plandadır. Herhangi bir konuda yasal yollara başvurduğunda başarılı olamayacağını ya da bu sürecin uzun zaman alacağını düşünen bireyler kısa

⁵⁸ Uğur Alacakaptan, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu”, *Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı*, GSÜ Yayınları, 2004, s.46.

⁵⁹ Zeki Hafizoğulları ve Günal Kurşun, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y:20, S:71, Temmuz –Ağustos 2007, s. 25-80.

sürede sonuç elde etmek için mafya tipi suç örgütlerine başvurmaktadır. Bu saydığımız özellikleri itibariyle organize suç örgütleri ile mafya tipi suç örgütleri farklı yapılanmalardır.

1.3.3 Mafya Tipi Suç Örgütü

Mafya kelime anlamı olarak Sicilya bölgesine ait toplumsal yapıyı meydana getiren, kişilerin davranışlarına yön veren kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir.⁶⁰ Temel aile düzeni, itaat, bağlılık, bireyler arası dayanışma ve gizlilik mafya kültürünün en temel unsurlarıdır. Mafya tipi suç örgütleri de bu kavramlar çerçevesinde oluşan ve yine bu ilkelere aykırı hareket edenlerin ağır yaptırımlara tabi tutulduğu bir yapıya sahiptir.⁶¹

Örgütlü suçlar açısından mafya kavramı sahip olduğu teamüller ve İtalya, Amerika ve Sicilya kökenli özellikleri sebebiyle 'geleneksel' ya da 'ailevi' suç örgütleri olarak kabul edilmektedir. Özellikle İtalya'nın sahip olduğu sosyal ve kültürel yapısı sonucu oluşan mafya tipi organize suç örgütleri ülkemizde de yaygın olarak kendine yer bulmaktadır.

Mafya teriminin ortaya çıkışı ve temsil ettiği anlam konusunda tam olarak bir fikir birliği söz konusu değildir ve bu konuda çok sayıda farklı görüş dile getirilmektedir.⁶² İtalya'da ortaya çıkan mafya tipi suç örgütleri maddi menfaat elde etmek amacıyla suç işleyen, buna süreklilik kazandıran ve ailesel bir temele dayanan örgütlerdir.

Mafya tipi suç örgütlerini terör örgütlerinden ayıran en önemli husus terör örgütlerinin temel amacının siyasi çıkar elde etmek olmasına karşılık mafya tipi suç örgütlerinin maddi çıkar sağlamak amacıyla suç işliyor olmasıdır. Ancak bu durum

⁶⁰Murat Çulcu, *Dünyamızı Saran Mafya*, İstanbul, Kastaş Yayınları, 1992, s.7.

⁶¹Murat Çulcu, *Mafya Üzerine Notlar*, İstanbul, Kastaş Yayınları, 1998, s. 13.

⁶²Canak, *a.g.e.*, s.19-20; Necmettin Özerkman, Yavuz Kayha, *Bir Gulyabani Organize Suç Örgütleri Mafya*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2007, s.50.

mafya tipi suç örgütlerinin siyasi amaç gütmedikleri anlamına gelmez. Temel amaçlarına ulaşmak için uyguladıkları yöntemler ve kullandıkları araçlar sayesinde siyasi menfaat de edinirler ancak bu bir temel hedef niteliğinde değildir.

Mafya tipi suç örgütleri genel yapısı itibariyle organize suç örgütlerine benzer niteliktedir. Zira disipline dayalı hiyerarşik bir düzen, fonksiyonel anlamda işbölümü, itaat ve dayanışma esaslı koruma mekanizması, suç faaliyetleri ve örgütsel varlık açısından sürekliliğin sağlanmış olması ve kazanç sağlama amacı her iki örgüt yapısı için de geçerli unsurlardır.⁶³

Her iki örgüt yapısı benzer nitelikte olsa da belirli hususlarda ayrılmaktadırlar. Mafya tipi suç örgütleri herhangi bir uyuşmazlık halinde devletin ya da yasaların belirlediği kurallar çerçevesinde hareket etmemekte, kendi belirlediği esaslar çerçevesinde uyuşmazlıkları çözmektedir. Ancak organize suç örgütleri açısından bu kural her zaman geçerli değildir, organize suç örgütleri aynı zamanda yasal faaliyetlerde de bulunmaktadır.

Mafya tipi suç örgütlerinin özellikle geleneksel yapısı ve teamüllere verdiği önem bu örgütleri organize suç örgütlerinden ayırmaktadır. Organize suç örgütleri ile mafya tipi örgütler arasındaki bir diğer fark ise mafya tipi örgütlenmelerde hiyerarşik düzen son derece katı olmasına karşılık iş bölümü hususunda yeterince profesyonel bir yapının bulunmamasıdır.

Mafya tipi suç örgütlerinin işlediği suçlar ağırlıklı olarak cebir, şiddet ve tehdit içeren suç tipleridir.⁶⁴ Ancak organize suç örgütlerinin işlediği suç tipleri daha çeşitlidir.⁶⁵

Çalışmamızda ayrı bir başlık altında ele alınmasına karşılık doktrinde mafya tipi suç örgütlerinin esas itibariyle organize suç örgütleri ile aynı kategoride

⁶³ Adem Sözüer, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları”, Avrupa Birliği’ne Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele: Panel 5 Ekim 2001: Bildiriler ve Tartışmalar, İstanbul, Beta Yayınları, 2002, s.28.

⁶⁴ Atilla Coşkun, *Örgütlü Suçlar ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.23-24.

⁶⁵ Çalışır, *a.g.e.*, s. 39.

değerlendirilmesi gerektiği yönünde tartışmalar da mevcuttur.⁶⁶ Özellikle her iki örgüt yapısının da ekonomik çıkar amaçlı hareket ediyor olması bu tartışmanın temel sebebini oluşturmaktadır. Ülkemiz açısından gerek ilk derece mahkemeleri gerekse Yargıtay suç işlemek amacıyla kurulan tüm örgütleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 'Suç işlemek amacıyla örgüt kurma' başlıklı 220. maddesi kapsamında değerlendirmektedirler.

Sahip olduğu özellikler ve kamu düzeni ile bireylerin can ve mal güvenliğine karşı verdiği zarar göz önünde bulundurulduğunda her ne kadar İtalya'ya has nitelikte bir suç örgütü yapılanması olsa da mafya tipi suç örgütleri ile mücadelede özel bir düzenlemeye ihtiyaç olup olmadığı tartışmalı bir husustur. Ancak ülkemizdeki mevcut yasal alt yapı göz önünde bulundurulduğunda her ne kadar terörle mücadele konusunda özel bir kanuni düzenleme söz konusu olsa da mafya tipi suç örgütleri ile mücadele için özel bir düzenleme yapmaya gerek olmadığı kanaatindeyiz. Zira yürürlükte bulunan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) ve ilgili diğer yasal mevzuatın mafya tipi suç örgütleri ile mücadele eden adli makamlara yeterli imkânı tanıdığı kanaatindeyiz.

1.3.4 Terör Örgütü

Terör ve terörizm kavramları günümüzde aynı anlamda kullanılıyor olsa da aslında farklı kavramlardır. Bunun dışında uluslararası alanda terör ve terörizm kavramlarının tanımı konusunda da tam anlamıyla bir fikir birliği söz konusu değildir.⁶⁷ Her ülke mevzuatında birbirinden farklı şekillerde terör tanımı yapılmakta ve her ülke farklı suç tiplerini terör faaliyeti olarak kabul etmektedir.⁶⁸

---

⁶⁶ Hasan Canpolat, "Uluslararası Organize Suçlar, Yerel Suçluluk Mafya ve Yolsuzluk Kavramları Üzerine Bir İnceleme", *Polis Dergisi*, Y:1, S:3, 1995, s.69.

⁶⁷ Faruk Turinay, "Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı", *İstanbul Barosu Dergisi*, S:116, 2016, s.39.

⁶⁸ Metin Çetinbaş, "Terörle Mücadele Mevzuatı ve Örgütlü Suçlarla Mücadele", *Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı*, Cilt I, 2008, s.609.

Terörizm siyasi, dini veya ideolojik birtakım hedefler doğrultusunda örgütlü ve sistematik biçimde süreklilik arz edecek şekilde terör kullanan kural tanımaz bir anlayış şeklinde tanımlanabilir.⁶⁹

Terör ise terörizmin hedeflerine ulaşmak için uyguladığı yöntem ve kullandığı araçlara verilen isimdir. Terörizmin varlığından bahsedebilmek için aynı siyasi amaç doğrultusunda sürekli nitelikte terör olaylarının varlığı gerekir.⁷⁰

Terörizmin tarihi neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. Ancak günümüzde karşı karşıya olduğumuz anlamdaki terörizm Fransız ihtilali ile birlikte ortaya çıkmış ve gerek ihtilal öncesi gerekse ihtilalden sonraki dönemde hem toplum hem de monarşi tarafından hedeflerine ulaşabilmek için bir araç olarak kullanılmıştır.

Terör örgütleri günümüzde geldiği nokta itibariyle yerel bir sorun olmaktan öte uluslararası bir tehlike halini almıştır. Devletlerin istihbarat örgütlerinin sahip olduğu imkânlar son derece gelişmiş olmasına karşılık terörle mücadelede henüz tam anlamıyla başarıya ulaşılabilmemiş değildir. Gösterilen tüm çabalara rağmen hala terör olayları önceden tahmin edilememektedir. Terör örgütleri eylemlerinde kullandıkları araçlar açısından da son derece güçlü birer yapıda olup hedefine ulaşmak amacıyla sınır tanımaz biçimde şiddete başvurmaktadırlar.

Terör örgütleri gerek amaçları gerekse bu amaca ulaşmak için kullandığı araçlar ve başvurduğu yöntemler itibariyle örgütlü suçluluk içerisinde farklı bir konumdadır. Her ne kadar mafya ve organize suç örgütleri de kamu düzenini önemli seviyede bozuyor olsa da bu örgüt yapıları ile kıyaslandığında terör örgütlerinin kamu düzenine ve topluma verdiği zarar çok daha ciddi boyutlardadır.

Terör örgütleri uyguladıkları baskı, tehdit ve şiddet ile temel toplum düzenini, ülkenin siyasal ve ekonomik yapısını, toplumsal birlikteliği ve bütünlüğü, genel sağlığı ve kamu düzenini bozmayı amaçlamaktadır.⁷¹

---

⁶⁹ Ömer Urhal, *Kamu Güvenliği Açısından İstihbarat ve Örgütlü Suçlar*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2008, s.334.

⁷⁰ Türkiye Barolar Birliği, *Türkiye ve Terörizm – Rapor*, Ankara, TBB Yayınları, 2006, s.1.

Terör örgütlerinin temel varlık amacı siyasi menfaat elde etmektir ve organize suç örgütleri ile mafya tipi örgütlere benzer biçimde hiyerarşik düzen içerisinde iş bölümüne dayalı olarak faaliyet göstermektedirler. Örgüt yapılanması içinde gerçekleştirilecek olan eylemleri planlayanlar, uygulayanlar, ihtiyaç duyulan lojistik imkânları sağlayanlar vb. biçimde iş bölümü yapılmaktadır. Sadece görev bazında değil kimi zaman da faaliyet gösterilen coğrafi bölgeler bazında da iş bölümü yapılmaktadır. Diğer örgüt yapılarına benzer şekilde terör örgütlerinde de süreklilik esastır.

Terör örgütlerinin işledikleri suçların mağdur kitlesi değişkenlik arz etmektedir; kimi zaman bireyler hedef alınırken kimi zaman ise doğrudan kamu görevlileri ya da siyasilere yönelik eylemler gerçekleştirilmektedir. Ancak bu noktada hedef kitlesinin de suçun planlanması aşamasında belirlendiğini vurgulamak gerekir. Zira terör örgütleri hedeflerine ulaşabilmek için işledikleri suçları ayrıntılı biçimde planlamakta ve başvurdukları yöntemler de çeşitlilik göstermektedir.

Genellikle suç işleme alışkanlığına sahip kişilerin üye olduğu terör örgütleri siyasi ya da ideolojik amaçları doğrultusunda her türlü şiddet eylemine ya da suça başvurmaktadırlar. Terör örgütleri örgütsel faaliyetlerine finansman sağlamak amacıyla da uyuşturucu ticareti, silah ticareti, gasp, tehdit ve kara para aklama gibi suç aktivitelerine de başvurmaktadırlar. Yine organize suç örgütlerine benzer biçimde kamu ve özel sektör çalışanları üzerinde şantaj, tehdit veya rüşvet vb. yöntemlerle baskı oluşturmakta, devletin kritik konumdaki kurumlarına, siyasi, idari ya da adli makamlara nüfuz etmektedirler. Zira tüm bu unsurlar terör örgütlerinin siyasi ve ideolojik amaçlarına ulaşmaları için stratejik öneme sahiptir.⁷²

Basın faaliyetleri de terör örgütlerinin hedeflerine ulaşması açısından kritik bir öneme sahiptir. Terör örgütleri basın yayın organları gibi kitlesel iletişim araçları vasıtasıyla faaliyetlerine ilişkin propaganda yapmakta ve hedef kitlelere bu yolla

---

⁷¹ Atilla Yayla, “ Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve”, *AÜSBFD*, S:1-4, Ocak-Aralık 1990, s.335.

⁷² Hamide ZAFER, *Ceza Hukukunda Terörizm*, İstanbul, Beta Basım Yayın, 1999, s.9.

ulaşmaktadır. Bu çerçevede örtülü ya da açık biçimde terör örgütlerinin propagandasını yapan ve bu örgütler ile doğrudan ya da dolaylı ilişki içerisinde olan çok sayıda basın yayın organı faaliyet göstermektedir. Basın yayın organlarının yanında bazı devletler de çıkarları doğrultusunda çeşitli terör örgütlerine silah ya da farklı nitelikte lojistik destek sağlamaktadır.⁷³

Terör örgütlerinin faaliyetlerinin neredeyse tamamı yasadışıdır. Bu yönüyle hem yasal hem de yasadışı faaliyetlerde bulunan mafya tipi örgütler ile organize suç örgütlerinden ayrılmaktadır. Bununla bağlantılı olarak mafya tipi ve organize suç örgütlerinin yapılarında ve faaliyetlerinde genellikle gizlilik esastır. Ancak terör örgütleri varlıklarını gizlemeyen bir yapıdadır. Bunun yanında terör örgütlerinin her yönüyle şeffaf bir yapıda olmadığını da ifade etmek gerekir. Gerek işledikleri suçların öncesindeki planlama aşaması, gerek organizasyonel yapısı gerekse nüfuz ettiği kamu otoriteleri itibariyle terör örgütleri de belirli noktalarda gizliliğe büyük önem vermektedir.⁷⁴

Terör örgütlerinin yapılanma şekli de diğer örgüt tiplerinden farklıdır.⁷⁵ Örgüt lideri genellikle kamuoyu tarafından bilinmekte, kimi zaman örgüt faaliyetleri, amaçları kapsamında açıklamalar yapmakta ve devlete ya da siyasi otoriteye karşı tehdit içeren mesajlar yayınlamaktadır. Her ne kadar diğer suç örgütleri de faaliyetleri kapsamında devlete ve kamu düzenine zarar veriyor olsa da bunu bir propaganda aracı haline getirmemektedir.

Terör örgütü üyeleri diğer örgüt tiplerine göre daha kötü ve zor şartlar altında hayatlarına devam etmektedirler. Sahip oldukları lojistik imkânlar organize suç örgütleri ve mafya tipi örgütlere kıyasla son derece sınırlıdır. Genellikle kırsal alanda varlık gösteriyor olmaları da bunun temel sebeplerindedir.

---

⁷³ Cengiz Başak, “Terörizmle Mücadele: Devletlerin Ayrı Bir Mücadelesi mi Yoksa Uluslararası Kurumlarla Desteklenmiş Bir Mücadele mi?”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C:4, S:1-2, 2002, s.66.

⁷⁴ Haydar Çakmak, Mehmet Emin Çağırın, Hakan Ardor, Seyfettin Mehmet Erol, *Terörizm*, Ankara, Platin Yayınları, 2008, s.17.

⁷⁵ Fazlı Gökçegöz, “Organize Suç Kavramı, Terör Suçları ile Bağlantısı ve Etkin Mücadele Yöntemleri”, *Organize Suçlarla Mücadele ve Polis*, Edt. AYTEKİN GELERİ, Hasan Hüseyin Çevik, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003, s. 114.

Terör örgütlerinin hedefinde genellikle devlet vardır, işledikleri suç tipleri itibariyle her ne kadar kimi zaman bireyleri hedef alsalar da nihai hedef genellikle devlete zarar vermektir ve devlet ile silahlı mücadele söz konusudur. Dolayısıyla her ne kadar sivil bireylerin ya da kamu görevlilerinin vücut bütünlüğü hedef alınmıyor olsa da terör örgütleri gerçekleştirdikleri bu eylemler vasıtasıyla toplum nezdinde endişe yaratmakta ve varlıklarını devlet otoritesine kabul ettirmeye çalışmaktadır.

Terör örgütleri gerçekleştirdikleri sansasyonel eylemler ve işledikleri suçlar vesilesiyle tanınırlıklarını arttırmak ve siyasi hedefleri doğrultusunda propaganda yapmayı amaçlamaktadır.⁷⁶ Gerçekleştirilen eylemin büyüklüğü, bu eylemlere karşı devlet tarafından önlem alınamamış olması terör örgütleri açısından önemli bir başarı göstergesidir. Terör eylemlerinin kısa süre içerisinde çeşitli terör örgütleri tarafından üstlenilmesindeki temel amaç da budur. Açıklanan bu özellikler terör örgütleri ile diğer örgüt tiplerini birbirinden kesin çizgilerle ayırt etmektedir.⁷⁷

Terör örgütleri siyasi, ideolojik ve dini amaçları doğrultusunda işledikleri suçlardan dolayı kendilerini kesinlikle suçlu olarak kabul etmemektedir, aksine haklı sebeplerinin olduğu değerlendirmesinde bulunmaktadır. Diğer suç örgütü tipleri ise suç işlediklerini kabul etmektedir.⁷⁸

Oluşturduğu bu tehlikeler sebebiyle terör örgütlerinin diğer organize suç örgütleri ve mafya tipi suç örgütlerinden ayrı bir kategoride değerlendirilmesi gerekir. Bu çerçevede hukuk devleti ilkelerine uygun davranmak koşuluyla terör örgütlerine karşı mücadelede daha özel yöntemler uygulanması ve daha profesyonel tedbirlerin alınması zorunludur.⁷⁹

Terör örgütleriyle etkin şekilde mücadele etmek amacıyla ülkemizde de özel düzenlemeler yapılmış ve bu kapsamda 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu

---

⁷⁶ Bahri Öztürk, “Prof. Dr. Bahri Öztürk ile Pişmanlık Kanunu ve İdam Cezası Üzerine”, *Türk Hukuk*, S: 44, Temmuz 1999, s.4.

⁷⁷ Ahmet Taşkın, “Terörizm ve Sivil İtaatsizlik”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C:6, S:1-2, 2004, s.121.

⁷⁸ Çetin Akkaya, *Terör Suçları ve Cezalarının İnfazı*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s.50.

⁷⁹ Türkan Yalçın Sancar, *Çok Failli Suçlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1998, s.140.

12.04.1991 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunun 1. maddesinde terör “*Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı Kanun’un 2. maddesinde ise terör suçlusu “*Birinci maddede belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur. Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır.*” şeklinde tanımlanmıştır.

1.4 Organize Suçluluk Kavramının Tarihçesi

Her ne kadar ifade edilirken organize suç ya da organize suçluluk kavramı kullanılmıyor olsa da tarihin çok eski dönemlerinde de benzer nitelikte suç faaliyetlerine rastlamak mümkündür. Tespit edilebilen en eski kanunlardan biri olarak kabul edilen Hammurabi Kanunu’nda organize suçluluğun bir türü olarak kabul edilebilen eşkıyalık suçu ile ilgili çeşitli düzenlemeler yer almaktadır.⁸⁰

Organize suçlara örnek olarak M.Ö. 73-66 yılları arasındaki dönemde Filistin’de Roma İmparatorluğu yönetimine karşı alt sınıfın oluşturduğu Sicarii tarafından gerçekleştirilen rahiplerin manastırlarının tahrip edildiği, tefecilerin senet ve arşivlerinin yok edildiği eylemler gösterilebilir. Esas olarak dini bir tarikat olan bu

---

⁸⁰ Mustafa Avcı, “Örgütlü Suç Kavramı”, *Kamu Hukuku Arşivi Dergisi Prof Dr. İlhan Akın’a Armağan*, Y:6, Mart 2003, s.2.

örgüt suç işlerken esnek kurallar çerçevesinde hareket ederek içindeki koşullara göre taktik değiştirmekte ve düşmanları olan kalabalık insan topluluklarına karşı habersiz ve arkadan saldırmıştır. Suç aleti olarak kılıç kullanan örgüt üyeleri düşmanlarını işlek ortamlarda öldürüp kalabalıktan faydalanarak ortadan kaybolmuşlardır. Bu örgütün eylemlerinin öncelikli hedefi Yahudi Barış Partisi'nin ılımlı mensuplarıdır.⁸¹

Bunun dışında Haşhaşin örgütü de tarihte yer edinmiş önemli suç örgütlerinden birisidir. Alamut Kalesini merkez olarak kullanan bu örgütün lideri Hassan Sabbah'tır. Örgüt dönemin Selçuklu veziri Nizamül Mülk'ü gerçekleştirdiği bir suikast ile öldürmüş ve faaliyet gösterdiği dönemde gerçekleştirdiği eylemler ile topluma endişe ve korku salmıştır.⁸²

Bu ya da buna benzer tipte suçları işleyen toplulukların hukuk düzeni içinde suç örgütü olarak yer edinmesi Roma Hukuku ile gerçekleşmiştir. Roma Hukuku'nun krallık döneminde ve cumhuriyet döneminin ilk yıllarında bu nitelikteki suçlar *perduellio* şeklinde adlandırılmıştır. Roma'da silahlı çeteler de suç örgütü kapsamında değerlendiriliyordu. Suçun oluşması için ise on kişiden fazla kişinin varlığı şartı aranmaktaydı.⁸³ Cumhuriyetin son yıllarında ise *crimenmajestais* şeklinde adlandırılmış ve devlet ya da prens aleyhine işlenen suçlar kategorisinde değerlendirilmiştir. Cumhuriyetin son döneminden itibaren Roma Hukukunda *societasdelinquentium* yani suç örgütleri kamu düzenini bozan yapılanmalar olarak kabul edilmiştir ve Digesta'da bu tür yasa dışı oluşumlar cezalandırılmıştır.⁸⁴ Tarih boyunca meydana gelen siyasal darbe girişimlerini de bu kategoride değerlendirebilmek mümkündür.⁸⁵

---

⁸¹ Şükrü Alpaslan, *Kriminoloji ve Hukuk Açısından Tedhişçilik*, İstanbul, Teknik Yayınlar, 1983, s.21.

⁸² Şerafettin İste, "Genel Olarak Terör Ve Türkiye'de Terör Yargılaması", *Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, S:87-88, 2009, s.1.

⁸³ Recai Galip Okandan, "Romalıların Suç Telakki Ettikleri Fiiller ve Bunlara Terettüp Eyleyen Cezalar", *İÜHFMTahir Taner Armağanı*, 1956, s.330.

⁸⁴ Kocasakal, a.g.e., s.130, Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s.7.

⁸⁵ Çetin Özek, *Devlete Karşı Suçlar*, İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1976, s.3.

16. yüzyıldan 18. yüzyılın sonuna kadarki dönemde deniz ve okyanuslarda eylemler gerçekleştiren korsanlar da sahip oldukları özellikler sebebiyle organize suçluluk kategorisi içinde değerlendirilen oluşumlardır.⁸⁶

19. yüzyıla geldiğimizde ise suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ceza kanunlarında suç olarak tanımlanmaya başlamıştır. Günümüzde de artık devletler örgütsel faaliyet kapsamında herhangi bir suç işlenmemiş olsa bile suç işlemek amacıyla örgüt kurulmuş olmasını tek başına suç olarak ceza kanunlarında tanımlamakta ve cezai yaptırıma tabi tutmaktadır. Günümüzde yapılan düzenlemelere en yakın düzenleme ilk kez 1810 Fransız Ceza Kanunu'nda yapılmıştır. Fransız devrimi ile birlikte ortaya çıkan siyasi koşullar kamu düzeninin bozulmasına ve bilhassa bireylere ve mallarına yönelik hırsızlık, yağma gibi suçların artmasına zemin hazırlamıştır. Oluşan karmaşık ve istikrarsız düzenden faydalanan örgütler bu tipteki suçları yoğun şekilde işlemeye başlayınca suç işlemek amacıyla bu tip örgütlerin oluşturulması da suç olarak tanımlanmıştır. Yapılan ilk düzenlemede mala ve bireylere karşı suç işlemek amacıyla oluşturulan örgütlenmeler suç olarak kabul edilmiş, sonraki süreçte ise söz konusu suçun kapsamı genişletilerek devlet otoritesine karşı suç işlemek amacıyla yapılan örgütlenmeler de bu kapsamda değerlendirilmiştir. İşlenen suçlara karşı öngörülen yaptırım konusunda örnek vermek gerekirse; ikiden fazla kişinin yine kişilere karşı güç kullanmak suretiyle konut dokunulmazlığının ihlal edilmesi ve hırsızlık suçları için bir araya gelmiş olmaları halinde ölüm cezası ile cezalandırılmaktadırlar. Günümüz ceza kanunları ile kıyaslandığında ilk düzenlemelerin çok ağır yaptırımlar içerdiği değerlendirilebilir.⁸⁷

İtalyan Birliği kurulmadan önceki dönemde her krallık ihtiyaçlarına göre kendi kanuni düzenlemelerini yapmaktaydı. Bu kapsamda krallıklar tarafından çıkarılan kanunlarda her ne kadar bazı farklılıklar söz konusu olsa da 1810 Fransız Ceza Kanunu'nda geçerli sistem öngörülmüştür. Bu kapsamda genel olarak bireylere, mallarına ve toplumun geneline yönelik suçları işlemek amacıyla örgüt oluşturmak suç olarak kabul edilmiştir. Toscana Kanunu'nun 421. maddesinde çetenin

---

⁸⁶ Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s.365.

⁸⁷ Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s.366.

varlığından bahsedilebilmesi için en az üç kişinin varlığı şartı aranmıştır.⁸⁸1889 sayılı Zanardelli Kanunu'nun 248. maddesinde ise suç örgütünün varlığı için beş veya daha fazla kişinin adliye, kamu güvenine, kamunun selametine (bütünlüğü), genel adap aile düzenine, kişilere veya malvarlığına karşı suç işlemek amacıyla bir araya gelmiş olması şartı öngörülmüştür.⁸⁹

Sonraki dönemde İtalya'da ortaya çıkan mafya tipi suç örgütlerinin yarattığı tehlike karşısında mevcut düzenlemeler yeterli görülmemiş ve 1982 tarihinde mafya tipi suç örgütlerini tanımlayan bir düzenleme yapılmıştır.⁹⁰

Organize suçlar ile ilgili çeşitli düzenlemeler yapılması ve cezai yaptırımlar öngörülmüş olmasına karşılık organize suç terimi ilk kez 1920'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) sosyal ekonomik, hukuki ve siyasi açıdan bir fenomeni tanımlamak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.⁹¹

Organize suçluluk açısından ülkemiz tarihine baktığımızda ise Tanzimat Dönemine kadar organize suçluluk ile ilgili herhangi bir bağımsız düzenleme yapılmadığı görülmektedir.⁹²

Tanzimat döneminde ise üç farklı ceza kanunu karşımıza çıkmaktadır. İlk düzenleme 1840 tarihli "*Ceza Kanunnamesi*", ikinci düzenleme ise 1851 tarihli "*Kanunu Cedit*"tir. Tanzimat döneminde yürürlüğe giren üçüncü ceza kanunu ise 765 sayılı TCK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.1926 tarihine kadar yürürlükte kalan ve 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nun çevirisi mahiyetindeki 1858 tarihli "*Ceza Kanunname-i Hümayunu*"dur.⁹³

---

⁸⁸ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s.153.

⁸⁹ Muhtar Çağlayan, *Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1962, s.1069-1070; Abdullah Pulat Gözübüyük, *Türk Ceza Kanunu Açıklaması*, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1980, s.539.

⁹⁰ Özek, "Organize Suç", s. 203.

⁹¹ Kocasakal, a.g.e., s. 136.

⁹² Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, US-A Yayınları, 2018, s. 118-121.

⁹³ M. Emin Artuk, "Ceza Hukukunun Tarihi", *Ceza Hukuku El Kitabı*, 1989, s.31.

Ceza Kanunname-i Hümayunu'nun 58. maddesinde organize suçluluk ile ilgili düzenleme yapılmıştır. Söz konusu kanun maddesinde *“Balada mezkür olan cinayetlerden ve 55. ve 56. maddelerde beyan olunan fesatlardan birini icra kastı ile iki veyahut daha ziyade eşhas beyninde bir ittifak-ı hafî teşkil olunup da ol ittifakta tasmin olunan fesadın icrası söyleşilipkarargir olduktan başka esbab-ı icraiyyesinitehyie zımnında bazı ef'al ve tedabire dahi teşebbüs olunmuş ise ol ittifakta bulunan kimseler müebbeden kalebent olunur. Ve eğer öyle bir ittifak-ı hafîde bervech-i muharrer fesadın esbab-ı icraiyyesinitehyie zımnında teşebbüs olunmuş bir fiil ve tedbir tebeyyün etmeyip yalnız icrası söyleşilerek karar verilmiş olmaktan ibaret bulunur ise ol halde dahil-i ittifak bulunan kimseler muvakkaten kalebent kılınır. Ve eğer beyan olunan cinayetlerden birini icra etmek üzere bir ittifak-ı hafî teşkiline dair teklif vuku bulup da kabul olunmamış ise ol teklifi eden kimse bir seneden üç seneye kadar hapis olunur”* hükmü yer almaktadır.⁹⁴

Ardından 13.03.1926 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 765 sayılı Türk Ceza Kanununun *“Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Meydana Getirenler”* başlıklı 313. maddesinde düzenleme yapılmış ve çeşitli defalar değişikliğe uğrayan bu düzenleme 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihe kadar uygulanmıştır.⁹⁵

765 sayılı Kanunun 313. maddesinde ilk olarak 1936 yılında 3038 sayılı Kanun ile değişikliğe gidilmiş ve bu değişiklik ile birlikte uygulanacak olan ceza miktarı arttırılmıştır. 1937 tarih 3112 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası ilgili madde ilk haline geri dönmüştür.⁹⁶

Sonrasında 1979 yılında 2254 sayılı Kanun ile söz konusu madde önemli değişiklikler yapılmıştır. Maddenin ilk fıkrasında yapılan değişiklik ile örgüt kurulabilmesi için aranan *“adliyyeye”*, *“ammenin itimadına”*, *“adabı umumiye”* ve *“nizamı aile”* ile *“şahıs ve mala karşı”* suçlarla ilgili olma şartı kaldırılarak maddeye *“her ne suretle olursa olsun”* ibaresi eklenmiş ve tüm suç tipleri ile ilgili

⁹⁴ Ahmet Gökçen, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*, İstanbul, 1989, s.127.

⁹⁵ Hasan Köroğlu, *Örgütlü Suçluluk Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2001, s.96.

⁹⁶ Vural Savaş ve Sadık Mollamahmutoglu, *Türk Ceza Kanununun Yorumu*, C. II, Seçkin Yayınevi, 1995, s.3024.

kurulan örgütler madde kapsamına dâhil edilmiştir. Böylece maddede yer alan özel şart yürürlükten kaldırılmıştır.

Yapılan bu değişiklikle birlikte maddeye eklenen “*Halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasten adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse...*” hükmü ile suçun ağırlaştırılmış hali düzenlenmiştir.

Yine aynı değişiklik ile madde metnine “*meskûn mahal*” ve “*buluşma yerleri*” deyimleri eklenmiş, “*iki veya daha fazla*” söylemi yerine “*içlerinden velev biri*” ifadesi kullanılarak maddeye açıklık getirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında “*beş veya daha ziyade kimsenin belli suçları işlemek üzere cemiyet teşkili*” öngörülmekte iken yapılan değişiklik sonrası beş kişilik birleşme sınırı ikiye indirilmiş ve “*cemiyet*” ifadesi yerine “*teşekkül*” tabiri kullanılarak anlam karmaşasının önüne geçmeye çalışılmıştır.

2254 sayılı Kanun ile madde metninde yapılan son değişiklik ise üçüncü fıkradaki “*cemiyetin muharrik veya reisleri*” deyimini yerine “*yöneticileri*” ifadesi getirilmiş olmasıdır. Böylece örgütü yönetenlerin daha kolay belirlenmesi sağlanmak amaçlanmıştır.⁹⁷

765 sayılı TCK'nın 313. maddesinde 2254 sayılı Kanun ile yapılan bu değişiklikler sonrası madde metni;

“Her ne surette olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül meydana getirenlerden her biri yalnız teşekkülü meydana getirmekten dolayı iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu teşekkül halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak ya da siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla ya da ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasten adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak

---

⁹⁷ Kayıhan İçel, Yener Ünver ve Hakan Hakeri, *Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları*, İstanbul, Beta Yayınları, 1994, s.637.

cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse verilecek ceza beş yıldan sekiz yıla kadar ağır haptir.

Teşekkül mensupları dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskün yerlerde içlerinden iki veya daha ziyadesi silahlı olarak dolaşır veya buluşma yerlerinde ya da emin bir yerde silah saklarsa birinci fıkradaki halde üç yıldan altı yıla ikinci fıkradaki halde yedi yıldan on yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Teşekkülün yöneticileri hakkında yukarıdaki fıkralar uyarınca hükmedilecek ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

Bu maddeye göre tayin olunan ceza sürelerine eşit bir süre ile genel güvenlik gözetimi altında bulundurmaya da karar verilir.

Bu maddede yazılı teşekkül, iki veya daha fazla kimsenin birlikte cürüm işlemek amacı etrafında birleşmesiyle oluşur.

*Bu kanun ve diğer kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.”
halini almıştır.⁹⁸*

765 sayılı TCK'nın 313. maddesinde son olarak 06.06.1991 tarihinde 3756 sayılı Kanunla değişikliğe gidilmiştir. Değişiklik öncesi madde metninde yer alan “...yalnız teşekkül meydana getirmekten dolayı...”ifadesi sebebiyle örgüt üyesi kişilerin suç işlemesi halinde hem işledikleri suç hem de örgüt üyeliği ya da yöneticiliği sebebiyle haklarında ceza hükmolünmaktaydı. 3756 sayılı Kanun ile ceza sisteminde değişikliğe gidilmiş ve “teşekkül mensuplarının teşekkülün amacına yönelik cürüm işlemleri halinde, verilecek cezaların toplamı en ağır cezayı gerektiren cezasının azami haddini geçemez” ifadesi madde metnine eklenerek gerçek içtima uygulaması kaldırılmıştır.⁹⁹

Yapılan bu son değişiklik ile birlikte 765 sayılı Kanun'un 313. maddesi 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar uygulanan halini almıştır.

Aslında modern anlamda organize suçluluk ülkemizde ilk kez 1960'lı yıllardan sonra ortaya çıkmış ve 1970 yılı sonrasındaki dönemde faaliyetlerinde

⁹⁸ Faruk Erem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1985, s. 623.

⁹⁹ Turgut Kazan, “Çete, Örgüt, Gizli İttifak, Toplu Suç Kavramları Mukayeseli Hukuk ve Türkiye'deki Durum” *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, C:II*, 2000, s.156.

gerçek anlamda süreklilik kazanmıştır. 1960 yılı ve sonraki dönemde köyden kente göçün artması, ülkemizde terör faaliyetlerinin yavaş yavaş etkili olmaya başlaması ile birlikte silah ihtiyacının gündeme gelmesi ile yaşanan ekonomik krizler organize suçluluğun kendini göstermesinde etkili olmuştur. Bu kapsamda artan organize suçluluk faaliyetleri ile mücadele edebilmek için özel nitelikte düzenlemeler yapma ihtiyacı ortaya çıkmış, bu ihtiyacın karşılanması amacıyla da 01.08.1999 tarihinde 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁰⁰

4422 sayılı Kanununun 1. maddesinde “*Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tâbi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenlere sadece bu nedenle üç yıldan altı yıla kadar; örgüte üye olanlara iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir.*” hükmü yer almaktadır.

765 sayılı TCK’nın 313. maddesinde ise “*Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.*”

Bu teşekkül halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasten adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse, verilecek ceza bir yıldan üç yıla kadar ağır hapidir.” hükmü yer almaktadır.

¹⁰⁰ M. Emin Artuk, *Ceza Hukukuna Giriş*, İstanbul, Üçdal Yayıncılık, 1983, s.73.

Aynı konuda düzenleme içeren bu iki kanun belirli dönemde birlikte yürürlükte kalmıştır. Her iki kanun açısından ilk önemli farklılık amaç noktasındadır. 4422 sayılı Kanun hükmünden de anlaşılacağı üzere suçun tanımı yapılırken suçun oluşabilmesi için genel amacın yanında özel amaç da öngörülmüştür. Ancak 765 sayılı Kanunda özel şart bulunmamaktadır.

Bir diğer farklılık yöntem noktasındadır. Zira 4422 sayılı Kanunda tanımlanan suçun gerçekleşmiş olması için söz konusu suçun kanunda tanımlandığı şekilde işlenmiş olması gerekirken 765 sayılı Kanunda “*Her ne suretle olursa olsun...*” ifadesine yer verilerek genel bir düzenleme yapılmış özel bir yöntem öngörülmemiştir.

4422 sayılı Kanun 23.05.2005 tarih ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Şekli Hakkındaki Kanunun 18.maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer taraftan örgütlü suçluluğun bir diğer türü olan terör örgütleri ile mücadele amacıyla 12.04.1991 tarihli 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğe konmuştur.

Organize suçluluk ile ilgili 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yer alan düzenlemeler ise çalışmamızın II. bölümünde detaylı olarak ele alınmıştır.

1.5 Yabancı Ülkelerde Organize Suç Kavramı

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak dünya genelinde tüm ülkeler tarafından suç olarak kabul edilmiştir. Bu hem suç örgütlerinin kamu düzenine verdikleri genel zararın bir sonucu hem de devletlerin üye oldukları uluslararası organizasyonların ülkelere getirdiği bir yükümlülüktür. Buna ek olarak organize suçlarla mücadelede yaşanan zorluklar da bu konuda özel düzenleme yapma ihtiyacını meydana

getirmiştir. Aşağıda bazı ülkelerde bu kapsamdaki kanuni düzenlemeler açıklanmıştır.

1.5.1 İtalya

Organize suçluluğun en önemli türlerinden biri olan mafyanın varlığı ve tarihi olarak büyük oranda İtalya'da şekillenmiş olması İtalya'yı organize suçlulukla mücadele hususunda diğer ülkelere göre ön plana çıkarmaktadır. Zira günümüzde tüm dünya genelinde yerleşik bir örgüt yapısına sahip mafya Sicilya adasında doğmuş ve temel düzenini bu bölgenin sosyal ve kültürel dinamikleri üzerine inşa etmiştir.¹⁰¹

Söz konusu örgüt yapısı sonrasında ise dünya geneline yayılmış olup bu örgüt yapısı ile mücadele etme zorunluluğu İtalya'yı organize suçlulukla mücadele konusunda en tecrübeli ve önde gelen devletlerden biri haline getirmiştir. Bu kapsamda sadece ceza kanununda değil yargılama usulüne ve infaz sürecine ilişkin kanunlarda ve idare hukuku ile ilgili düzenlemelerde de organize suçlulukla mücadeleye ilişkin çeşitli hükümlere yer verilmiştir. Yapılan bu düzenlemeler ile hem failerin cezalandırılması hem de pişman olan ya da suçunu itiraf ederek örgütle mücadelede adli makamlara yardımcı olan kişilerin cezalarında indirimine gidilmesi amaçlanmıştır.¹⁰²

1889 İtalya Ceza Yasasınının 248. maddesinde “suç işlemek için cemiyet kurmak” suçu düzenlenmiştir. Yapılan bu düzenlemeye göre devletin siyasal düzenini hedef almamakla birlikte hukuk düzeni açısından uyulmaması suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek üzere oluşturulan yapılanmalar “suç işlemek için cemiyet kurmak” suçu kapsamında cezai yaptırımlara tabi tutulmuştur. Söz konusu madde metninde organize suçluluk kapsamında değerlendirilmesi gereken suç

¹⁰¹ Kavlak, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak (T.C.K. m.220)”, s. 15-16.

¹⁰² Francesco Palazzo, “Organize Suçluluğa Karşı İtalyan Mevzuatı”, çev: Ümit Kocasakal, *İstanbul Barosu Dergisi*, C: 70, S: 10-11-12, Ekim, Kasım, Aralık, 1996, s. 820.

tiplerini tek tek saymak yerine madde metninde belirtilen suç gruplarında yer alan suçlardan herhangi birinin işlenmesi amacıyla beş ya da daha fazla kişinin bir araya gelmiş olması suçun oluşumu açısından yeterli görülmüştür.¹⁰³

1930 İtalya Ceza Kanununda ise “suç işlemek için cemiyet kurmak” suçu “kamu düzenine karşı suçlar” arasında kategorize edilmiştir. 1930 İtalya Ceza Kanununda suç işlemek amacıyla cemiyet kurma suçu 1889 İtalya Ceza Yasasından farklı şekilde düzenlenmiştir. Bu kapsamda 1889 İtalya Ceza Yasasından farklı olarak üç kişinin bir araya gelmiş olması suçun oluşması açısından yeterli görülmüştür. Örgütün silahlı olması ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmiştir.¹⁰⁴

13 Eylül 1982 tarihinde ise 646 sayılı Kanun ile “mafia tipi örgüt” suçu ceza kanununa eklenmiştir. Bu kapsamda mafya tipi suç örgütü İtalya Ceza Kanununda “Örgüt üyeleri, birden çok cürüm işlemek, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik faaliyetlerin, yetki, izin, ihale, kamu hizmetlerinin yönetim veya kontrolünü elde etmek veya kendisi veya başkaları için haksız kazanç veya yarar sağlamak veya serbest oy kullanımını engellemek veya seçim yoklamaları yoluyla kendisine veya başkalarına oy sağlamak için örgütün yıldırma gücünden, buyruğu altına alma ve gizli işbirliği (omerta-suskunluk yasası) durumundan yararlanır ise örgüt mafia tipidir” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁰⁵

Ancak bu yapılan düzenlemeler organize suçluluk ile mücadele açısından tek başına yeterli görülmemiş ve fiili olarak da “temiz eller” operasyonları adı altında kapsamlı bir mücadele programı uygulanmıştır.¹⁰⁶

İtalya Ceza Kanununda demokratik sisteme zarar vermek ve ortadan kaldırmak amacıyla gerçekleştirilen terör eylemlerine ilişkin tedbir alınması amacıyla da çeşitli özel düzenlemelere yer verilmiştir.¹⁰⁷

---

¹⁰³ Özek, “Organize Suç”, s.201.

¹⁰⁴ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 111-117.

¹⁰⁵ Vesile Sonay Daragenli, “Tehlike Suçları”, *Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan*, İstanbul, 1999, s.249.

¹⁰⁶ Özcan Çine, Aslıhan Özdemir, Dilara Ağaoğlu Canay, *Anayasa ve Uyum Yasaları (13-14 Aralık 2002) Açık Oturum Tutanakları*, Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 50, 2003, s. 169.ss.154-180.

1.5.2 Almanya

Sovyetler Birliğinin dağılması, eski Doğu bloku ülkelerindeki çözülme ile birlikte oluşan koşullar Alman toplumunun yapısındaki değişim gibi faktörlerin bir araya gelmesi Almanya'daki suç oranında ciddi artışa sebebiyet vermiş ve organize suçluluk faaliyetlerinin yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Tüm bu sebeplerden dolayı özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde organize suçluluk ile ilgili özel düzenlemeler yapılmış ve bilhassa malvarlığına karşı işlenen suç tipleri açısından ağır yaptırımlar öngörülmüştür.¹⁰⁸

Alman Ceza Kanunu'nun organize suç örgütleri açısından temel düzenleme niteliğindeki 129. maddesi;

“Her kim, amacı ve eylemleri suç işlemeye yönelik bir örgüt kurar veya böyle bir örgüte üye olarak katılır veya örgüt propagandasını yapar veya örgütü destekler ise beş yıla kadar hapis veya para cezası ile cezalandırılır.

Aşağıdaki hallerde 1. fıkra uygulanmaz.

- 1. Örgüt, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırılığına karar verilmemiş bir siyasi parti ise*
- 2. Suçların işlenmesine yönelik amaç veya faaliyet, öneme sahip değilse*
- 3. Örgütün amacı veya eylemleri 84-87. maddelerde öngörülen suçlardan ise,*

1. fıkra tanımlanmış olan suç örgütü kurmaya teşebbüs etme cezalandırılmıştır.

Fail, suç örgütünü yöneten veya örgütü arka planda idare eden kişilerden biri ise veya çok ağır bir hal mevcut bulunur ise 6 aydan 5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Mahkeme, kusuru az ve katkıları ikinci derecede olan üyelere 1 ve 3. fıkralarda öngörülen cezaları vermeyebilir.

---

¹⁰⁷ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 111-117.

¹⁰⁸ Hans-Heinrich Jescheck, *Almanya Federal Cumhuriyeti Ceza Hukukuna Giriş*, (Çev: Feridun Yenisey), İstanbul, Yaylacık Matbaası, 1989, s. 99.

Mahkeme aşağıdaki hallerde cezayı takdiren hafifletebilir veya kaldırabilir:

- 1. Fail serbest iradesiyle ve ciddi bir şekilde örgütün devamını veya amacına uygun bir suçun işlenmesini önlemek için gayret gösterir veya*
- 2. Planladığını bildiğı suçu, önlenmesi mümkün olabilecek şekilde önceden resmi bir makama serbest iradesiyle açıklarsa,*

fail örgütün devamını önleme amacına ulaşır veya bu amaca onun gayreti olmadan da ulaşırsa cezalandırılmaz.” şeklindedir.¹⁰⁹

Almanya Ceza Kanunu'nun 129. maddesinde ise terör örgütlerine ilişkin düzenleme yer almaktadır. Söz konusu madde kanuna 08.08.1976 tarihinde işlenmiştir ve mevcut haliyle organize suç örgütlerine yönelik düzenlemenin ağırlaştırılmış hali şeklindedir.¹¹⁰

1.5.3 Fransa

Organize suçluluk 1994 tarihli yeni Fransız Ceza Kanunu'nun 450/1. maddesinde ayrı bir suç tipi olarak kabul edilmiştir. Sonrasında 2001, 2004 ve 2010 yıllarında söz konusu düzenlemede çeşitli değişiklikler yapılmıştır.

2001 yılında yapılan değişiklikler sonrasında 450/1. madde metni;

“Bir veya birden fazla maddi eylemle somutlaşan en az 5 yıl hapis cezasıyla cezalandırılan bir veya birden fazla cürüm veya cünhanın hazırlanması amacıyla oluşturulmuş her birlik veya kurulmuş teşekkül bir suç örgütü oluşturur.

Hazırlığı yapılan suçlar on yıl hapis cezasıyla cezalandırılan cürüm veya cünhalar ise suç örgütüne katılmak, on yıl hapis ve 150.000 euro para cezası ile cezalandırılır.

---

¹⁰⁹ Jescheck, s. 101.

¹¹⁰ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s.165.

Hazırlığı yapılan suçlar en az beş yıl hapis cezasıyla cezalandırılan cünhalar ise suç örgütüne katılmak beş yıl hapis ve 75.000 euro para cezası ile cezalandırılır.” şeklindedir.¹¹¹

2004 yılında ise konuya ilişkin olarak Ceza Muhakemesi Kanununda değişikliğe gidilerek organize suçluluk açısından özel yargılama usullerine yer verilmiş ve bazı ek cezalar getirilmiştir. 2010 yılında da yapılan değişiklik ile birlikte geçici süreli olarak dahi örgüte bilerek katılan kişiler açısından 1 yıl hapis ve 15.000 euro adli para cezası öngörülmüştür.¹¹²

Görüldüğü üzere Fransa Ceza Kanunu’nda TCK’dan farklı olarak verilecek olan ceza açısından örgütün işlemeyi amaçladığı suçun ağırlığına göre farklı miktarlarda ceza tertip edilmiştir.

---

¹¹¹ Sulhi Dönmezer, *Örgütlü Suçların Önlenmesi ve Değerlendirilmesi*, Ceza Hukukunun Güncel Kaynakları, C: I, İstanbul, Beta Yayınları, 2004, s.70.

¹¹² Kenan Evren Yaşar, “Güncel Değişikliklerle Fransız Ceza Hukukunda Örgüt Kavramı ve Örgütlenme Suçları”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, C:3, S:1, 2015, s. 202.

İKİNCİ BÖLÜM

TCK'NIN 220. MADDESİ KAPSAMINDA SUÇ İŞLEMELİK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA, YÖNETME VE BU AMAÇLA KURULMUŞ ÖRGÜTE ÜYE OLMA SUÇU

2.1 Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Özellikleri

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun temel özellikleri; çok failli suç olması, tehlike suçu olması, mütemadi suç niteliğinde olması, seçimlik hareketle işlenebilen bir suç olması, serbest hareketli, genel ve tamamlayıcı bir suç olması şeklinde sıralanabilir.

2.1.1 Çok Failli Suç Olması

Kanun koyucu, hukuk kuralları çerçevesinde koruma altına alınmış olan değerlere saldırı niteliğindeki eylemleri suç olarak kabul etmekte ve bu eylemin kimi zaman bireysel olarak gerçekleştirilebileceğini ifade etmekte kimi zaman ise ancak birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilebileceği şartı öngörmektedir.

Kanunda suç olarak tanımlanan bir fiilin birden fazla kişinin katılımıyla gerçekleştirilmesi halinde bu durumun nasıl değerlendirileceği konusunda farklı ihtimaller söz konusu olmaktadır. İlk ihtimal tek bir fail tarafından işlenebilecek nitelikteki bir suçun birden fazla kişinin katılımıyla gerçekleştirilmesidir.

Türk hukukunda düzenlenen suçlar genellikle tek kişi tarafından işlenebilen suçlardır. Kanunda tanımlandığı şekliyle bir suçun işlenebilmesi için tek kişinin yeterli olması halinde söz konusu suç tek failli suç ya da bireysel suç olarak adlandırılmaktadır.¹¹³ Kanunda tek kişi tarafından gerçekleştirilebilecek biçimde tanımlanmış olması söz konusu suça başkalarının iştirak etmesi ya da yardım etmesine engel değildir.¹¹⁴ Tek kişinin işleyebildiği bir suça farklı kişilerin de iştirak ediyor olması ise söz konusu suçun niteliğini değiştirmez.¹¹⁵

Kanunda tanımlandığı şekliyle tek kişinin işleyebileceği nitelikteki bir suçun birden fazla kişi tarafından kendi aralarında anlaşmak suretiyle birlikte işlenmesi halinde ise iştirak söz konusu olmaktadır ve bu şekilde işlenen suça ise iştirak halinde işlenen suç adı verilir.¹¹⁶

Suçta iştirak kavramı bir üst kavram niteliğindedir ve hem failliği hem de suç ortaklığını içermektedir. Faillik ise doğrudan, müşterek, dolaylı ve yan faillik olmak üzere dörde ayrılır. Suçun işlenmesinde rol alan kişinin katkısı söz konusu kişinin kanunlar karşısındaki statüsünü de belirlemektedir.¹¹⁷

Suçun kanunda tanımlanan halini gerçekleştiren kişi fail olarak kabul edilmektedir. Bu husus iştirak ile çok failli suçları ayırt edebilmek açısından son derece önem arz etmektedir.¹¹⁸

Suçta iştirak eden ancak suçun kanunda tanımlandığı halini gerçekleştirilmeyen kişiler de suçun işleniş açısından sağladıkları katkı sebebiyle sorumlu tutulmaktadır ve bu kişilerin konumu ve kendilerine uygulanacak olan yaptırımın türü ve miktarı sağladıkları katkının şekline göre değişiklik göstermektedir. Bir suçun oluşumu

---

¹¹³ Sancar, *a.g.e.*, s.26.

¹¹⁴ Mustafa Ruhan Erdem, “Yeni TCK’da Faillik ve Suç Ortaklığı”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S: 5, (Aralık 2005), s. 204.

¹¹⁵ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 325; Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 182.

¹¹⁶ Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 3.b, İstanbul, Beta Yayınevi, 2017, s.511; Nur Centel, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 2.b, İstanbul, Beta Yayınevi, 2002, s.464.

¹¹⁷ Centel, Zafer ve Çakmut, *a.g.e.*, s. 265.

¹¹⁸ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 328.

noktasında birlikte rol alan kişilerin suça olan katkıları birbirinden farklı şekillerde olabilmektedir. Tek failli suçların işlenmesini daha kolay hale getirmek ve elde edilecek sonucu garantilemek adına birden fazla kişinin illiyet bağı içinde birlikte hareket ederek gerçekleştirilmesi halinde suç ortaklığı söz konusu olmaktadır.¹¹⁹

Suçu birlikte işlemek amacıyla ortak bir iradenin söz konusu olmadığı durumlarda birden fazla kişinin aynı konuda, aynı anda aynı suçu işlemiş olmaları halinde tüm failler kendi fillerinden dolayı ayrı ayrı sorumludurlar, haklarında herhangi bir iştirak hükmü uygulanmaz.

Birden fazla kişinin bir suçun işlenmesinde rol alması halinde ortaya çıkan bir diğer sonuç ise kanunun bu durumu ilgili suç açısından ağırlaştırıcı neden olarak kabul etmesi ve faillere daha ağır ceza verilmesidir. Bu durumda işlenen suç esas itibariyle tek failli suçtur ancak suça katılan kişi sayısı suçun ağırlığı açısından belirleyici olmaktadır. Örneğin TCK'nın 149. maddesinde yağma suçunun nitelikli hali düzenlenmiş ve yağma suçunun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmiş olması ağırlaştırıcı sebep olarak kabul edilmiştir.¹²⁰

Kimi zaman kanun koyucu kanunda tanımlanan suçun oluşabilmesi için belirli sayıda kişinin rol alıyor olmasını suçun kurucu unsuru olarak kabul etmektedir. Bu durumda birden fazla kişinin katılımı yukarıda ifade edilen iştirak ya da ağırlaştırıcı sebep olarak kabul edilmemekte ve çok failli suç tipi ortaya çıkmaktadır. Kanun koyucu birden fazla kişinin bulunması zorunluluğunu kimi zaman açık kimi zaman ise örtülü olarak ifade edebilmektedir.

Çok failli suçlarda suçun kanuni tipe uygun olarak işlenebilmesi için birden fazla failin bulunma zorunluluğunun açık ya da örtülü biçimde ifade edilmiş olması gerekmektedir.¹²¹ Çok failli suçlarda ayrıca her bir fail suçun kanundaki tanımının oluşması için nedensellik bağı içinde icrai ya da ihmali nitelikte bir davranış içinde

---

¹¹⁹ Mustafa Avcı, “Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı”, *Hukuk ve Adalet Dergisi*, Y:2, S:5, Nisan 2005, s.349; İzzet Özgenç, *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*, İstanbul, 1996, s.19.

¹²⁰ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 342.

¹²¹ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 329-331.

bulunur.¹²² Çok failli suçların diğer özellikleri ise tüm faillerin fail sıfatıyla hareket ediyor olması, bu hareketlerin suçun kanuni tanımındaki unsurlardan biri olması ve faillerden en az biri hakkında cezai yaptırım uygulanacak olmasıdır.¹²³

Çok failli suç tiplerinde suçu gerçekleştiren kişilerin tamamı söz konusu suç açısından kurucu unsur teşkil ederler ve fail konumundadırlar, yardım eden ya da iştirak eden değildirler. Birden fazla kişinin mevcudiyeti kanunda suç olarak nitelendirilen eylem açısından zorunlu niteliktedir. İştirak durumunda ise esas itibarıyla bireysel olarak işlenebilecek şekilde tanımlanan bir suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi hali söz konusudur.¹²⁴

Çok failli suçlar yakınsama ve karşılaşma suçları olarak ikiye ayrılmakta olup yakınsama suçlarında suçu işleyen failler aynı amaç doğrultusunda aynı yönde hareket etmektedirler.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu çok failli bir suç türüdür.¹²⁵ Çünkü suçun tanımlandığı TCK'nın 220. maddesinde örgütün varlığı için en az üç kişinin bulunması şartı söz konusudur. Yürürlükten kaldırılan 765 sayılı eski TCK'nın 313. maddesinde düzenlenen “Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturma Suçu” da çok failli suç niteliğindedir ancak farklı olarak asgari iki kişinin varlığı şartı aranmaktadır.¹²⁶

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç aynı zamanda yakınsama suç kategorisinde değerlendirilmesi gereken bir suç tipidir. Bu kapsamda kanuni tanımında yer alan asgari üç kişinin bulunması ile kast edilen, örgüte katılma iradesine sahip, örgütsel yapıya dâhil olma amacıyla hareket eden, örgüt tarafından

---

¹²² Sulhi Dönmezer ve Sahir Erman, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C:II*, İstanbul, Der Yayınları, 1999, s. 438.

¹²³ Dönmezer ve Erman, a.g.e., s. 438.

¹²⁴ Kayıhan İçel, *Suç Teorisi 2. Kitap*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2000, s. 368.

¹²⁵ “(...) Örgüt kurma suçu mahiyeti itibarıyla çok failli bir suçtur. Üye sayısının en az üç kişi olması gerekir. Yakınsama suçu olduğundan, yani suçun işlenişine katkıda bulunan kişilerin aynı yönde hareket ettikleri ve aynı amacın gerçekleşmesini hedeflediklerinden çok sayıda kişinin fail olarak katılımıyla gerçekleşebilecek bir suçtur(...)” Y. 16. CD, 2016/7162 E., 2017/4786 K., 18.07.2017 T.

¹²⁶ İzzet Özgenç, *Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2002, s.276.

kabul edilen, hiyerarşik yapıya dâhil olan ve hiyerarşik düzendeki konumunda makul süre geçiren kişiler, örgütü kuranlar ya da yönetenlerdir.¹²⁷

En az üç kişinin bulunması zorunlu olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda örgüt üyesi, kurucusu ya da yöneticisi olarak yargılanan en az üç kişinin mahkûm olması gerekir. Zira yargılanarak beraat edilmesi ve üç kişiden daha az kişinin mahkûm olması halinde kanundaki asgari koşul yerine gelmediği için failler iştirak hükümlerine göre cezalandırılır.¹²⁸

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun failleri ile iştirak hali karşılaştırıldığında; iştirak halinde kişiler arasında belirli sayıda suçun birlikte işlenmesi hususunda bir anlaşma söz konusudur, ancak suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu işleyen failer arasında belirsiz sayıda suçu birlikte işleme irade söz konusudur. İştirak halinde işlenen suçlarda iş bölümü esası ya da hiyerarşik bir düzen söz konusu değilken örgütlü suçlarda iş bölümü ve hiyerarşi örgütün kurucu unsuru niteliğindedir. İştirak arızı nitelikte bir işbirliği hali olmasına karşılık örgütlerde süreklilik esastır.¹²⁹

Diğer taraftan çok failli suçlar açısından birden fazla kişinin fail olarak bulunma zorunluluğu mevcut olan suçlarda iştirak ya da yardım etme halinin söz konusu olmadığı anlamına gelmemektedir. Zira faillerin dışındaki kişiler suça azmettirebilir veya suçun işlenmesine yardım edebilir.¹³⁰

2.1.2 Tehlike Suçu Olması

---

¹²⁷ İzzet Özgenç ve Cumhur Şahin, *Uygulamalı Ceza Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2001, s.319.

¹²⁸ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 8.b.,Ankara, Yetkin Yayınları, 2018, s.265.

¹²⁹ Devrim Aydın, *Türk Ceza Hukukunda Suça İştirak*, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2009, s. 277-278.

¹³⁰ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.500-508.

Hukuk sistemleri içinde belirli fiillerin suç olarak tanımlanması ve cezai yaptırımlar öngörülmesinin sebebi kamu düzeninin korunmasını sağlayan hukuksal değerlere zarar veren davranışların önüne geçmektir.¹³¹

Kamu düzeni açısından belirleyici olan hukuksal değerlerin ihlali niteliğindeki eylemlerin suç olarak kabul edilebilmesi ve cezai yaptırıma tabi tutulması için mutlaka bir zararın ortaya çıkması zorunlu değildir. Kimi zaman korunan hukuki değer açısından bir tehlikenin ortaya çıkmış olması bile eylemin suç olarak kabul edilmesi açısından yeterlidir.¹³²

Korunan hukuki değerler açısından tehlike, hayatın olağan akışı içinde ve makul bir zaman diliminde korunan hukuki değere zarar gelme olasılığı şeklinde ifade edilebilir.¹³³ Tehlike suçları ise korunan hukuki değer tehlikeye düşmüş olmasının suçun tamamlanması için yeterli görüldüğü suçlardır. Tehlike suçlarında failin hareketi korunan hukuki değere zarar vermemiş olmasına karşılık cezalandırılmaktadır.

Tehlike suçları “somut tehlike suçları” ve “soyut tehlike suçları” olarak ikiye ayrılmaktadır. Suçun kanundaki tipe uygun biçimde gerçekleşmesi için gerçek bir tehlikenin zorunlu olduğu durumda somut tehlike suçu söz konusudur. Soyut tehlike suçunda ise kanundaki tipik tehlikenin varlığı failin söz konusu suçtan dolayı cezalandırılması için yeterlik kabul edilmektedir.¹³⁴

TCK'nın 220. maddesinde yer alan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu tehlike suçu niteliğindedir. Zira kanun koyucu suçun kanuni tanımını yaparken

---

¹³¹ Çetin Özek, “Silahlı Çete Amaç Suç İlişkisinde İştirak Sorunları”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Ankara, (1994), s.358.

¹³² Daragenli, “Tehlike Suçları”, s.163, 164.

¹³³ Veli Özer Özbek, “Organize Suçlulukla Mücadelede Ön Alan Soruşturmaları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C:4, S:2, (2002), s.61.

¹³⁴ Faruk Erem, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, C:III, Ankara, Seçkin Kitabevi, 1985, s.620.

korunan hukuki değere zarar verilme ihtimaline karşılık, herhangi bir suç işlenmemiş olsa dahi, örgütün kurulmuş olmasını suçun oluşması için yeterli görmüştür.¹³⁵

TCK'da yer alan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu somut tehlike suçudur çünkü 220. maddenin birinci fıkrasında suçun oluşumu için “...*örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde...*” şeklinde şart getirilmiştir. Dolayısıyla örgüt işlemeyi amaçladığı suçlar açısından sayılan hususlarda yeterli imkana sahip değilse suç oluşmayacaktır. Bu koşulların oluşup oluşmadığı her olay özelinde hakim tarafından değerlendirilmesi gereken bir husustur.

Diğer taraftan yürürlükten kaldırılan 765 sayılı TCK'nın 313. maddesinde ise “*Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.*” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere 765 sayılı kanunda tanımlanan örgüt suçu açısından gerçek bir tehlikenin varlığı şartı aranmamakta ve sadece örgütün varlığı suçun oluşumu açısından yeterli görülmektedir. Dolayısıyla yürürlükten kaldırılan 765 sayılı kanunda öngörülen örgüt suçu soyut tehlike suçudur.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu söz konusu örgütün işlemeyi amaçladığı suçlardan bağımsız olarak cezai yaptırıma tabi tutulmaktadır.¹³⁶ Zira kurulan örgüt amaç suçlar açısından araç niteliğine sahiptir. Henüz amaçlanan suçlar işlenmemiş olsa dahi tehlikenin ortaya çıkmış olması sebebiyle failler cezalandırılmaktadır.¹³⁷

Diğer taraftan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenmesi amaçlanan suçlar açısından teşebbüs olarak değerlendirilemez zira söz konusu suç müstakil bir suç niteliğindedir. Dolayısıyla herhangi bir failin aynı iddianame kapsamında hem örgüt üyeliği hem de örgüt

¹³⁵ Kaan Karcılıoğlu, “Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Suç İşlemek Amacıyla Kurulan Örgütün Unsurları”, *Suç ve Ceza*, Türk Ceza Hukuku Derneği, S:1, (Ocak, Şubat, Mart 2011), s.120.

¹³⁶ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 12.b., Ankara, Yetkin Yayınları, 2018, s.562.

¹³⁷ Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 9.b., Ankara, Savaş Yayınevi, 2018, s.269.

faaliyeti kapsamında işlediği iddia edilen suçtan yargılanması ve örgüt faaliyeti kapsamında işlediği iddia edilen suçtan beraat etmiş olması kendisinin örgüt üyeliği kapsamında mahkûm edilerek cezalandırılmasına engel teşkil etmeyecektir.¹³⁸

2.1.3 Mütemudi Suç Olması

Mütemudi kelime anlamı olarak sürekli, aralıksız anlamına gelmektedir. Suçun neticesinin gerçekleşmiş olması ile sona eren suçlara ani suç denilmektedir. Mütemudi suç da benzer şekilde süreklilik arz eden suç anlamına gelmektedir. Zira mütemudi suçlarda netice oluşmasına rağmen suç devam etmektedir. Bu noktada önemli olan husus suçun kanundaki şeklinin tamamlanması ile bitmesinin farklı zamanlarda gerçekleşmesidir. Yani kanundaki suç tipi gerçekleşmiş olmakla birlikte konusu suç teşkil eden fiil devam etmektedir.¹³⁹

Kanunda suç olarak tanımlanmış fiilin gerçekleşmesi ile doğal olarak devam eden suçlar zorunlu mütemudi suç olarak kabul edilmektedir. Zorunlu mütemudi suçların ani şekilde işlenebilmesi mümkün değildir. Ani şekilde işlenebilecek nitelikteki suçların mütemudiyen sürdürülmesi halinde ise muhtemel mütemudi suç olarak değerlendirilmektedir.¹⁴⁰

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu mütemudi suç niteliğindedir. Zira süreklilik en temel unsurlardan olup örgütün kuruluş amacı sürekli olarak belirsiz sayıda suç işlemektir.

Mütemudi suçlarda sürekliliğin sona erdiği an birçok açıdan önem arz etmektedir. Zira süreklilik sona erdiğinde suç da sona ermektedir ancak bunun tespit

---

¹³⁸ Erdener Yurtcan, *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s.54.

¹³⁹ Ayhan Önder, “Mütemudi Suç”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C:XXIX, S:1-2, (1963), İstanbul, s. 75.

¹⁴⁰ Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 11.b., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.125-128.

edilmesi oldukça zordur. Failin davranışlarını sona erdirdiği an sürekliliğin sona erdiği an olarak kabul edilmektedir.¹⁴¹ Bu noktadan hareketle TCK'nın 220. maddesi kapsamında “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu açısından örgütün varlığını devam ettiriyor olması sürekliliğin de devam ettiği şeklinde değerlendirilmektedir. Temadinin sona erdiği an ise örgütün niteliğine göre farklı şekilde cevaplandırılmaktadır.

TCK'nın 220. maddesi kapsamında örgütün varlığı için “...*örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde...*” şartlarının gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Ayrıca üye sayısının da en az üç olması zorunludur. Dolayısıyla kanunda tanımlanan bu niteliklerden herhangi birinin kaybedilmiş olması halinde TCK'nın 220. maddesi kapsamında bir suç örgütünün varlığından bahsedilemeyecek ve örgüt sona ermiş olarak kabul edilecektir. Örgütün varlığının sona ermiş olması da temadiyi sona erdirecektir.

Diğer taraftan temadinin sona ermesi açısından farklı ihtimaller de söz konusudur. Failin ölmüş olması halinde suç da sona erdiği için temadi de sona ermektedir.¹⁴² Ancak failer hakkında soruşturma ya da kovuşturma açılmış olması, tutuklama kararı verilmiş olması hallerinde temadinin devam edip etmediği hususu doktrinde tartışmalıdır. Genel olarak soruşturma açılmış olmasının temadiyi sona erdirmediği görüşü hakimdir.¹⁴³ Kovuşturma açılmış olması halinde ise bir görüşe göre temadi sona ermektedir¹⁴⁴ ancak temadinin sona ermiş olması için kesinleşmiş mahkûmiyet kararı gerektiğini savunan bir karşıt görüş¹⁴⁵ de bulunmaktadır. Ancak mahkûmiyetin kesinleşmiş olması halinde temadinin sona erdiği ve bu tarihten sonra örgüt faaliyetlerine devam edilmesi halinde yeni bir suçun oluştuğu kanaatindeyiz.

Zincirleme suç ile mütemadi suç arasındaki farklılığı da vurgulamak gerekmektedir. Zincirleme suç tipinde suçun konusuna karşı birden fazla kez hukuka

¹⁴¹ Dönmezer ve Erman, a.g.e., s.385.

¹⁴² Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s. 388.

¹⁴³ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 323.

¹⁴⁴ Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s. 389.

¹⁴⁵ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 323.

aykırı fiil gerçekleştirilmekte ve ilgili kanun hükmü birden fazla kez ihlal edilmektedir. Ancak mütemadi suçta kanun hükmü bir kez ihlal edilir ve söz konusu ihlal süreklilik arz etmektedir. Mütemadi suç tipleri açısından zincirleme suç halinin mümkün olup olmadığı da doktrinde tartışmalı bir konudur.

2.1.4 Seçimlik Hareketli Suç Olması

Kanunda tanımlanan suçun oluşabilmesi için birden fazla hareket seçeneğinin bulunduğu suç tiplerine “*Seçimlik Hareketli Suç*” adı verilmektedir. Bu tip suçlarda kanunda yer alan seçimlik hareketlerden herhangi bir tanesinin gerçekleşmiş olması suçun gerçekleşmesi için yeterli kabul edilmektedir. Ancak herhangi bir suçun seçimlik hareketli suç olarak kabul edilebilmesi için kanun maddesinde yer alan seçimlik hareketlerin konusunun farklı olmaması gerekir.¹⁴⁶

Diğer taraftan seçimlik hareketlerden birden fazlasının gerçekleşmesi halinde de birden fazla değil tek suç oluşmaktadır. Ancak birden fazla hareketin gerçekleşmesi halinde verilecek olan ceza ilgili kanun hükmüne göre değişiklik arz edebilmektedir.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu da seçimlik hareketli suçtur. Maddenin ilk fıkrasında örgüt kuranlar veya yönetenler, ikinci fıkrasında ise örgüte üye olanların cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla söz konusu madde kapsamında örgüt kurmak, yönetmek ya da kurulmuş bir örgüte üye olmak seçimlik hareket niteliğindedirler ve herhangi birinin gerçekleşmiş olması suçun oluşumu için yeterlidir. Her ne kadar örgüte üye olabilmek ya da örgütü yönetebilmek için bir örgütün kurulmuş olması gerekiyor olsa da kanun koyucu bu hareketlerin her birini seçimlik hareket olarak

---

¹⁴⁶ Dönmezer ve Erman, a.g.e., s.374.

düzenlemiştir. Dolayısıyla sadece örgütü kurmuş olsa ya da sadece kurulmuş örgüte üye olsa da fail cezalandırılmaktadır.¹⁴⁷

TCK'da örgüte üye olmayan ancak örgüt adına suç işleyen ve örgüt hiyerarşisine dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım edenlerin de örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı ifade edilmiş olup söz konusu hareketler de seçimlik hareket niteliğindedir.

Diğer taraftan TCK'nın 220. maddesinin son fıkrasında düzenlenen örgüt propagandası yapmak suçu seçimlik hareket niteliğinde değildir ve ayrı bir suç olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

765 sayılı mülga TCK'nın 313. maddesinde yer alan düzenleme ise TCK'nın 220. maddesinden daha farklı bir yapıdadır. Zira mülga TCK'da "*Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara...*" şeklinde düzenleme yapılmış ve örgüt kurmak ya da yönetmek gibi bir seçimlik harekete yer verilmemiştir. Kanun metninde yer alan seçimlik hareketler örgütü oluşturmak ve örgüte katılmaktır.

Mülga TCK'da örgüt yönetme hareketi ise kanun hükmünün dördüncü fıkrasında ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmiştir. Örgüte yardım suçu da seçimlik hareket olarak değil 314. maddede ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir.

2.1.5 Serbest Hareketli Suç Olması

Kanuni düzenlemede suç tanımlanırken suç teşkil eden eylemin hangi şekilde gerçekleştirileceğinin belirtilmediği suç tipleri "*serbest hareketli suç*" olarak

---

¹⁴⁷ Çetin Arslan ve Bahattin Azizağaoğlu, *Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, 2004, s.907

nitelendirilmektedir. Bir diğerk deyişle kanun hükmünde neticeye yer verilen ancak hareketlere ilişkin düzenlemenin yer almadığı suç tipidir.¹⁴⁸

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu da serbest hareketli suç niteliğindedir. Zira kanun koyucu suça ilişkin düzenlemede örgütün kurulması, yönetilmesi ya da üye olunması fiilleri açısından belirli bir şekil şartı öngörmemiştir. Kanun hükmünde örgüt açısından bir takım şartlar öngörülmüştür ancak söz konusu şartlar hareketin tarzı ile ilgili değil elverişliliği ile ilgilidir.

TCK'nın 220. maddesinde örgüt kurmak, yönetmek, örgüte üye olmak suçları cezalandırılmakta olup söz konusu fiillerin ne şekilde gerçekleştirildiğinin kanun koyucu açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan bu neticelerin gerçekleşip gerçekleşmediğidir.

2.1.6 Genel ve Tamamlayıcı Nitelikte Olması

Genel ve tamamlayıcı olma niteliği ile kast edilen gerçekleştirilen eylem ile ilgili özel bir düzenlemenin olması halinde ilgili özel hükmün uygulanması, özel hüküm bulunmayan durumlarda ise genel hükmün esas alınması halidir.¹⁴⁹

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu da bu şekilde genel ve tamamlayıcı nitelikte bir suçtur. Zira TCK ya da suça ilişkin hüküm ve düzenlemelerin yer aldığı kanunlarda suç örgütü yapısına ilişkin özel düzenlemelerin bulunmaması halinde TCK'nın 220. maddesinde yer alan düzenleme esas alınmaktadır.¹⁵⁰ Kanun koyucu örneğin TCK'nın 314. maddesinde belirli suçları işlemek üzere silahlı örgüt kurulmuş olmasına ilişkin özel bir düzenleme yapmış ve kurulan örgütün işlemeyi amaçladığı suçlar açısından sayma

¹⁴⁸ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 213.

¹⁴⁹ Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, s. 267.

¹⁵⁰ Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s. 374.

yöntemini benimsemiştir. Dolayısıyla söz konusu maddede atıf yapılan suçları işlemek üzere kurulmuş silahlı örgütler açısından 314. maddede yer alan özel düzenleme esas alınacaktır.

Her ne kadar TCK'nın 220. maddesi genel ve tamamlayıcı nitelikte bir suç tipi olarak tanımlanmış olsa da bu durum suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı şekilde yorumlanmamalıdır. TCK'nın 2. maddesinde de “*Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.*” hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla TCK'nın 220. maddesi kapsamında suç işlendiğinin kabul edilebilmesi için mutlaka ilgili maddede ifade edilen koşulların gerçekleşmiş olması ve madde metnindeki niteliklere sahip bir örgütün mevcut olması gerekmektedir.¹⁵¹

2.2 Korunan Hukuki Değer

Suç, toplumsal düzende sürekliliğin sağlanması için korunması zorunlu hukuki değerlere bilerek ve isteyerek zarar verilmesi ya da gösterilmesi gereken özenin gösterilmemesi sonucu zarar görmesine sebebiyet verilmesidir.¹⁵²

Hem Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan “*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.*” hükmü hem de uluslararası kabul görmüş suç ve cezanın kanuniliği ilkesi gereği ceza hukukunun temel kaynağını kanunlar oluşturmaktadır. Suçun en önemli özelliği ihlal niteliğinde bir yapıya sahip olmasıdır. Suçun işlenmesi ile ihlal edilen şey de hukuksal değerdir. Hukuksal değer kanuni düzenleme ile ihlal edilmesi halinde cezai yaptırıma tabi tutulan hak, değer ve menfaatlerdir. Korunan bu hukuki değerler suçun konusunu oluşturmaktadırlar.¹⁵³

¹⁵¹ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 328.

¹⁵² Faruk Erem, “Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C:XXV, S:1-2, (1968), s.12.

¹⁵³ Zeki Hafizoğulları ve Devrim Güngör, “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y:20, S:69, (Mart-Nisan 2007), s. 22-23.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçuna ilişkin madde gerekçesinde “Bu suç tanımı ile korunan hukukî değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.” ifadesine yer verilmiştir.

Madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ile korunan hukuki değer kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliğinin sağlanması ile birlikte bireylerin yaşam hakkı ve diğer temel hak ve özgürlükleri de güvence altına alınmaktadır.

Dolayısıyla kamu güvenliğinin bozulması halinde bireylerin yaşama hakkı ve anayasal güvence altına alınmış diğer temel hak ve özgürlükler tehlikeye gireceği için TCK'nın 220. maddesindeki düzenleme ile koruma altına alınmıştır.¹⁵⁴

Diğer taraftan “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu TCK'nın “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı üçüncü kısmın “Kamu Barışına Karşı Suçlar” başlıklı beşinci bölümünde düzenlenmektedir. Kanun koyucu suça ilişkin düzenlemeyi de aynı paralelde korunan hukuksal değerlere uygun bölümde yapmıştır.

Korunan hukuksal değerlerin daha iyi anlaşılabilmesi için kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu barışı kavramlarının detaylı olarak açıklanmasında fayda bulunmaktadır. Kamu düzeni kavramını geniş ve dar çerçevede iki farklı biçimde tanımlayabilmek mümkündür.¹⁵⁵ Geniş anlamda kamu düzeni kişi ve kurumların gerek kendi içinde gerekse dış dünya ile olan ilişkilerini, toplum düzenine ilişkin sosyal, ekonomik ve hukuki değerler bütününe kapsamakta olup, söz konusu ilişkiler bütünüünün uyumlu ve barışçıl bir yaklaşımla sürdürülmesini ifade etmektedir. Dar

¹⁵⁴ Uğur Alacakaptan, “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, 2004, İstanbul, s.25.

¹⁵⁵ Hamide Zafer, “Halkın Bir Kısmını Aşağılayacak ve İnsan Onurunu Zedeleyecek Şekilde Tahkir Etme Cürmü”, İÜHFİM, S. LXII, 2004, s.222; Sahir Erman ve Çetin Özek, *Ceza Hukuku Özel Bölüm – Kamu İdaresine Karşı Suçlar*, İstanbul, 1992, s.318.

anlamda kamu düzeni ise toplumsal huzur ve güveni ifade etmektedir. Kamu düzeni kavramı Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında “*Toplumun huzur ve sükûnunun sağlanması, yurttan güven ve düzenin bozulmasına yer verilmemesi*” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁵⁶ Anayasa Mahkemesinin yaptığı tanımdan da anlaşılacağı üzere kamu güvenliğinin sağlanabilmesi açısından ihlal niteliğindeki davranışların suç olarak kabul edilip cezalandırılması yeterli değildir. Aynı zamanda söz konusu ihlalleri önleyici nitelikteki tedbirlerinde uygulamaya konulması gerekmektedir.¹⁵⁷

Kamu güvenliği kavramı ise devlet tarafından, kişilerin kamu düzeni içinde çatışmalardan uzak huzur ve güven içinde hayatlarına devam etmelerinin sağlanmasıdır.

Diğer taraftan kamu barışı kavramı kişi ve kurumlar arasındaki mevcut ilişkiler açısından temel hukuk düzeninin geçerli olması halini ifade etmektedir.

Söz konusu kavramlar her ne kadar birbirinden farklı olsa da birbirleri ile yakın ilişki ve etkileşim içerisindedirler, dahası belirli yönleri itibarıyla iç içe geçmiş durumdadırlar. Örnek vermek gerekirse kamu düzenini hedef alan bir fiil kamu güvenliğini de tehlikeye sokmaktadır.¹⁵⁸

Diğer taraftan kanunda suç olarak tanımlanmış tüm ihlallerin doğrudan ya da dolaylı olarak kamu düzenini hedef aldığı ve tehdit oluşturduğu ifade edilebilir. TCK'nın 1. maddesinde yer alan “*Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. ...*” hükmü bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Gerek TCK'da gerekse suça ilişkin düzenlemelerin yer aldığı diğer kanunlardaki genel uygulama korunan hukuki değeri ihlal eden davranışın

¹⁵⁶ Bknz: Anayasa Mahkemesi 28.1.1964 tarih 193/9 Sayılı Kararı.

¹⁵⁷ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2005, s. 199-201.

¹⁵⁸ İzzet Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Prof. Dr. Türkan Rado'ya Armağan Sayısı, C: LV, S: 3, İstanbul, (1997), s.51.

gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan sonuca odaklanmaktadır. Ancak sonuca odaklanmak her zaman doğru yaklaşım olmadığı için kanun koyucu bazı davranışlar açısından söz konusu davranışın ortaya çıkardığı tehlikeyi de suç konusu olarak düzenlemiştir. Ancak burada söz konusu olan tehlikenin zarar ile nedensellik bağı içinde olması gerekir, korunan hukuki değerlere zarara sebebiyet vermeyecek nitelikteki bir tehlikenin suç olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Bu kapsamda inceleme konumuzu oluşturan “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçunda tanımlanan eylemler tehdit niteliğinde olmasına rağmen kamu düzeni açısından ciddi ve gerçek bir tehdit niteliğinde olduğu için suç olarak kabul edilmiştir. Çünkü kanundaki şartlara uygun şekilde oluşmuş bir suç örgütü sürekli nitelikte bir yapılanma olması sebebiyle kamu düzeni ile kamu güvenliği ve barışı açısından somut, gerçek ve ciddi bir tehdit niteliğindedir.

2.3 Suçun Maddi Unsurları

2.3.1 Fail

Kanunlarda suç olarak tanımlanan fiiller insana özgü olarak düzenlenmektedir. Söz konusu fiilleri gerçekleştirerek kanunda tanımlanmış suçları işleyen kişiler ise fail olarak nitelendirilmektedir.¹⁵⁹ Kanun hükümlerinde fail “*her kim*”, “*kimse*”, “*bir kimse*”, “*kişi*” terimleri kullanılarak ifade edilmektedir. Kullanılan bu ifadeler çok failli suçlar haricindeki suçların bireysel olarak işlenebileceği ve suçun herhangi bir kişi tarafından işlenebileceği anlamına gelmektedir. Diğer taraftan bazı suç tipleri belirli ve özel unvan ya da niteliklere sahip kişiler tarafından işlenebilmektedir. Bu şekilde failin insan olmanın ötesinde belirli vasıflara sahip olması şartının arandığı suç tiplerine “*özgü (mahsus) suç*” denir.

---

¹⁵⁹ Koca ve Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.114.

Bu kapsamda “Suç İşlemek İçin Örgüt Kurma” suçu herkesin işleyebileceği bir suç tipidir, özgü suç niteliğinde değildir. Zira suçun kanundaki tanımında suçun faili “Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler” şeklinde ifade edilmiş ve failin sahip olması gereken herhangi bir özellik, konum, unvan vb. koşul aranmamıştır.

765 sayılı mülga TCK’nın “Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Kurma” suçunu düzenleyen 313. maddesinde de benzer biçimde herkes tarafından işlenebilecek bir suç olarak tanımlanmıştır ve fail açısından herhangi bir özel koşul aranmamıştır.

Diğer taraftan 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlükten kaldırılan 4422 sayılı “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu”nun 1. maddesinin üçüncü fıkrasında “Suç faili, memur veya kamu hizmetiyle görevli kimse ise yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarıdan bir katına kadar artırılır.” hükmüne yer verilerek faillerin belirli niteliklere sahip olması halini ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmiştir. Ancak yürürlükte bulunan TCK ve mülga TCK’da bu kapsamda herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Fail açısından herhangi bir nitelik şartı aranmamış olmakla beraber TCK’nın 220. maddesinde “Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.” hükmüne yer verilerek asgari fail sayısı öngörülmüştür.¹⁶⁰ Kanunda öngörülen bu koşul ülkemizin taraf olduğu “Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” ile de paralel niteliktedir. Zira söz konusu sözleşmenin tanımlar başlıklı 2. maddesinde “örgütlü suç grubu” tanımlanırken “üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup” ifadesine yer verilmektedir.¹⁶¹

Örgütün varlığı açısından öngörülen üç kişi koşulunun gerçekleşmemesi halinde suç oluşmayacaktır. İki kişinin suç işlemek amacıyla ortak iradelerini ortaya koymaları halinde haklarında TCK’nın 220. maddesi hükümleri değil iştirak

¹⁶⁰ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Adalet Yayınları, 2014, s.6229.

¹⁶¹ Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu, *Türk Ceza Kanunu Yorumu*, C:3, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s.3246.

hükümleri uygulanacaktır. Kişi sayısında herhangi bir şekilde üç kişinin altına düşmesi halinde suçun sona erdiği şeklinde değerlendirilmelidir.¹⁶²

Örgütün varlığı açısından en az üç kişi olması şartı bulunmakla birlikte söz konusu üç kişinin örgüt hiyerarşisi içerisindeki hangi unvanları kast ettiği konusunda herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Birinci fıkrada örgütü kuran ve yönetenler, ikinci fıkrada ise örgüt üyelerine ilişkin cezai yaptırıma yer verilmiştir. Üç kişi koşulundaki bireylerin sadece üyeleri mi kast ettiği yoksa örgütü kuran ve yönetenlerin bu sayıya dâhil olup olmadığı belirsizdir. Ancak Yargıtay'ın konuya ilişkin kararlarında fail sayısının üç kişi olması gerektiğini ifade ediyor olması sebebiyle üye sayısı koşulu ile kast edilenin fail sayısı olduğu değerlendirilmektedir.¹⁶³ Yani örgütün varlığı açısından öngörülen üç kişi koşulunun sağlanabilmesi için bu kişilerin örgüt hiyerarşisi içinde örgütü kuran, yöneten ya da üye olmalarının bir önemi bulunmamaktadır.¹⁶⁴

TCK'nın 220. maddesinde yer alan üç kişi şartı suçun maddi unsurudur ancak söz konusu düzenleme kimi zaman aynı fıkrada yer alan "*Örgütün sahip bulunduğu üye sayısının amaç suçları işlemeye elverişli olması*" koşulunun görmezden gelinmesine sebep olmaktadır. Madde metninde yer alan söz konusu düzenleme örgüt yöneticisi, kurucusu ve üyeleri açısından cezalandırılabilme koşuludur. Dolayısıyla herhangi bir örgütün TCK'nın 220. maddesi kapsamında cezalandırılabilmesi için salt üç kişinin bulunmasının yeterli olduğu yönünde değerlendirme yapmak doğru olmayacaktır. Yargılamayı yapan hâkimlerin her olay özelinde ilgili örgütün sahip olduğu üye sayısının amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığını ayrı ayrı değerlendirmesi gerekmektedir.

TCK'nın tanımlar başlıklı 6. maddesinde örgüt mensubu suçlu "*Bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi.*" şeklinde tanımlanmıştır.

¹⁶² İsmail Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, Ankara, Malkoç Kitabevi, 2008, s.1926.

¹⁶³ Çalışır, *a.g.e.*, s.300.

¹⁶⁴ Mustafa Artuç, Çetin Akkaya ve Cemil Gedikli, *2006-2007-2008 İçtihatları İle Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Adalet Yayınları, 2008, s.1175.

Fail sayısı açısından üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise faillerin tamamının isnat yeteneğine sahip olmasına gerek olup olmadığı hususudur.¹⁶⁵ Bu noktada doktrinde iki farklı görüş dile getirilmektedir. Bir taraftan isnat kabiliyetinin kusur yani kişinin kasıt ya da taksirli hareket edebilmesinin ön koşulu olduğu, dolayısıyla isnat kabiliyetinin olmadığı durumda suçun da oluşmayacağı dile getirilmektedir.¹⁶⁶

Doktrindeki diğer görüşte ise isnat kabiliyeti suçun oluşumu açısından ön koşul niteliğinde olmadığı nitelik olarak failin kişisel durumu ile ilgili olduğu, dolayısıyla faillerden herhangi biri açısından isnat yeteneğinin mevcut olmaması örgütün varlığını ortadan kaldırmadığı ifade edilmektedir. Bu görüşe göre bir kimsenin isnat yeteneğinin mevcut olmaması o kişinin fail sıfatını ortadan kaldırmamaktadır, sadece kendisine verilen cezayı azaltan ya da kaldıran bir etkidir. Kişi isnat yeteneğine sahip olmasa dahi fail sıfatı ve dolayısıyla da örgüt varlığını devam ettirecektir.¹⁶⁷ Kişisel kanaatimiz failin isnat yeteneğine sahip olmamasının örgütün varlığı açısından belirleyici olmadığı yönündedir.

Bu noktada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise isnat yeteneği olmayan kişilerin yer aldığı bir örgütün “*Örgütün sahip bulunduğu üye sayısının amaç suçları işlemeye elverişli olması*” koşulunu sağlayıp sağlamayacağı hususudur. Örneğin akıl hastalığına sahip bir çocuk, on üç yaşında bir başka çocuk ve bir yetişkinin oluşturduğu bir örgütün amaç suçları işleyebilme kabiliyetine sahip olup olmadıklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan cezasızlık hali de örgüt için aranan asgari üç kişi şartı açısından belirleyici nitelikte değildir. Dolayısıyla örgüt hiyerarşik yapısı içerisinde bulunan bir kişi hakkında cezasızlık halinin söz konusu olması diğer bireylerin TCK'nın 220. maddesi kapsamında cezalandırılmalarına engel değildir.

¹⁶⁵ Ömer Faruk Eminağaoğlu, “Ceza Hukukunda İsnat Yeteneği ve Yaş Küçüklüğü”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara, (1991), s.215.

¹⁶⁶ Hafızoğulları ve Kurşun, a.g.e., s. 36; Erman ve Özek, a.g.e., s. 320.

¹⁶⁷ Faruk Erem, “Cürüm İşlemek İçin Cemiyet Kurmak”, *AÜHFD*, C.12, (1955), s.51.

Örgüt adına suç işleyen kimse hakkında amaç suç kapsamında ceza verilememesi halinde örgüt üyeliğinden mahkûm edip edilmeyeceği de mukayeseli hukukta tartışma konusu olan bir husustur. Uluslararası alanda farklı uygulamalar olmakla birlikte TCK'nın 220. maddesi hükümleri dikkate alındığında amaç suç kapsamında fail hakkında ceza verilmemiş olması failin “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçundan dolayı cezalandırılmasına engel değildir.¹⁶⁸

2.3.2 Mağdur

Suçun kanuni tanımında yer alan suçun konusuna sahip olan ve suç teşkil eden fiilin gerçekleşmesi ile korunan hukuki değeri zarar gören kişi suçun mağduru ve suçtan zarar gören konumundadır. Suçtan zarar gören kavramı mağdur ifadesinden daha geniş bir anlam taşımaktadır.

Geniş çerçevede baktığımızda herhangi bir suçun işlenmiş olması toplumsal düzeni doğrudan ya da dolaylı olarak olumsuz etkilediği, bireylerin hak ve özgürlükleri açısından tehdit oluşturduğu için herkes mağdur konumundadır.¹⁶⁹

İnceleme konumuzu oluşturan “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu TCK'nın “*Topluma Karşı Suçlar*” başlıklı üçüncü kısmının “*Kamu Barışına Karşı Suçlar*” başlıklı beşinci bölümünde düzenlenmektedir. Kanun koyucu söz konusu düzenlemeyi yaparak suçun mağdurunun toplumdaki tüm bireyler olduğunu da ortaya koymuştur.

TCK'nın 220. maddesinin gerekçesinde;

“Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır.

¹⁶⁸ Erem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 621.

¹⁶⁹ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 14.b., Ankara, Seçkin Yayınları, 2018, s.219-220.

...

Bu suç tanımı ile korunan hukuki değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise bireyin güvenli ve barış içinde yaşama hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenleme aynı zamanda bireyin, Anayasal güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunmasını amaçlamaktadır.”

ifadelerine yer verilmiştir.

Madde gerekçesinden de anlaşıldığı üzere suç işlemek amacıyla örgüt kurulmuş olması toplum düzenini tehlikeye sokmakta ve kamu güvenliği ile barışını hedef almaktadır. Dolayısıyla söz konusu suçun mağduru da kamu güvenliğinin tesisinden sorumlu devlet ve toplumu oluşturan tüm bireylerdir. Diğer taraftan örgütün amaç ve faaliyetleri doğrultusunda suç işlenmesi halinde söz konusu suçun mağduru bizzat söz konusu fiile muhatap olan kişidir.

Suçun mağduru kavramı davaya katılma açısından önem arz etmektedir. Davaya katılma müessesesi CMK'nın 237. maddesinde düzenlenmiş olup maddenin ilk fıkrasında *“Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilinceye kadar şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler.”* hükmü yer almaktadır. Mağdur ve suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler söz konusu maddenin kendilerine tanıdığı hak çerçevesinde davaya katılabilirler.

“Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçunun mağduru ve bu suçtan zarar gören toplumu oluşturan tüm bireyler olduğu için bu suç kapsamındaki davalara katılmak mümkün değildir. Yargıtay'ın genel uygulaması da bu yönde olmakla birlikte bazı kararlarında örgüt suçu kapsamında doğrudan zarar gören bireylerin davaya katılabilecekleri yönünde karar vermiştir¹⁷⁰. Dolayısıyla örgütün faaliyetleri

---

¹⁷⁰ *“(…) Sanıklara yüklenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olma suçlarının niteliği itibariyle suçtan doğrudan doğruya zarar görmeyen ve bu nedenle de davaya katılma hakkı bulunmayan Kültür ve Turizm Bakanlığının hükmü temyiz yetkisi olmadığından, vekilinin temyiz talebinin 1412 sayılı CMUK'nın 317. maddesi gereğince REDDİNE(…)”* Y. 16. CD, 2016/1070 E., 2016/5153 K., 11.10.2016 T.

sebebiyle hakları ve korunan hukuki değerleri doğrudan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler suçun mağduru ve zarar göreni sıfatıyla davaya katılabilirler.¹⁷¹

Yargıtay konuya ilişkin olarak verdiği emsal kararında ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu karar ile ilgili katılanlar tarafından yapılan temyiz talebini suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçlarından doğrudan doğruya zarar görmemesi nedeniyle temyiz yetkisi bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir.¹⁷²

Ancak Yargıtay'ın söz konusu yaklaşımını kabul etmek mümkün değildir. Zira örgüt tarafından amaç suçların işlenmesi halinde bireyler sadece amaç suç açısından değil örgüt kurma suçunun da mağduru haline gelmektedirler. Dolayısıyla her iki suç açısından da katılma ve dolayısıyla da katılma hakkına sahip oldukları yönünde karar verilmesi gerekmektedir.

2.3.3 Konu

Bireylere ya da topluma ait belirli niteliklerdeki hukuki değerleri ve menfaatleri ihlal eden her suçun bir konusu bulunmaktadır. Suçun konusunun maddi olması halinde herhangi bir eşya ya da bireylerin fiziki varlığı suçun konusunu oluşturmaktadır.¹⁷³ Ancak kimi zaman suçun konusu ve mağduru iç içe girdiği için karmaşık bir hal alabilmektedir ancak iç içe geçmiş olsalar da farklı kavramlardır.¹⁷⁴ Örnek vermek gerekirse TCK'nın 86. maddesinde düzenlenen “*Kasten Yaralama*” suçunun mağduru vücuduna acı verilen ya da sağlığı veya algılama yeteneği bozulan kişidir, suçun konusu ise kişinin vücudu ve hayatıdır. Söz konusu suç açısından korunan hukuki değer ise yaşam hakkıdır.

¹⁷¹ Nur Centel ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, İstanbul, Beta Yayınları, 2018, s.804.

¹⁷² Y. 6. CD. 2007/16713 E., 2009/4317 K., 03.03.2009 T.

¹⁷³ İlhan Üzülmez, *Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları*, Ankara, Turhan Kitabevi, 2007, s.93.

¹⁷⁴ Vesile Sonay Evik, “Örgütlenme Suçları ve İştirak İlişkisi”, *Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, Köksal Bayraktar'a Armağan*, İstanbul, (2010), s.157.

Suçun hukuki konusu ise kanun koyucu tarafından ihlal edilmesi yasaklanan ve koruma altına alınan bireysel, toplumsal, maddi ve manevi hakları ifade etmektedir. Suçun maddi ve hukuki konularını birbirinden keskin çizgilerle ayırtmak pek mümkün değildir, zira iç içe geçmişlerdir veya yakın ilişki içerisindeyler. Çoğu suç açısından fiilin konusunu oluşturan şey veya insan vücudu aynı zamanda suçun hukuki konusunu da oluşturduğu ifade edilebilir ancak bu durum her suç açısından geçerli değildir.

Bireysel suçlar açısından suçun konusunun hangi kriterler doğrultusunda belirleneceği noktasında doktrinde kesin kriterler bulunmamaktadır. Konuya ilişkin olarak Toroslu suçun hukuki konusu açısından kanuni tipine özelliğini veren unsurların veya fiilin normatif anlamda zararlı olma unsurunun esas alınması gerektiğini ifade etmektedir. Bu kapsamda suçun konusunun zarara uğratılan veya tehlikeye sokulan varlık olarak ifade etmek mümkündür.¹⁷⁵

Suçun konusu suçun tehlike suçu mu yoksa zarar suçu niteliğinde mi olduğu noktasındaki ayırım açısından da belirleyici niteliktedir. Zarar suçlarında suçun konusu nezdinde zarar oluşurken tehlike suçlarında zarar oluşma tehlikesi söz konusudur.

Tehlike suçları da “somut tehlike suçları” ve “soyut tehlike suçları” olarak ikiye ayrılmaktadır. Soyut tehlike suçlarında suçun tanımının yapıldığı kanun hükmündeki fiilin gerçekleştirilmiş olması yeterlidir, suçun konusu üzerinde tehlikenin oluşması şartı aranmamaktadır.¹⁷⁶ Somut tehlike suçlarında ise hem suçun kanuni tanımında yer alan fiilin gerçekleştirilmesi hem de söz konusu fiil sonucunda suçun konusu üzerinde somut bir tehlikenin oluşması şartları birlikte aranmaktadır. Dolayısıyla TCK'nın 220. maddesi kapsamında “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçunun oluşumu açısından sadece örgütün varlığı yeterli değildir aynı

---

¹⁷⁵ Nevzat Toroslu, *Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu*, Ankara, Sevinç Matbaası, 1970, s.225.

¹⁷⁶ Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 21.b, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s.184.

zamanda söz konusu örgütün; kişi sayısı, elinde bulundurduğu araç ve gereç bakımından da amaç suçları işlemeye elverişli olması gerekmektedir.

Diğer taraftan somut tehlike suçları açısından tehlikenin oluşmasının hukuki anlamı tartışmalı bir husustur. Bir görüşe göre tehlikenin gerçekleşmiş olması suçun unsuru niteliğindedir. Diğer görüşe göre ise tehlikenin gerçekleşmesi objektif cezalandırılabilme koşuludur.¹⁷⁷ Eğer suçun unsuru olarak kabul edilirse somut tehlikenin kast kapsamında değerlendirilmesi ve somut tehlikenin gerçekleşmemesi halinde fail hakkında suçun unsurlarının gerçekleşmediği gerekçesiyle beraat kararı verilmesi gerekir. Objektif cezalandırılabilme koşulu olarak değerlendirildiğinde ise gerçekleştirilen fiil suç olma özelliğini kaybetmemektedir ancak objektif cezalandırılabilme koşulu yerine gelmediği için failer hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmektedir. Objektif cezalandırılabilme koşulları kastın kapsamı dâhilinde değildir ve failin bilmesine gerek yoktur.

Bu konuda kişisel kanaatimiz kanun hükmünde yer alan “*Üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması*” şartının suçun unsuru olduğu ve söz konusu şartın gerçekleşmemesi halinde suçun oluşmayacağı yönündedir.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu somut tehlike suçu niteliğindedir ancak suçun maddi konusunun ne olduğu konusunda belirsizlik bulunmaktadır. Çünkü “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu amaç suçları işlemek amacıyla oluşturulmuş bir araç ve hazırlık niteliğindedir. Dolayısıyla bu aşamada suçun kanuni tanımındaki hareket herhangi bir kişi veya madde üzerinde somut bir etki göstermemektedir.

Suç olarak tanımlanan fiilin hazırlık hareketi mahiyetinde olmasından dolayı “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçunun hukuki konusu ile koruma altına aldığı hukuki değer yakın ilişki içindedir. Daha önceki başlıklar altında korunan hukuki değerlerin kamu güvenliği ve barışı olduğu ifade edilmişti. Suçun hukuki

---

¹⁷⁷ İlhan Üzülmüş ve Ahmet Hulusi Akkaş, “Suçun Yapısında Objektif Cezalandırılabilme Şartları”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. II, (2007), s. 1-2.

konusu ise kanun koyucu tarafından belirlenen hukuk kuralları ve toplum barışının hakim olduğu düzendir.

Diğer taraftan örgütün amaç suçlarının konuları da dolaylı açıdan “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçunun da konusunu oluşturmaktadırlar ve kanundaki niteliklere sahip bir örgütün varlığı amaç suçların konuları açısından somut bir tehlike oluşturmaktadır.

2.3.4 Fiil

Bireylerin dış dünyada netice uyandıran icrai ya da ihmali nitelikteki davranışlarına fiil denir. Gerçekleştirilen fiilin sonucu dış dünyada ortaya çıkan değişiklik ise neticedir. Bu noktada fiil ile netice arasında mutlak bir illiyet bağı bulunduğunu ve birbirinden bağımsız değerlendirilmemesi gerektiğini vurgulamak gerekir. Suçun kanuni tanımında yasaklanmış olan fiil de ilgili suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Suçun varlığından bahsedebilmemiz için fiil ile kanunda yer alan netice arasında illiyet bağının var olması gerekir.¹⁷⁸

Düşünce aşamasında kalan ve dış dünyaya yansımamış olan şeyler fiil olarak değerlendirilmemektedir. Diğer taraftan dış dünyaya yansımış olması da tek başına yeterli olmayıp fiilin iradi nitelikte olması da gerekmektedir. Dolayısıyla ceza hukuku çerçevesinde fiili, bireylerin dış dünyaya yansıyan icrai veya ihmali nitelikteki iradi davranışları biçiminde tanımlamak mümkündür.¹⁷⁹

Aktif hareket ile işlenebilen suçlar olarak tanımlanabilen icrai suçlar kanun koyucu tarafından yasaklanmış bir eylemin gerçekleştirilmesi suretiyle işlenmektedir.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Ayhan Önder, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 3.b, İstanbul, Beta Yayınları, 1991, s.287.

¹⁷⁹ Uğur Alacakaptan, *Suçun Unsurları*, 1975, Ankara, s.39.

¹⁸⁰ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.216.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu da icrai suç niteliğindedir ve “Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurulması veya yönetilmesi”, “Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olunması”, “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlenmesi”, “Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım edilmesi” ve “Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapılması” fiilleri suçun hareket unsurunu oluşturmaktadırlar.

Kanunda suçun oluşumu için hareketin şekli ile ilgili herhangi bir düzenlemenin yapılmadığı suçlar serbest hareketli suç olarak nitelendirilmektedir. Bu suç tiplerinde önemli olan suçun kanuni tanımındaki neticenin gerçekleşmesidir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu da serbest hareketli suç tipindedir.

Suçun oluşumu için gereken hareket sayısına bağlı olarak yapılan tasnifte birden fazla sayıda fiilin birbirlerinden bağımsız şekilde yer verildiği suç tipi ise seçimlik hareketli suç olarak nitelendirilmektedir. Seçimlik hareketlerden herhangi birinin ya da hepsinin tamamlanması durumunda suç da tamamlanmıştır. Hareketlerden birden fazlasının birlikte gerçekleşmesi halinde tek bir suç işlenmiş olarak kabul edilmelidir.¹⁸¹ Bu kapsamda TCK'nın 220. maddesinde birbirlerinden bağımsız olarak birden fazla seçimlik harekete yer verilmiş olması ve herhangi birinin gerçekleşmesi halinde suç tamamlanmış kabul edilmesi sebebiyle “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu da seçimlik hareketli suç niteliğindedir.

Kanun hükmü çerçevesinde seçimlik hareketler aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

2.3.4.1 Örgüt Yapısı

---

¹⁸¹Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.179-180.

Örgüt, faillerin belirsiz sayıda suçu işlemek üzere anlaşarak, hiyerarşik bir düzen ve iş bölümü esasına dayalı çalışma prensipleri doğrultusunda planlı biçimde hareket ettiği ve sürekli nitelikteki yapı şeklinde tanımlanabilir.

TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan suçların oluşumu için öncelikle örgütün kurulmuş olması gereklidir. Her ne kadar mütemadi suç niteliğinde olsa da sürekliliğin ne kadar devam ettiği bu noktada önemli değildir, önemli olan örgütün kurulmuş olmasıdır. Örgütün kurulması ile birlikte amaç suçların işlenmesi halinde 220. maddenin dördüncü fıkrası çerçevesinde gerçek içtima kuralları uygulanmaya başlar.

Herhangi bir kişinin örgüt kurma suçu kapsamında cezalandırılabilmesi için öncelikle örgütün varlığı şartının gerçekleşmesi gerekmekte olup suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün aşağıdaki unsurlara sahip olması gerekir;

- En az üç kişiden oluşması,
- Yeni bir örgüt olması,
- Organize ve hiyerarşik yapıya sahip olması,
- Sürekli bir yapıda olması,
- Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması.

Örgütü tek kişi kurabileceği gibi birden fazla kişi de bir araya gelmek suretiyle kurabilir ancak kanunda suç olarak kabul edilecek bir örgütün varlığı için asgari üç kişinin bulunması gerekmektedir. Örgütü kuran kişiler birinci fıkrada öngörülen üye sayısının üç kişi olma koşulunun içine dâhildirler ancak ayrıca örgüt üyeliği kapsamında cezalandırılmazlar.

Örgüt kurmak fiilinin suç olarak kabul edilmesi için gerekli bir diğer koşul ise kurulan örgütün yeni olmasıdır. Zira kurmak eylemi anlam açısından bünyesinde yeni olma şartını da barındırmaktadır.¹⁸² Diğer taraftan daha önce kurulmuş olmakla birlikte TCK'nın 220. maddesi kapsamında değerlendirilmeyecek yasal bir yapının

---

¹⁸² Çalışır, *a.g.e.*, s.304.

sonraki süreçte suç işlemek amacıyla kurulan bir örgüt niteliği kazanması halinde de örgüt kurma suçu gerçekleşmiş kabul edilmektedir.

Ancak bu noktada kurulan örgütün kanunda belirtilen niteliklere de sahip olması gerekmektedir. Öncelikle örgütün gelişi güzel bir yapıda değil amaç suçları işlemeye elverişli biçimde organize olması, koordineli ve disiplinli biçimde faaliyet göstermesi gerekmektedir.¹⁸³ TCK'nın 220. maddesinde organize bir yapının varlığı açıkça bahsedilmemiştir ancak bu özellik suç örgütlerinin doğası gereği var olması gereken bir özelliktir. Çünkü madde metninde örgüt yapısının amaç suçları işlemeye elverişli olması koşulu aranmaktadır. Herhangi bir suç örgütünün de amaç suçlarını işleyebilmesi için organize olması, koordineli ve disiplinli biçimde hareket etmesi gerekmektedir. Dolayısıyla TCK'nın 220. maddesi kapsamında bir örgütün varlığından bahsedebilmemiz için söz konusu örgütün organize bir yapıda olması gerekmektedir.

Organize olan bir yapıdan bahsedebilmek için söz konusu örgütün hiyerarşik bir düzeni de bünyesinde barındırmaktadır. Zira herkesin aynı pozisyonda olduğu bir yapıda olduğu bir organizasyonun varlığını sürdürebilmesi pek mümkün değildir. Ancak bu noktada sıkı bir hiyerarşik düzen suçun meydana gelebilmesi için zorunlu değildir.

Yargıtay tarafından konuya ilişkin verilen kararlarda da TCK'nın 220. maddesi kapsamında örgütün varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik bir ilişkinin varlığının zorunlu olduğu ifade edilmektedir.¹⁸⁴

Örgüt için zorunlu olan bir diğer unsur ise sürekliliktir. Örgütün amaç suçların işlenip işlenmediğinden bağımsız olarak varlığını devam ettirmesi, amaç suçlardan herhangi biri ya da birden fazlası tamamlansa dahi yeniden kullanılabilir bir yapı niteliğinde olması gerekir.¹⁸⁵ Zira örgüt yapısı amaç suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğindedir. Konuya ilişkin olarak TCK'nın 220. maddesinin gerekçesinde

---

¹⁸³ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 212

¹⁸⁴ YCGK 03.04.2007 T. 2007/10-253 E. 2007/80 K.

¹⁸⁵ Kayıhan İçel, İzzet Özgenç, Adem Sözüer, Fatih Mahmutoglu ve Yener Ünver, Yener, *İçel Suç Teorisi*, İstanbul, 1999, s.80.

“Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiili birleşme yeterlidir. Örgüt, niteliği itibarıyla devamlılık arz eder. Bu itibarla, kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi halinde, örgüt değil, iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu ve mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Buna karşılık örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir.” ifadesine yer verilmiştir. Dolayısıyla sürekli olarak amaç suçları işleyecek bir yapıda olmalıdır. Süreklilik koşulunun gerçekleşmemesi halinde örgütün varlığından bahsedilemeyeceği için birlikte suç işleyen failer açısından TCK’nın 220. maddesi değil iştirak hükümlerinin uygulanması gerekir.

Ancak örgüt kurulumunu tamamladıktan kısa süre sonra adli makamlarca tespit edilerek failerin yakalanması süreklilik unsurunun gerçekleşmediği anlamına gelmemektedir. Önemli olan kanunda tanımlanan yapıdaki bir örgütün kurulmuş olmasıdır, örgütün kurulması ile birlikte suç da tamamlanmaktadır. Bu noktada amaç suçların işlenmesi ya da işlenmemiş olmasının bir önemi bulunmamaktadır, kanun koyucu hazırlık hareketi niteliğindeki örgüt kurma faaliyetini oluşturduğu somut tehlike sebebiyle cezalandırmayı tercih etmiştir.¹⁸⁶

Suç örgütünün belirsiz sayıda suç işlemek üzere kurulmuş olması gerektiği için işlenecek suçların konu ve mağdur bazında somutlaştırılması zorunlu değildir. Yargıtay tarafından verilen kararlar da örgütün unsurları arasında süreklilik şartı da sayılmaktadır.¹⁸⁷

TCK’nın 220. maddesi kapsamında örgütün varlığının kabul edilebilmesi için kurulmuş örgütün en az üç kişiden oluşması gerekmektedir. Kanun koyucu “Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması” şartını aramıştır. Kanun koyucu yaptığı bu düzenleme ile birlikte araç ve amaç suç şeklinde ikili bir ayırım yapmış ve örgüt kurmuş olmayı işlenmesi amaçlanan suçlar için bir araç suç olarak değerlendirerek cezalandırmayı

¹⁸⁶ M. Naci Ünver, *Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak*, 2.b, Ankara, Turhan Kitabevi, 2002, s.113 – 115.

¹⁸⁷ Y. 6. CD. 2006/14197 E., 2006/7896 K., 19.09.2006 T.

tercih etmiştir. Ama bunun için de sadece örgütlenmiş olmayı cezalandırmak için yeterli görmemiş, kurulan örgütün üye sayısı, araç ve gereçlerinin amaç suçları gerçekleştirmek için yeterli olması şartını koymuştur.

Kanunda öngörülen bu elverişlilik koşulu örgüt kurma suçunun oluşması için son derece önemlidir ve her somut olayda mutlaka değerlendirilmesi gerekir. Aksi halde henüz düşünce aşamasındaki hususların da cezalandırılması gündeme geleceği için hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmayan bir durum söz konusu olacaktır.

Yargıtay da konuya ilişkin kararlarında örgütün sahip olduğu üye sayısı, araç ve gereçlerinin miktarı ile niteliklerinin amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığı hususunun yargılama sürecinde tartışılması gerektiğini ifade etmektedir.¹⁸⁸

Örgütün varlığı için aranan bir diğer koşul ise suç örgütünün belirli bir suç programı dâhilinde kanunlarda yer alan belirsiz sayıda suçu işlemek amacıyla oluşturulmuş olmasıdır. Bu özelliği örgütü iştirak yapısından ayıran en önemli noktadır.¹⁸⁹ Zira iştirak ilişkisinde işlenmesi amaçlanan suç gerek nitelik gerekse sayı olarak belirlidir. Ancak suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt belirli bir suç programı dâhilinde belirsiz sayıda suç işlemek üzere hareket etmektedir.¹⁹⁰

TCK'nın 220. maddesinde “*Amaç suçları işlemeye elverişli olma*” şartı aranıyor olması sebebiyle suç olarak kabul edilebilir yapıda bir örgütten bahsedebilmek için amaç suçları işlemeye elverişli bir yapıda olması zorunludur. Kanunda amaç suç ifadesi kullanılıyor olması sebebiyle bu kriterin karşılanıp karşılanmadığı noktasında değerlendirme yaparken örgütün işlemeyi amaçladığı suçları da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Ancak fiili durumda örgütün hangi suçları işlemek amacıyla kurulduğunu tespit etmek pek mümkün değildir. Amaç suçlar ancak söz konusu suçlar işlendiğinde ya da işlenmeden hemen önceki aşamada tespit edilebilmektedir. Dolayısıyla kanunda yapılan bu düzenleme bu suçun düzenlenme amacı ile çelişkili bir yapıdadır ve eleştiriye açıktır. Zira kanun

¹⁸⁸ Y. 8. CD. 2007/8762 E., 2008/13262 K., 24.11.2008 T.

¹⁸⁹ Sancar, *a.g.e.*, s.150.

¹⁹⁰ Önder, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s.427.

koyucunun “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçunu düzenlemekteki amacı ilerde işleyeceği suçlar sebebiyle oluşturacağı somut tehlikeyi ortadan kaldırmaktır. Ancak getirilen “*Amaç suçları işlemeye elverişli olma*” şartı bu amaç ile çelişkili bir hükümdür. Elverişlilik şartına ilişkin düzenleme yaparken amaç suç ifadesi yerine amaçlarını gerçekleştirebilecek vb. bir ifadenin kullanılmış olmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Mevcut düzenlemenin oluşturduğu riski bir örnek ile açıklamak gerekirse; insan ticareti amacıyla oluşturulmuş bir suç örgütünün amaçladığı suçları işleyebilmesi için en az beş kişiye ihtiyacı olabilir, bu amaç doğrultusunda oluşturulmuş üç kişilik bir örgütte amaç suçları işlemeye elverişli olma koşulu gerçekleşmeyeceği için faillerin TCK’nın 220. maddesi kapsamında cezalandırılmama ihtimali söz konusu olacaktır. Ancak üç kişilik bir örgütün insan ticareti amacı dışında farklı suçları işleyebilmesi mümkündür. Dolayısıyla yapılacak düzenlemede amaç suçtan ziyade örgüt amacı açısından yeterlilik koşulu aranması gerekir.

Amaç suçların mutlaka TCK’da düzenlenmesi şart değildir, diğer kanunlarda yer alan suçlar da amaç suç niteliğinde olabilir. Ancak işlenmesi amaçlanan suçun belirli ya da tek olmaması gerekir aksi halde failler hakkında iştirak hükümleri uygulanmaktadır. Yargıtay konuya ilişkin verdiği kararında tek bir suç işlemek maksadıyla iradelerini birleştiren kişilerin iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirilebileceği, söz konusu koşullarda TCK’nın 220. maddesinde tanımlanan suçun oluşmadığı ifade edilmiştir.¹⁹¹

2.3.4.2 Örgüt Kurmak

TCK’nın 220. maddesinin ilk fıkrasında “*Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler*” için cezai yaptırıma yer verilmiştir. Düzenlemede örgüt kurmak ve yönetmek fiilleri seçimlik hareket olarak

¹⁹¹ Önder, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 429.

öngörülmüştür, dolayısıyla sadece örgüt kuran veya hem örgüt kuran hem yöneten kişi cezalandırılmaktadır. Örgütün hem kurulması hem de yönetilmesi halinde tek suç oluşacaktır ve herhangi bir içtima hükmü uygulanmayacaktır.¹⁹²

TCK 220. maddenin birinci fıkrası kapsamında düzenlenen örgüt kurma ve örgüt yönetme suçlarının faili olabilmek için örgüt hiyerarşisi içindeki diğer bireylerden bağımsız hareket edebilmek gibi herhangi bir koşul söz konusu değildir. Bu kapsamdaki nitelik de zaman içinde değişebilmekte, örgüt kurucusu olan bir kimse sonraki süreçte örgüt yöneticisi olabilmektedir.

Örgüt kurma suçu ancak örgüt kurulduğu aşamada tamamlanmış kabul edilir, örgüt kurmak amacıyla gerçekleştirilen işlemler ise ancak teşebbüs niteliğindedir.¹⁹³

Örgütün varlığı için en az üç üyenin bulunması koşulu söz konusudur ancak söz konusu örgütün tek kişi tarafından kurulabilmesi mümkündür, kanun koyucu kurucu açısından herhangi bir sayı sınırlaması yapmamıştır.¹⁹⁴ Örgütün oluşumu için çaba gösteren, gerekli koşulları oluşturan örgüt kurucusu tek kişi olabileceği gibi birden fazla kişinin birlikte hareket ederek örgüt kurması da mümkündür. Ancak herhangi bir kişinin örgüt kurmak fiili kapsamında cezalandırılabilmesi için kanundaki şartları sağlayan bir örgütün varlığı şarttır. Aksi halde örgüt kurma suçu tamamlanmış sayılmaz.¹⁹⁵

2.3.4.3 Örgüt Yönetmek

TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrasında suçun oluşumu için öngörülen bir diğer seçimsel hareket ise kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulmuş örgütü yönetmektir. Örgütü yönetmek ile kast edilen örgüt üyelerine emir ve talimatlar vermek, örgütün işlemeyi amaçladığı suçlar için karar verici konumda

¹⁹² Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 395.

¹⁹³ Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s.382.

¹⁹⁴ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 396.

¹⁹⁵ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s.252.

olmak ve inisiyatif almak, örgütün hiyerarşik, organize ve disiplinli yapısını korumak, örgüt üyeleri arasındaki koordinasyonu sağlamak gibi fiillerdir.¹⁹⁶

Yönetmek fiili organize etmeyi de kapsamaktadır ancak suç örgütünün işlemeyi amaçladığı suçları planlayarak organize edenler sadece bu eylemlerinden dolayı örgüt yöneticisi olarak değerlendirilemezler.¹⁹⁷ Zira amaç suçlar da çoğu zaman birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilmektedir ve kendi içinde bir rol paylaşımı yapılmaktadır. Bu durumda ilgili suçu organize eden kişiyi yönetici olarak değerlendirmek doğru değildir.¹⁹⁸

Diğer taraftan örgüt yöneticiliğinden bahsedebilmenin ön koşulu kanundaki tanıma uygun bir örgütün varlığıdır. Kanundaki tanıma uygun biçimde oluşmuş bir örgütün bulunmadığı durumda belirli bir suçu işlemek amacıyla birlikte hareket eden kişiler arasındaki organizasyonu sağlayan kişinin örgüt yöneticisi olarak cezalandırılabilmesi mümkün değildir. Bu durumda kişiler arasında iştirak hükümlerinin uygulanması gerekir.¹⁹⁹

Örgütü yöneten kişiler aynı zamanda yönettikleri örgütün üyesi konumundadırlar ancak söz konusu kişi örgüt üyesi olarak değil örgüt yöneticisi olarak TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrası kapsamında cezalandırılır, zira aksi halde kanun koyucunun yöneticiler açısından öngördüğü daha ağır cezanın varlık amacı ile çelişkili bir durum ortaya çıkacaktır.

Örgüt yöneticisi tek bir kişi olabileceği gibi birden fazla kişi de yönetici olabilir. Örgüt üye sayısı ve organizasyon yapısına bağlı olarak en üst konumda örgütün lideri ve ona bağlı örgüt yöneticilerinin bulunması mümkündür. Geniş coğrafik çevrelerde faaliyet gösteren örgütler gerek coğrafi bölge bazında ülke, bölge, il veya ilçe sorumlusu olarak yöneticiler atamaktadırlar. Benzer şekilde birbirinden farklı yapılardaki amaç suçları işleyen örgütler suç tiplerine bağlı bir organizasyonel yapı oluşturarak ilgili bölümlerin başına yönetici

¹⁹⁶ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s.561.

¹⁹⁷ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s.252.

¹⁹⁸ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 561.

¹⁹⁹ Parlar ve Hatipoğlu, *Türk Ceza Kanunu Yorumu*, s. 3248.

görevlendirmektedirler. Dolayısıyla örgüt yöneticilerinin kim olduğu her olay bazında farklılık arz ettiği için hâkim tarafından her somut olay kendi içinde ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

TCK'nın 220. maddesinde örgüt yöneticisi olmak örgüt üyesi olmaktan daha ağır bir yaptırıma tabi tutulmuş olup örgüt üyeleri bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırken örgüt yöneticileri iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadırlar. Dolayısıyla örgüt yöneticisi olduğu her türlü şüpheden uzak somut delillerle ispatlanamayan failerin şüpheden sanık yararlanır prensibi gereği bu suç kapsamında cezalandırılmamaları gerekir, eğer koşulları oluşmuş ise örgüt üyesi olarak cezalandırılabilirler.

TCK'nın 220. maddesinin beşinci fıkrasında örgüt yöneticileri ile ilgili “*Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.*” hükmüne yer verilmiştir. Yapılan bu düzenleme ile birlikte örgüt yöneticileri ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen amaç suçları arasında illiyet bağı olsa da olmasa da örgüt yöneticileri için söz konusu suçlardan dolayı cezai yaptırım öngörülmüştür.²⁰⁰ Yapılan bu düzenleme sebebiyle örgüt yöneticileri hiçbir şekilde rol almadıkları, aralarında hiçbir illiyet bağı bulunmayan bir suçtan dolayı sırf örgüt yöneticisi olmaları sebebiyle sorumlu tutulmaktadırlar. Örgüt yöneticilerinin sorumluluğunun son derece genişleten ve işlemedikleri bir suçtan dolayı sorumlu olmaları sonucunu doğuran bu yaklaşımın hukuk devleti ilkesi ve ceza hukukunun temel prensipleri ile bağdaşmadığı kanaatindeyiz.

Söz konusu düzenleme Anayasanın 38. maddesinde yer alan “*Ceza sorumluluğu şahsidir.*” ilkesine de aykırı niteliktedir. Yapılan düzenleme ceza hukukunun genel ilkeleri kapsamında ele alındığında ise failin cezalandırılabilmesi için kendi davranışı ile suçun işlenmesi sonucu ortaya çıkan netice arasında illiyet bağının kurulması gerekir. Bir başka deyişle fiil sonucu oluşan netice ona sebep olan kişiye yüklenebilmelidir. Ancak fiil ile netice arasında nedensellik bağının kurulamaması halinde söz konusu fiili gerçekleştiren kişinin neticeden dolayı sorumlu tutulmaması gerekir. Nedensellik bağının kurulması da failin sorumluluğu

²⁰⁰ Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler*, s.509.

açısından tek başına yeterli değildir, failin sorumlu tutulabilmesi için neticenin objektif olarak faile isnat edilebilmesi gereklidir. Failin davranışı suçun konusu üzerinde somut ve gerçek bir tehlike yaratmış olması ve neticenin bu tehlike sonucu gerçekleşmiş olması halinde netice fiili gerçekleştiren faile isnat edilebilir.²⁰¹

Örgüt yöneticilerinin örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen tüm suçlardan sorumlu tutulmasına ilişkin düzenleme ceza hukukunun açıklanan bu ilkeleri kapsamında değerlendirildiğinde düzenlemenin bu ilkelere aykırı olduğu sonucuna varılmaktadır.

TCK'nın 220. maddesine ilişkin kanun gerekçesinde beşinci fıkra ile ilgili *“Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmese, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.”* ifadesine yer verilmiştir.

Kanun koyucu söz konusu düzenlemeyi gerçekleştirirken örgütün organize yapısına hakim olan kişilerin işlenen suçlardan da sorumlu olması gerektiği varsayımından hareket etmiştir. Gerçekten de düzenlemenin sebebi olarak belirtildiği şekilde örgüt yöneticileri amaç suçların işlenmesi hususunda başka kişileri araç olarak kullanmış olsa bile bu durumda örgüt yöneticilerinin işlenen suçtan dolaylı şekilde sorumlu tutulmaları gerekir. Ancak mevcut kanuni düzenlemede bu kapsamda herhangi bir değerlendirme ya da araştırmaya gerek görülmezsizin yöneticilerin fail olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

2.3.4.4 Örgüte Üye Olmak

---

²⁰¹ Öztürk ve Erdem, *Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, s.178.

Örgüte üye olmak suçu TCK'nın 220. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş olup maddenin gerekçesinde de ifade edildiği üzere üye olmak fiili bir katılımdır.²⁰² Kanun hükmünde örgüt üyeliği açısından somut kriterler öngörülmemiştir. Kişinin örgüte üye olduğunun kabul edilmesi için örgüt kurucu ya da yöneticisinin onayı şartı aranmamaktadır. Bir kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi için yönetici ya da kurucuların onayı şartının aranmıyor olması yargı makamlarının soruşturma ve kovuşturma sürecinde ispat noktasında daha rahat hareket etmelerine imkân tanımaktadır. Yargı kararlarında da örgüt üyesi olabilmek için yöneticilerin rızasının şart olmadığı, fiili olarak örgüte katılan kişinin suç örgütü üyesi sayılacağı belirtilmektedir.²⁰³

Diğer taraftan doktrinde aksi yönde görüş beyan edenlere göre ise örgüt üyeliği için kişinin tek taraflı irade beyanı yeterli değildir. Suç örgütlerinin önemli unsurlarından birisi olan disiplin ve örgütlerin genellikle katı hiyerarşik düzene sahip olmaları sebeplerinden dolayı örgüt üyeliği açısından da örgüt kurucusu ya da yöneticisinin onayının gerektiği savunulmaktadır. Bu görüşü savunanlar onay için bir şekil şartı öne sürmemekte ve sözlü ya da görev verilmek şeklindeki fiili onay yeterli görülmektedir.²⁰⁴

Örgüt üyeliğinin örgütün kurulum aşamasında ya da faaliyetlerine devam ettiği bir dönemde gerçekleşmiş olmasının da verilecek ceza açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Bir kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilebilmesi için örgüte üye diğer kişiler ile aynı şekilde hareket etmek ve aynı fiilleri gerçekleştirmek suretiyle örgüt faaliyetlerine katkı sağlamış olması gerekmektedir. Bir kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilebilmesi için aranan bir diğer şart ise örgüte katılma iradesinin devamlı nitelikte olmasıdır. Bu koşullar gerçekleştiği takdirde kişi örgütün hiyerarşik yapısına

²⁰² Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s.563.

²⁰³ Y. 6. CD, 2017/902 E., 2017/923 K., 19.04.2017 T.

²⁰⁴ Erman ve Özek, *Ceza Hukuku Özel Bölüm – Kamu İdaresine Karşı Suçlar*, s.321-322. Erman ve Özek, *Ceza Hukuku Özel Bölüm – Kamu İdaresine Karşı Suçlar*, s.321-322, Evik, *Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme*, s.383.

katılmış olmakta ve bu hiyerarşik düzen içinde kurucu ve yöneticilerden emir ve talimat almaktadır.²⁰⁵

Örgüt üyeliği için faaliyet ve programların benimsenmiş olması tek başına yeterli değildir, kişinin üyelik ile suçlanabilmesi için örgüt amaç ve araçlarını da benimsemiş olması ile birlikte örgüt faaliyetleri çerçevesinde görev almaya hazır olması gerekir. Nitekim Yargıtay'ın yakın zamanda vermiş olduğu bir kararda “(...) Örgüt üyesinin, örgüte bilerek ve isteyerek katılması, katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlılık arz etmesi gerekir.(...)” ifadelerine yer verilmiştir²⁰⁶. Dolayısıyla örgütte yer edinme isteği ve amacı olmayan bir kimsenin örgüt üyeliğinden bahsedilemez.

Yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere örgüt üyeliği serbest hareketli suç niteliğindedir ancak örgüte sempati besliyor olmak ya da örgütün amaçlarının benimsenmesi tek başına örgüt üyeliği açısından yeterli değildir²⁰⁷. Kişinin örgüt üyesi olarak kabul edilip cezalandırılabilmesi için kanuni düzenleme ile korunan hukuksal değeri tehlikeye düşürecek nitelikte somut bir katkı sağlaması gerekmektedir. Yargıtay silahlı terör örgütüne sempati duymayı, örgüte katılmak için yola çıkmayı, örgüte ulaştırabilecek kişilerle görüşmeyi somut katkı olarak değerlendirmeyerek söz konusu fiillerin örgüt üyeliği suçu için yeterli olmadığına karar vermiştir.²⁰⁸ Bir diğer kararda ise belediye başkanı ya da BDP yöneticisi olan sanıkların gerçekleştirmiş oldukları ‘Nevruz Bayramı kutlamaları, Kürt Dili Bayramı, Dünya Kadınlar Günü mitingi, BDP aday tanıtım mitingi, Dünya Barış Günü vesilesiyle miting’ vb. etkinliklerin örgüt üyeliği suçu bağlamında somut katkı olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmiştir.²⁰⁹

²⁰⁵ Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu, *Açıklamalı-İçtihatlı Özel Ceza Kanunları ve Uygulaması*, C: II, İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 2005, s.1616.

²⁰⁶ Y. 16. CD, 2017/1809 E., 2017/5155 K., 26.10.2017 T.

²⁰⁷ “(...) Örgüte sadece sempati duymak ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmamak, örgüt liderine saygı duymak gibi eylemler örgüt üyeliği için yeterli değildir. (...)” 16. CD, 2017/1809 E., 2017/5155 K., 26.10.2017 T.

²⁰⁸ CGK .2006/140 E., 2008/164 K., 10.06.2008 T.

²⁰⁹ Y. 16 CD, 2016/7026 E., 2017/3341 K., 22.03.2017 T.

Örgüte üye olmak suçunun oluşumu için örgüt faaliyeti çerçevesinde suç işlenmiş olması zorunlu değildir, örgüt üyeliği bağımsız bir suç niteliğindedir. TCK'nın 220. maddesinin dördüncü fıkrasında “*Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.*” hükmüne yer verilerek gerçek içtima kurallarının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Örgüt üyesinin aynı zamanda yönetici ya da kurucu olması halinde hakkında örgüt üyeliğinden dolayı değil ilgisine göre örgüt kuruculuğu ya da örgüt yöneticiliği suçundan dolayı cezaya hükmolunur.

Örgüt üyeliği için TCK'nın 220. maddesinde koşullara uygun biçimde kurulmuş bir örgütün varlığı şarttır ancak bu konuda herhangi bir mahkeme kararı ya da kesinleşmiş mahkûmiyet kararı zorunlu değildir. TCK'nın 220. maddesi kapsamında kamu güvenliği ve barışının korunması amaçlandığı için bu tür bir şartın aranması halinde düzenleme amacına ulaşmayacak ve son derece ciddi ve somut tehlike oluşturan çok sayıda örgüt üyesi cezasız kalacaktır. Buna göre bir oluşumun terör örgütü olabilmesi için savcılığın oluşumun terör örgütü olduğu iddiası ile dava açması, bu davanın mahkemede görüldükten sonra mahkemece oluşum hakkında terör örgütü olduğuna dair karar verilmesi, bu kararında Yargıtay tarafından onanıp kesinleşmesi gerekir. Dolayısıyla herhangi bir kişi hakkında örgüt üyeliği kapsamında hüküm verilmiş olması sonrası söz konusu oluşumun TCK'nın 220. maddesinde yer alan niteliklere sahip olmadığı yönünde yargı kararı verilmiş olması halinde yargılamanın yenilenmesi ve daha önce örgüt üyesi olarak cezalandırılan failin beraatine karar verilmesi gerekir.²¹⁰

Burada değinilmesi gereken diğer bir husus ise bir oluşumun terör örgütü olup olmadığına hükümet, meclis, Milli Güvenlik Kurumu veya emniyet birimlerince karar verilmesinin mümkün olmadığıdır. Bahsedildiği üzere oluşumun örgüt olduğunun söylenebilmesi için yargı makamlarınca verilmiş kesin bir kararın bulunması gerekmektedir. Ancak yargısal faaliyete delil olması bakımından, güvenlik birimlerinin tespitleri, hükümet yetkililerinin açıklamaları, üst güvenlik

---

²¹⁰ İsmail Dursun, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK. M.220)”, Yayımlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2008, s.203.

birimi olan Milli Güvenlik Kurulu'nun kararları da son derece büyük öneme sahiptir. Nitekim son olarak kamuoyunda IŞİD olarak bilinen DAEŞ isimli terör örgütünün kabul edilme süreci bu şekilde olmuştur.²¹¹ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi El-Kaide bağlantılı olması gerekçesiyle IŞİD isimli örgüte üye olduğu belirlenen kişi, kurum ve kuruluşların malvarlıklarının dondurulması kararı almış, bu karara istinaden Bakanlar Kurulu'nca 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesine göre söz konusu kişi, kurum ve kuruluşların malvarlıklarının dondurulmasına karar verilmiştir²¹². Ardından IŞİD üyesi olduğu iddia edilen bir sanığın yargılanması esnasında Yargıtay, IŞİD'i terör örgütü olarak kabul etmiş ve ilgili kararında yukarıdaki Bakanlar Kurulu kararına da atıfta bulunarak şunları ifade etmiştir:

“a- (...). b- (...). c- (...) Irak ve Şam İslam Devleti (IŞİD) isimli terör örgütü mensuplarınca ülkemize karşı gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda mahkemece İçişleri Bakanlığına yazılan yazı cevabında da, sanığın üye olduğu Irak ve Şam İslam Devleti (IŞİD)'nin Terörle Mücadele Kanunu kapsamında bir terör örgütü yapılanması olduğu değerlendirilmiştir.”²¹³

Örgüt belirsiz sayıda suçu işlemek üzere kurulduğu ve süreklilik esasına dayandığı için belirli bir süre örgüt üyesi olmak şeklinde bir uygulama da mümkün değildir. Dolayısıyla örgütün varlığı açısından geçerli olan süreklilik esas örgüt üyeliği açısından da geçerlidir. Yargıtay da konuya ilişkin verdiği emsal kararlarda bildiri dağıtmak gibi münferit nitelikteki faaliyetleri tek başına örgüt üyeliği için yeterli bulmamış ve bu tür faaliyetleri örgüt üyeliği kapsamında değil örgüte yardım etme suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini, ancak faaliyetlerin sürekli nitelikte olması halinde örgüt üyeliğinin gerçekleşmiş kabul edilebileceğini ifade etmiştir.²¹⁴

²¹¹ Nurullah Bodur, Eshat Özkul, *Uygulamada Terör Örgütü ve Terör Suçları*, 3.b, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 43.

²¹² 10.10.2013 tarih ve 28791 sayılı Resmi Gazete.

²¹³ Y. 16. CD, 2015/3515 E., 2015/2323 K., 15/07/2015 T.

²¹⁴ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6236-6237.

2.3.4.5 Örgüte Üye Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç İşlemek

Kimi zaman kişiler örgüte üye olmamakla birlikte örgüte duyduğu sempati, örgütün kendisine sağladığı maddi bir menfaat ya da başka herhangi bir sebeple örgüt adına suç işleyebilmektedir.

TCK'nın 220. maddesinin altıncı fıkrasında “*Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.*” hükmüne yer verilerek örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişilere ilişkin verilecek cezaya ilişkin esaslar belirlenmiştir. Fıkranın son cümlesi olan “*Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.*” hükmü kanuna 30 Nisan 2013 tarihinde 6459 sayılı Kanun ile eklenmiştir.

6459 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası örgüte üye olmayan ancak örgüt adına suç işleyen failer, adına suç işledikleri örgüt silahlı olmadığı takdirde örgüt üyeliği kapsamında cezalandırılmamaktadır. Ancak bu noktada örgütün silahlı olması koşulunun TCK'nın 314. maddesinde yer alan düzenleme ile aynı olmadığını ifade etmek gerekir. Zira her iki düzenleme birbirinden farklı yapıdadır. TCK'nın 314. maddesinde belirli suçları işlemek üzere kurulmuş silahlı örgüte ilişkin düzenleme yapılmış olup TCK'nın 220. maddesinde ise amaç suçlar açısından herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir. Dolayısıyla 314. maddede atıf yapılan suç tiplerini işlemek amacıyla kurulmuş örgütler açısından özel düzenleme sebebiyle 314. madde hükümlerinin esas alınması, diğer suç tipleri açısından ise TCK'nın 220. maddesi hükümlerinin uygulanması gerekir.

Failin adına suç işlediği örgütün üyesi olmakla suçlanabilmesi için adına suç işlediği örgütün silahlı olduğunu bilmesi ve buna rağmen söz konusu suçu işlemiş olması gereklidir. Eğer fail açısından bu kast söz konusu değilse örgüt üyeliğinden dolayı değil sadece işlediği suçtan dolayı cezalandırılması gerekir.

Örgüt adına suç işleyen kişinin örgüt üyesi olarak cezalandırılabilmesi için söz konusu suçu mutlaka örgüt tarafından yetkilendirilerek işlemesi gerekir. Gerek Yargıtay gerekse Anayasa Mahkemesi konuya ilişkin emsal kararlarında işlenen suçun örgütün bilgisi ve talimatı doğrultusunda gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmektedir. Kimi zaman suç örgütleri örgüt üyesi yapmayı planladıkları kişilerin sadakat ve yeteneklerini sınamak maksadıyla kişiler henüz üye olmadan önce bazı suçları işlemelerini talep edebilirler, bu durumda da suç işleyen kişiler ayrıca örgüt üyesi olarak cezalandırılmaktadırlar.²¹⁵

Örgüt tarafından üye olmayan bir kişiye suç işletilmesi halinde söz konusu kişinin örgüt üyesi olarak da ceza alabilmesi için işlenen suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş bir suç olması gerekmektedir. Aksi halde faile ayrıca örgüt üyeliği kapsamında ceza verilmez, suçu işleten örgüt yöneticisi açısından ise iştirak hükümleri uygulanır.²¹⁶

Yargıtay, örgüte üye olduklarına ilişkin her türlü şüpheden arınmış delil olmayan sanıkların, silahlı terör örgütünün amaçları doğrultusunda gerçekleştirilen gösterilere molotof ve patlayıcı madde getirmelerini ve gösteriler esnasında yüzlerini kapatmalarını örgüte üye olmamakla beraber yardım etme suçunu meydana getireceğini kabul etmiştir.²¹⁷

Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçun teşebbüs aşamasında kalması halinde örgüte üye olma suçu açısından da teşebbüse ilişkin hükümler uygulanır. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi amaçlanan suçun işlenemez bir suç olması halinde faile örgüt üyeliği kapsamında da ceza verilemeyecektir. Diğer taraftan şahsi cezasızlık sebeplerinden dolayı örgüt adına suç işleyen kişinin işlediği suçtan dolayı

---

²¹⁵ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s.373-374.

²¹⁶ Dursun, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK. M.220)”, s.230.

²¹⁷ “(...)Sanıklar Ö.U ve S.Y'nin silahlı terör örgütü ile organik bağ kurdukları, örgütün hiyerarşik yapısına dahil oldukları ve bu suretle örgüt üyesi oldukları yolunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve yeterli delil bulunmamakla birlikte silahlı terör örgütünün amacı doğrultusunda organize edilen gösterilere katılıp tanınmamak için yüzünü tamamen kapatıp molotof taşıyan sanık Ö.U ile örgütün organize ettiği eylemlerde kullanılmak üzere patlayıcı madde taşıyan sanık S.Y'nin eylemlerinin silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçunu oluşturacağı(...)” 9. CD, 2013/12136E., 2013/17327K., 31.12.2013T.

ceza almamış olması halinde hakkında örgüte üye olma suçu kapsamında cezaya hükmolunabilir. Çünkü şahsi cezasızlık sebepleri gerçekleştirilen fiilin suç olma niteliğini ortadan kaldırmamaktadır.

İlgili fıkra da yer alan “*Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.*” hükmü ile hâkime örgüt üyesi olmayan ancak örgüt amacı doğrultusunda suç işleyen kişilere verilecek cezada indirim gitme noktasında takdir yetkisi tanınmıştır.

2.3.4.6 Örgüte Bilerek ve İsteyerek Yardım Etmek

TCK'nın 220. maddesinin yedinci fıkrasında “*Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.*” hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme ile amaçlanan örgütlerin örgüt dışından destek görmesinin önüne geçilmek istenmesidir.²¹⁸

Failin söz konusu hüküm çerçevesinde cezalandırılabilmesi için öncelikle TCK'nın 220. maddesi kapsamında düzenlenen niteliklere sahip bir örgütün bulunması gerekmektedir. İkinci koşul ise yardım eden kişinin örgüt hiyerarşisine dahil olmamasıdır. Kanun metninde, örgüt hiyerarşisi içinde olmayan kimselerin bu suçun faili olabileceği açıkça belirtilmiştir. Örgüt hiyerarşisi, örgüt kurucusu, örgüt yöneticisi ve örgüt üyelerinden oluştuğuna göre, yardım yapma fiilinin failini bu kimseler dışında görmek gerekir. Örgüt hiyerarşisi içinde yer alan örgüt kurucusunun, örgüt yöneticisinin ya da örgüt üyesinin, örgüte yardım olarak adlandırılacak türden eylemleri, içinde buldukları statünün doğal sonucu ve gereği olarak görülmüş, kanun koyucu tarafından ayrıca cezalandırılmamıştır.²¹⁹ Son

²¹⁸ Dursun, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK. M.220)”, s.238.

²¹⁹ Konuyu terör finansmanı suçu bağlamında ele alan bir görüşe göre de “örgütün kurucusu ya da yöneticisi sıfatını taşımayan kimseler örgüt finansmanı suçunun faili olabilir”. Bkz. A.

koşul ise yardımın bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmesidir.²²⁰ Yardım eden kişinin bu fiili sebebiyle cezalandırılabilmesi için yardımın örgüte ulaşması ya da en azından teşebbüs aşamasında kalması gerekir.²²¹

Örgütün kurulması aşamasında örgüte yardım edilmesi ile kurulmuş bir örgüte yardım edilmiş olması farklı cezai yaptırımlara tabidir. Henüz kurulmamış bir örgütün kurulması sürecinde bilerek ve isteyerek yardım eden kişi TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen örgüt kurma suçuna iştirak eden sıfatıyla

---

Caner Yenidünya, Olgun Değirmenci, "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", *Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı*, Ankara: Türk Ceza Hukuku Derneği ve Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, 2008, s. 1283. Ayrıca konuya ilişkin bir Yargıtay kararı için bkz. "TCK'nın 220/7. maddesinde suç örgütüne bilerek isteyerek yardım eden kişinin cezalandırılması öngörülmüştür. Buradaki "yardım eden" kişi, örgütün hiyerarşik yapısı içinde olmayan kişidir. Başka bir ifadeyle, "yardım eden" kişinin örgüt üyesi olmaması gerekir. Dolayısıyla da TCK'nın 220/7. maddesi anlamında yardımdan söz edilebilmesi için yardımın örgüt üyeliği seviyesinde olmaması gerekir. Terör örgütünün, amacına ulaşmak için suç işlediği şüphesizdir. Terör örgütü amacına ulaşmak için birbirinden farklı bir çok suç işler. Bir kişinin örgüt üyeliği seviyesinde olmaksızın örgütün genel amacı yönünde gerçekleştirilen faaliyetlere yardımda bulunması ise TCK'nın 220/7. maddesi kapsamında değerlendirilir.

Tüm bu açıklamalar ışığı altında somut olay incelendiğinde; Dava dosyasında bulunan 15.04.2011 ve 18.04.2011 tarihli olay tespit tutanakları, olay yeri inceleme raporu, arama ve elkoyma tutanağı, adli emanette bulunan eşyalar ile sanığın savunması ve yerel mahkemenin kabulüne göre; Nusaybin İlçesi belediye başkanı olarak görev yapan sanığın silahlı terör örgütü olduğunda kuşku bulunmayan PKK/KCK örgütü mensuplarının sivil itaatsizlik faaliyetleri çerçevesinde sözde "demokratik çözüm çadırı" oluşturarak çadırda terör örgütünün propagandasında kullanılan pankart, flama, terör örgütü mensuplarının silahlı fotoğraflarının bulunduğu ve böylece terör örgütünün propagandasının yapıldığı bilinmesine rağmen belediyeye ait çadırın ve çadırın bulunduğu kültür merkezi bahçesinin bu amaca tahsis edildiği, sanığın örgütsel amaçla kullanılmak üzere çadır ve yer tahsis etmesi şeklinde gerçekleşen olayda silahlı terör örgütüne yardım suçunun oluşacağı gözetilmeden delillerin takdirinde yanılığa düşülerek yazılı olduğu şekilde beraat hükmü kurulması," 16. CD, 2016/2365E., 2016/5345K., 26.10.2016T.

²²⁰ "Yakalama ve zapt etme tutanağı, sanık savunması, tanık beyanları ve tüm dosya kapsamına göre, şüphe üzerine durdurulan ticari taksinin bagajına koyduğu paket ve karton kutular içerisinden ayaklı dürbün ve gece görüş dürbünü ile çeşitli yiyecek ve giyecek maddeleri ele geçirilen sanığın silahlı terör örgütü mensuplarına kullanmaları için araç ve ihtiyaç maddesi sağlama şeklinde kabul edilen eyleminin, silahlı terör örgütüne yardım etme suçunu oluşturacağı(...)", 16. CD, 2017/628E., 2017/4838K., 14.07.2017T.

²²¹ "Sanıklar M.E. ve M.Z.D.'nin örgüt içinde hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan yapılan incelemede, sanıkların, kolluğa yapılan ihbarlar neticesinde yakalandıkları, yapılan üst ve ev aramasında bulunan malzemelerin görevlilerce ele geçirildiği, sanıkların ele geçen malzemeleri örgüte ulaştıramadan yakalanmış olması karşısında; suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden tamamlanmış kabul edilerek fazla ceza tayini (...)", 16. CD, 2015/6107E., 2016/188K., 18.01.2016T.

cezalandırılacaktır. Ancak kurulmuş bir örgüte yardım edilmesi halinde ise 220. maddenin yedinci fıkrası çerçevesinde hüküm kurulacaktır.

Örgüt üyeliği suçunun oluşumu için süreklilik şartı gerekirken örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçu açısından böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Yardım arızı nitelikte olsa bile fail söz konusu hüküm çerçevesinde cezalandırılabilir. Yakın tarihte Yargıtay'ın vermiş olduğu bir kararda “*örgüt liderinin vermiş olduğu talimata uyarak bankaya para yatırılması*” örgüt üyeliği için yeterli olmayan fakat örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçunun vücut bulması için yeterli olan bir eylem olarak değerlendirilmiştir.²²²

Failin söz konusu hüküm çerçevesinde cezalandırılabilmesi için ya doğrudan örgüte yardım etmesi ya da yardım ettiği kişilerin örgüt mensubu olduğunu biliyor olması gerekmektedir. Aksi halde örgüt mensubu olduğunu bilmediği kişilere karşı yapılan yardımdan dolayı sorumlu tutulabilmesi mümkün değildir.²²³

Yardımanın niteliği açısından baktığımızda ise Yargıtay vermiş olduğu bir kararında yardımın maddi olması gerektiğini ifade etmektedir.²²⁴

---

²²² “(...)Örgütün kurucusu, yöneticileri ve örgüt hiyerarşisinde üçüncü veya daha yukarı katmanlarda yer alan mensuplarının zaman sınırlaması olmaksızın örgütün nihai amacından haberdar oldukları yönünde kuşku bulunmamakta ise de, bir ve ikinci katmanlarda yer alanlar açısından; Devletin her kurumuna sızan mensupları vasıtasıyla kişi ve kurumlara yönelik, örgütün gerçek yüzünü ortaya koyan operasyonlara başlandığı, bu yapının kamuoyu ve medya tarafından tartışılır hale geldiği, üst düzey hükümet yetkilileri ve kamu görevlileri tarafından yapılan açıklamalarda “paralel yapı” veya “terör örgütü” olduğuna ilişkin tespitler ve uyarıların yapıldığı, Milli Güvenlik Kurulu tarafından da aynı değerlendirmelerin paylaşıldığı süreçten önce icra edilen faaliyetlerin, nitelik, içerik ve mahiyeti itibarıyla silahlı terör örgütünün amacına hizmet ettiğinin somut delil ve olgularla ortaya konulmadıkça örgütsel faaliyet kapsamında kabul edilemeyeceği değerlendirilerek; Bu tarihten sonra gerçekleşen ve örgütsel faaliyet olarak kabul edilen hareketlerin örgüt hiyerarşisine dâhil olduğunu gösterir biçimde çeşitlilik, devamlılık ve yoğunluk içermemesi karşısında örgüt üyesi olarak kabul edilmesine yasal olanak bulunmadığı, ancak örgüt liderinin talimatı doğrultusunda örgütle irtibatlı Bank Asya'daki hesabına para yatıran sanığın eyleminin örgüte yardım etme suçunu oluşturacağı gözetilmeksizin suç vasfında yanilgiya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması(...)”, 16. CD, 2018/1512E., 2019/370K., 23.01.2019T.

²²³ YCGK, 14.12.2010 T. 2010/9-88 E. 2010/255 K.

²²⁴ YCGK, 03.03.2009 T. 2008/9-184 E. 2009/43 K.

2.3.4.7 Örgütün veya Amacının Propagandasını Yapmak

TCK'nın 220. maddesinin sekizinci fıkrasında düzenlenen söz konusu suça ilişkin düzenleme “*Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*” şeklindedir.

Söz konusu kanun hükmünün önceki halinde “*veya amacının*” ifadesi yer alıyordu ancak uygulamada örgütün amacının net olarak tespit edilebilmesi noktasında karşılaşılan sorunlar ve eleştiriler sebebiyle 11.04.2013 tarihli 6459 sayılı Kanun ile “*veya amacının*” ibaresi “*cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde*” olarak değiştirilmiş ve mevcut halini almıştır.

Kanun hükmünden de anlaşılacağı üzere örgütün propagandasını yapma suçu seçimlik hareketli bir suç şeklinde düzenlenmiştir. Propaganda tek başına ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gereken bir faaliyettir ancak gayri meşru yollarla belirli amaca ulaşmak maksadıyla kullanılması halinde suç olarak kabul edilmektedir.²²⁵ Burada ifade özgürlüğü ile örgüt propagandası yapmak arasındaki farklılığa değinmek gerekir. Çoğulcu demokratik toplumlarda yalnızca rahatsız edici olmayan fikirler değil, aynı zamanda saldırgan, şok eden ya da aykırılık ve ayrılık yaratabilen düşünceler için de ifade özgürlüğünün varlığından bahsedilir. Bundan bahisle Yargıtay, olaysız bir eylem esnasında, örgütün adının yazılı olduğu bir kolyeyi boynunda taşımanın ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir.²²⁶ Diğer bir kararda ise haklı olarak, ‘*Dişe diş kana kan,*

²²⁵ Köksal Bayraktar, *Suç İşlemeye Tahrik Cürmü*, İstanbul, 1977, s. 33.

²²⁶ Y. 16 CD, 2015/2032 E., 2015/4019 K., 05/11/2015 T. Benzer nitelikteki diğer bir karar için bkz. “(...)08.03.2012 tarihli “Dünya Kadınlar Günü” etkinliğinde çalınan ve PKK terör örgütünüün cebir ve şiddet içeren eylemlerini övücü nitelikte bulunan Oramar isimli marş sırasında halay çektiği tespit edilen sanık Zahide Özdemir’in söz konusu marşa sözle eşlik ettiği veya anlamını bildiği yönünde bir delil bulunmaması, 04.01.2012 tarihli gösteride “Güvenliğin Güvenliğimiz, Özgürlüğün Yaşam Gerekçemizdir, DÖKH” yazılı pankartı tuttuğu anlaşılan sanık Fatma Salman’ın eyleminde ise cebir ve şiddeti öven ve teşvik eden

seninleyiz Öcalan' ibaresinin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği, zira söz konusu ifadenin örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek, övecek veya insanları buna teşvik edecek niteliği haiz olduğu, dolayısıyla örgüt propagandası olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.²²⁷

Propaganda suçunun faili için özel bir koşul aranmamıştır, gerek örgüt hiyerarşisine dâhil gerekse örgüte üye olmayan herhangi bir kişi bu suçun faili konumunda olabilmektedir. Bu suçun failinin aynı zamanda örgüt üyesi olması halinde hem örgüt üyeliği hem de propaganda suçundan dolayı cezalandırılacaktır. Ancak propaganda suçunun örgüte üye olmayan bir kişi tarafından işlenmesi halinde faile ayrıca örgüt üyeliğinden dolayı ceza verilmeyecektir.

Propaganda TDK sözlüğünde kelime anlamı olarak “*Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma, yaymaca*” şeklinde tanımlanmıştır. Yargıtay kararlarında ise propaganda “*Belli bir düşüncenin toplum içinde yayılmasını ve yerleşmesini sağlamak amacıyla bu görüşün yayılması ve birden fazla kişinin bilgisine ulaştırılması ve onlar üzerinde etkili olunmasıdır.*” şeklinde ifade edilmektedir.²²⁸

Kanuni düzenleme ve yargı kararları göz önünde bulundurulduğunda propaganda yapma fiilinden; örgütün yasa dışı faaliyetlerinin meşru gösterilmesi, örgüte üye olmayan kişilerin örgüte ilgi duymasını sağlayacak nitelikteki davranışların anlaşılması gerekmektedir.²²⁹ Propagandanın ne şekilde yapılacağı konusunda kanunda herhangi bir sınırlama söz konusu değildir. Serbest hareketli suç niteliğinde olan örgüt propagandası suçu yazılı ya da sözlü her türlü iletişim aracı ile işlenebilir.

Kanun koyucu propaganda suçuna ilişkin düzenleme yaparken örgüt açısından herhangi bir koşul öngörmemiştir. Dolayısıyla propaganda suçunun

---

bir içerik bulunmadığı cihetle atılı silahlı terör örgütünün propagandasını yapmak suçunun oluşmadığı gözetilmeden sanıkların beraatleri yerine yazılı şekilde mahkumiyet kararları verilmesi (...)”, 16. CD, 2015/3672E., 2016/3597K., 30.05.2016T.

²²⁷ Y. 16 CD, 2015/5249 E., 2015/3719 K., 04/11/2015 T.

²²⁸ YCGK 18.02.1991 T- 1990/9341 E -1991/34 K

²²⁹ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s.564.

oluşması için örgütün belirli nitelikteki suçları amaç edinmiş olması ya da silahlı olması gibi herhangi bir şart bulunmamaktadır. Suçun oluşumu için örgütün varlığı ve propaganda olarak nitelendirilecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerekli ve yeterlidir. Örgütün varlığı açısından da kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının bulunması şart değildir. Her somut olayda bu koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği hâkim tarafından resen araştırılarak karar verilmesi gerekmektedir.²³⁰

TCK 214. maddede yer alan suç işlemeye tahrik suçu ile örgüt propagandası yapma suçu arasında benzerlikler olsa da, suç işlemeye tahrikte doğrudan bir suçun işlenmesi yönünde aleni bir kışkırtma söz konusudur. Bu doğrultuda verilmiş bir kararda, sanığın sosyal medya hesabında yaptığı “*hpg cizreye giden kitleye yardım etmeli güvenliği sağlamalıdır..hpg yi acil müdahaleye çağırıyorum. ordaki kitleye polisi ve askeri saldırı buna misilleme yapmalı hemde hemen...*” şeklindeki paylaşımının TCK 214. madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine değinmiştir.²³¹

Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün propagandasının yapılması halinde suç ve suçlu övülmekte, böylelikle toplum nazarında örgüte saygınlık kazandırılmaktadır. Buna göre, örgütün propagandasının yapılması suçu TCK 215. maddede yer alan “*Suçu ve Suçluyu Övme*” suçunun özel bir görünümüdür denilebilir.²³² Aralarındaki farklılık TCK 215. maddenin işlenmiş olan bir suça ilişkin olmasıdır. Örgüt propagandası suçunda ise işlenmiş olsun ya da olmasın, işlenmesi amaçlanan suçun övülmesi, takdir edilmesi suç kabul edilmektedir.²³³

Yargıtay bu konuda vermiş olduğu bir kararında; PKK/KCK terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesini protesto eden grupta bulunan sanığın, üzerinde "15 Şubat uluslararası komplosunu kınıyoruz" ifadesinin yer aldığı pankartı taşımasının ve “*biji serok apo, başkansız yaşam olmaz, öcalan ben kurban*” şeklinde slogan atmasının, olayın yeri, zamanı, toplantının olaysız sona ermesi vs

²³⁰ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 404.

²³¹ Y. 16. CD, 2017/3280 E., 2018/1581 K., 09/05/2018 T.

²³² Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, 3.b., Ankara, 2017, s. 278.

²³³ Hafızoğulları ve Kurşun, a.g.e., s. 42.

gibi hususları da göz önünde bulundurarak, ‘sloganların ve pankartın terör örgütünün cebir, şiddet ve tehdit içeren yöntemlerini öven, meşru gösteren ya da bu yöntemlere başvurulmasını teşvik eden bir muhteva içermemesi’ dolayısıyla örgüt propagandası sayılamayacağı ancak sanığın eyleminin TCK 215. madde kapsamında olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.²³⁴

TCK’nın 220. maddesinin sekizinci fıkrasında düzenlenen suçun işlenmiş olması halinde aynı zamanda TCK’nın 214 ve 215. maddelerinde düzenlenen suçlar da işlenmiş olabilir. Bu durumda fail fikri içtima hükümleri uygulanmak suretiyle en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır.²³⁵

2.4 Suçun Manevi Unsuru

TCK’nın 21. maddesinde konuya ilişkin olarak “*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.*” hükmüne yer verilmiştir. TCK’nın 22. maddesinde ise “*Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır. Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.*” Her iki hüküm çerçevesinde bir fiilin suç kabul edilebilmesi için gerekli manevi unsurun kast olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü taksirle işlenen fiiller sadece kanunda açık hüküm bulunan hallerde cezalandırıldığı için kast asıl taksir ise istisnai niteliktedir.

TCK’nın 220. maddesinde düzenlenen “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu kasten işlenen suçlardandır. Maddenin çeşitli fıkralarında düzenlenen örgüt kurma, yönetme, üye olma, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme, örgüte yardım etme ve örgüt propagandası yapma suçlarının tamamı ancak kasten işlenilmesi halinde suç oluşmaktadır.²³⁶

²³⁴ Y. 16. CD, 2018/3738 E., 2018/5019 K., 10.12.2018 T.

²³⁵ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 564.

²³⁶ Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 9.b, Ankara, Savaş Yayınevi, 2018, s.269-272.

Kast unsurunun genel kast ve özel amaç veya maksat olarak iki farklı biçimi bulunmaktadır. Suçun kanundaki tanımının bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmiş olmasının suçun oluşumu için gerekli ve yeterli kabul edildiği, amacın önem arz etmediği durumlarda genel kast söz konusudur. Diğer taraftan failin bilerek ve isteyerek işlenmesinin yanında failin özel bir amaç doğrultusunda hareket etmesi halinde ise özel kast söz konusudur.²³⁷ Genel kural suçun oluşumu için genel kastın varlığı olmakla birlikte kanun koyucu bazı suç tipleri açısından suçun oluşumu için failin özel bir amaç doğrultusunda hareket etmesi gerektiğini hüküm altına almaktadır.²³⁸ Diğer taraftan özel amacın arandığı suç tiplerinin olası kast ile işlenemeyeceğini de ifade etmek gerekir.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu özel kast ile işlenebilen suç niteliğindedir. Zira söz konusu suçun oluşumu için örgütün varlığı gereklidir ve söz konusu örgütün suç işlemek amacıyla kurulmuş olması gerekmektedir. Kanunda herhangi bir sebeple örgüt kurmuş olmak suç olarak kabul edilmemiştir. Bireylerin suç işlemek amacıyla örgüt kurma yönündeki iradelerinin hepsi açısından ortak ve eşit boyutta olması gereklidir.²³⁹

Failin örgüt üyeliği suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için kendisi haricinde en az iki kişinin daha örgüte üye olduğunu, örgütün belirsiz sayı ve türde suç işlemek amacıyla kurulduğunu kendisinin de bu örgütün üyesi olduğunu biliyor ve istiyor olması gereklidir.²⁴⁰ Yani sadece bir örgüte üye olduğunu biliyor ve istiyor olmak yeterli değildir söz konusu örgütün TCK'nın 220. maddesinde sayılan özelliklere sahip bir örgüt olduğunun da biliniyor ve o niteliklerdeki örgüte üye olmak isteniyor olması gereklidir.²⁴¹

---

²³⁷ Nevzat Toroslu, Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, 24.b, Ankara, Savaş Yayınevi, 2018, s.222.

²³⁸ Faruk Erem, “Ümanist Doktrin Açısından Özel Kast”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C: XXVI, S: 1-2,(1969), s.1.

²³⁹ Uğur Alacakaptan, “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”, *Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı*, İstanbul, 2004, s.27.

²⁴⁰ Y. 16. CD, 2016/7162 E., 2017/4786 K., 18/07/2017 T.

²⁴¹ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 562.

Örgüte üye olmaksızın örgüt adına suç işleyen failin ise yine suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt adına suç işlediğini biliyor ve istiyor olması gereklidir, aksi halde suçun manevi unsuru oluşmuş kabul edilmeyecektir. Bu durumda fail örgüt üyeliğinden dolayı değil şartların oluşması halinde işlediği suçtan dolayı mahkûm edilecektir.²⁴²

Olası kast ile hareket eden failin “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçundan dolayı cezalandırılabilmesi mümkün değildir, failin suçun maddi unsurları konusunda tam ve kesin bilgi sahibi olması gerekmektedir.

TCK'nın 220. maddesi kapsamında bir örgütün varlığı için aranan şartlardan birisi de örgüt üye sayısının en az üç kişi olmasıdır. Bu üç kişiden herhangi biri açısından kanunda aranan özel kastın mevcut olmaması halinde örgütün varlığı ve dolayısıyla da diğer failerin durumunun da açıklanması gereklidir. Eğer kişi örgütün suç işlemek amacıyla kurulduğunu veya kanunda yer alan diğer özel amaçları bilmiyorsa özel kastın varlığından söz edilemez. Özel kastın oluşmadığı durumda suç oluşmayacağı için fiili gerçekleştiren fail örgüt üyesi ya da kurucusu olarak kabul edilmeyecektir. Bu durumda o fail dışında kalan üyeler asgari üç kişi olma koşulunu sağlayamıyorsa örgütün varlığından bahsedilemez.²⁴³

2.5 Hukuka Aykırılık Unsuru

Bir fiil açısından tipikliğin oluşması karine olarak hukuka aykırılık unsurunun da gerçekleştiği anlamına gelmektedir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme, üye olma, üye olmaksızın örgüt adına suç işleme, örgüte yardım etme ve örgütün propagandasını yapma hukuka aykırılık teşkil etmektedir.

---

²⁴² Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, s.272.

²⁴³ Alacakaptan, “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”, s.28.

Kanunda suç olarak tanımlanmış bir fiilin gerçekleştirilmesine izin veren ve hukuka aykırı olma özelliğini ortadan kaldıran sebeplere “*Hukuka Uygunluk Sebebi*” denir. Hukuka uygunluk sebebinin varlığı halinde gerçekleştirilen eylem suç olma niteliğine haiz olmayacağı için eylemi gerçekleştiren faile de herhangi bir ceza verilmeyecektir.²⁴⁴ Dolayısıyla fail hakkında ceza verilmeden önce fiilin kanundaki tipe uygun olup olmadığının araştırılması, fiilin tipe uygun olması halinde ise hukuka uygunluk sebebi bulunup bulunmadığının araştırılması gerekir. Hukuka uygunluk sebepleri TCK’nın “*Ceza Sorumluluğunu Kaldıran Ve Azaltan Nedenler*” başlıklı ikinci bölümünde düzenlenmektedir.

TCK’da düzenlenen hukuka uygunluk sebepleri kapsamında “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu değerlendirildiğinde; TCK’nın 28. maddesinde yer alan düzenleme uygulanabilecek niteliktedir. Zira söz konusu düzenleme kapsamında cebir, şiddet, korkutma ya da tehdit altında kalmak suretiyle örgüte katılmak zorunda kalan kişiler bu fiillerinden dolayı sorumlu tutulmayacaklardır.²⁴⁵

TCK’nın 24. maddesinde düzenlenen kanun hükmünü yerine getirme hali de TCK’nın 220. maddesi açısından hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilmektedir. Buna örnek olarak CMK’nın 139. maddesinde²⁴⁶ yer alan düzenleme çerçevesinde

---

²⁴⁴ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.244-245.

²⁴⁵ Hafızoğulları ve Kurşun, *a.g.e.*, s. 39.

²⁴⁶ Madde 139 –

(1) Soruşturma konusu suçun işlendiği hususunda somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka surette delil elde edilememesi hâlinde, kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilir. Bu madde uyarınca yapılacak görevlendirmeye ağır ceza mahkemesince oy birliğiyle karar verilir. İtiraz üzerine bu tedbire karar verilebilmesi için de oy birliği aranır.

(2) Soruşturmacının kimliği değiştirilebilir. Bu kimlikle hukukî işlemler yapılabilir. Kimliğin oluşturulması ve devam ettirilmesi için zorunlu olması durumunda gerekli belgeler hazırlanabilir, değiştirilebilir ve kullanılabilir.

(3) Soruşturmacı görevlendirilmesine ilişkin karar ve diğer belgeler ilgili Cumhuriyet Başsavcılığında muhafaza edilir. Soruşturmacının kimliği, görevinin sona ermesinden sonra da gizli tutulur.

(4) Soruşturmacı, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlüdür.

(5) Soruşturmacı, görevini yerine getirirken suç işleyemez ve görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz.

(6) Soruşturmacı görevlendirilmesi suretiyle elde edilen kişisel bilgiler, görevlendirildiği ceza soruşturması ve kovuşturması dışında kullanılamaz. (Ek: 21/2/2014–6526/13 md.) Suçla bağlantılı olmayan kişisel bilgiler derhâl yok edilir.

gizli soruşturmacı olarak görevlendirilen ve örgütün amaç, yapı ve faaliyetleri konularında daha sağlıklı deliller elde edebilmek için görevlendirilen kamu görevlilerinin durumu gösterilebilir. Bu kapsamda görevlendirilen kamu görevlisi örgüt faaliyetleri kapsamında işlenen herhangi bir suça doğrudan katılmamak ve örgüt adına suç işlemek kaydıyla yürüttüğü görev kapsamında cezalandırılmamaktadır. Bu görevi yürüten kamu görevlisinin görevi kapsamında örgütün hiyerarşik düzeni içinde üye ya da yönetici konumunda bulunuyor olması suç teşkil etmemektedir.²⁴⁷ Ancak bu bağlamda dikkat edilmesi gereken husus, gizli soruşturmacının görevini ifa ederken katılmak zorunda bulunduğu suçlardaki katkısı ihmal edilebilecek seviyede olmalıdır. Kanımızca kast unsurunun olduğu hallerde gizli soruşturmacının da bahsi geçen suçlardan ötürü sorumluluğu doğacaktır.²⁴⁸

Hukuka uygunluk nedenleri bakımından zorla örgüte sokulan kimsenin durumunun da değerlendirilmesi gerekir. Söz konusu kişilerin zorunluluk hali dolayısıyla örgüte katılması halinde hukuka uygunluk nedeninin var olduğu kabul edilmelidir.²⁴⁹ Ancak örgüt kurma ve yönetme suçları bakımından bir kimsenin zorunluluk altında özgür iradesi olmaksızın hareket ettiğini söylemek güç olacağından, bu suç tiplerinde zorunluluk hali bir hukuka uygunluk nedeni sayılmamalıdır. Bunların dışında kalan örgüt üyeliği, örgüte yardım etme, örgüt adına suç işleme ve örgüt propagandası yapma eylemleri bakımından diğer şartlar da mevcutsa zorunda olan kimsenin hukuka uygunluk nedeninden faydalanması gerekir.²⁵⁰ Zira örgüt içerisinde bulunan hiyerarşik yapı ve hakimiyet ilişkisi sebebiyle, örgüte katılımın mutlak surette özgür iradeyle gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir.²⁵¹ Bununla beraber cebir, tehdit ya da şiddet dolayısıyla suçun

---

(7) Bu madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir: a) Türk Ceza Kanununda yer alan; 1. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188), 2. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220), 3. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315). b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları. c) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

²⁴⁷ Şen, *a.g.e.*, s. 390; Aykut Ersan, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C: LXXI, S: 1, 2003, s. 390.

²⁴⁸ Ozan Ercan Taşkın, *Kışkırtıcı Ajan*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, s.182 vd.

²⁴⁹ Hafızoğulları ve Kurşun, *a.g.e.*, s. 36.

²⁵⁰ Kavlak, *a.g.e.*, s.420.

²⁵¹ Özgenç, *Suç Teşekkülü*, s.53.

oluşması için öngörülen eylemlerin gerçekleştirilmesi yine hukuka aykırıdır; burada yalnızca kişinin kusurluluğunu ortadan kaldıran bir durum vardır ve bu sebeple kişiye ceza verilmez.²⁵²

TCK m.220/8'de düzenlenen örgüt propagandası yapma suçu bakımından ifade özgürlüğüne ve sınırlarına değinmek gerekir. Zira bireyler fikirlerini özgürce açıklama hakkına sahip olduğu gibi, her düşüncenin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi de olanaklı değildir. AİHS'nin 10. maddesinde²⁵³ düzenlenen ifade özgürlüğü, halkı kin ve düşmanlığa tahrik edici, bariz biçimde suça teşvik edici, suçu, suçluyu ya da şiddeti övücü nitelikteki söylemleri kapsamamaktadır.²⁵⁴

AİHM, ifade özgürlüğünün sınırlarına değindiği bir kararında "(...) sadece olumlu karşılanan ya da kimseye saldırgan gelmeyen ya da insanların kayıtsız kalabildiği bilgi ve fikirler için değil, Devlet veya halkın herhangi bir kesimi için saldırgan görünen, sarsıcı nitelik taşıyan ya da rahatsız edici olan fikirler için de geçerlidir(...)" kapsamını geniş yorumlama yoluna gitmiştir.²⁵⁵ Yargıtay da AİHM'e

²⁵² Hafizoğulları ve Kurşun, a.g.e., s. 39; Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s.265.

²⁵³ AİHS m. 10, İfade Özgürlüğü: "Herkes ifade özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

²⁵⁴ Kavlak, a.g.e., s. 440.

²⁵⁵ Case of Handyside vs. United Kingdom, 7 December 1976, <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-57499>. Benzer nitelikteki bir karar için bkz. "...Mahkeme, ancak, başvuranın görüşlerini "devlet güvenliği", kamu "düzeni" ve "toprak bütünlüğü" üzerindeki potansiyel etkilerini önemli ölçüde sınırlayacak şekilde kitle iletişim yolu yerine şiir yoluyla açıklayan bir birey olduğunu göz önünde bulundurmaktadır. Nitekim, şiirlerin bazı bölümlerinin ton açısından gayet agresif olmasına ve şiddet kullanmaya davet etmesine rağmen Mahkeme doğası açısından şiirlerin sanatsal olmalarının ve sınırlı bir etkiye sahip olmalarının bir ayaklanmaya davetten ziyade zor siyasi konum itibarıyla derin bir üzüntü ifadesini içerdiklerini göz önünde bulundurmaktadır... Sonuç olarak, Bay Karataş'ın mahkûmiyeti hedeflenen amaçlar açısından orantısız olup "demokratik bir toplumda gerekli" değildir. Bu sebepten dolayı Sözleşme'nin 10. Maddesi ihlal edilmiştir." Karataş vs Türkiye, 23168/94, Strazburg, T. 8.7.1999.

benzer şekilde güvenlik görevlilerine fırlatmak amacıyla yanında taş bulundurmaya ifade özgürlüğünün sınırları içerisinde değerlendirmiştir.²⁵⁶

Buna göre TCK m.220/8 bağlamında suç örgütünün cebir, şiddet ya da tehdit içeren eylemlerini meşru gösterecek ya da övecek veya bu eylemleri teşvik edecek tarzda propaganda yapılması halinde somut bir tehlike söz konusu ise suç meydana gelecektir. Tehlikenin boyutu göz önünde tutularak değerlendirme yapılmalı, aksi hallerde eylem ifade özgürlüğü kapsamında kabul edilmelidir.²⁵⁷

2.6 Yaptırım

TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrasında yer alan düzenleme kapsamında suç işlemek amacıyla örgüt kuran ve yönetenler için iki ile altı yıl arasında hapis cezası öngörülmüştür. Failin söz konusu kanuni sınırlar dahilinde ne kadar hapis cezasına çarptırılacağı ise örgütün amaçladığı suçlar ile amaç suçlar açısından sahip olduğu imkanlar, üye sayısı vb. faktörler çerçevesinde kamu güvenliği ve barışı açısından oluşturduğu tehlikeye göre belirlenmektedir. Bu noktada yapılan değerlendirme örgütün kanunda öngörülen koşullara sahip olup olmadığı değil, söz konusu koşullar oluşuktan sonra meydana gelen tehlikenin boyutu ile ilgilidir.

---

²⁵⁶ “...sanıklardan birinin grup içinde yer alarak güvenlik görevlilerine taş attığı, diğerinin de güvenlik görevlilerine atmak üzere elinde taş bulundurduğu; olaylar esnasında çekilen fotoğrafların sanıklara ait olduğu yönünde görüntü inceleme ve iyileştirme uzmanından alınan bilirkişi raporu ile tespit edilmiştir... Sanıkların; 2911 sayılı Kanun'un toplantı ve gösteri yürüyüşüne silahlı katılanlara ilişkin 33/1 maddesine uygun olduğu kabul edilen eylemlerinin, mutlak ve meşru bir "düşünce ve kanaat açıklama yöntemi" olduğu değerlendirildiğinden...” Yargıtay CGK, T. 16.9.2014, E. 2014/9-147, K. 2014/376.

²⁵⁷ “(...) Divan, gazetecilerle yaptığı röportajda başvurucunun "PKK ulusal kurtuluş hareketini" desteklediğini açıkça gösterdiğini ve Komisyonun da belirttiği gibi, başvurucunun ifadesinin PKK militanları tarafından sivillerin öldürülmesiyle aynı zamana denk düştüğünü belirtir... Bu durumda Divan, Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde ciddi çatışmaların sürdüğü bir dönemde -bölgede iyi tanınan siyasi bir kişilikten gelen- böyle bir ifadenin ulusal makamların ulusal güvenliğinin ve kamu güvenliğinin sürdürülmesine yönelik olarak önlem almasını haklı kılan bir etkiye sahip olduğunu kabul eder. Bu nedenlerle şikâyet konusu edilen müdahale 10. maddenin 2. fıkrasında yer alan meşru amaçları sağlamaya yöneliktir.” Zana vs Türkiye, 69/1996/688/880, Starazburg, T. 25.11.1997.

220. maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen örgüte üye olma suçunu işleyenler için ise 1 ile 3 yıl arasında hapis cezası öngörülmüştür. Birinci fıkra da olduğu gibi bu suç kapsamında da ceza belirlenirken örgütün oluşturduğu tehlikenin boyutu göz önünde bulundurulmaktadır.

Örgüte üye olmayan ancak örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler de örgüt üyesi olmak suçu kapsamında değerlendirilmektedir ve haklarında 1 ile 3 yıl arası hapis cezası verilmektedir. Ancak konu ile ilgili düzenlemede örgüt adına suç işleyen kişiler hakkında verilecek hapis cezasının yarıya kadar, yardım edenlerin ise üçte birine kadar indirilebileceği hüküm altına alınarak hâkime bu yönde takdir yetkisi tanınmıştır.²⁵⁸

220. maddenin son fıkrasında ise örgütün propagandasını yapan kişilere ilişkin düzenleme yapılmış ve propaganda yapan kişinin 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı ifade edilmiştir.

2.7 Suçun Nitelikli Halleri

2.7.1 Örgütün Silahlı Olması

TCK 220. maddenin üçüncü fıkrasında birinci ve ikinci fıkrada düzenlenen örgüt kurma, yönetme ve örgüte üye olma suçları açısından örgütün silahlı olmasını ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmiştir.²⁵⁹ TCK'nın 6. maddesinde ise "*Silah deyiminden; 1. Ateşli silahlar, 2. Patlayıcı maddeler, 3. Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet, 4. Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler, 5. Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler anlaşılır.*" hükmü yer almaktadır.

²⁵⁸ Özgenç, *Suç Örgütleri*, s.34-35.

²⁵⁹ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplum Karşı Suçlar*, s. 280-281.

Ancak bu noktada örgütün silahlı olması koşulunun TCK'nın 314. maddesinde yer alan düzenleme ile aynı olmadığını ifade etmek gerekir. Zira her iki düzenleme birbirinden farklı yapıdadır. TCK'nın 314. maddesinde belirli suçları işlemek üzere kurulmuş silahlı örgüte ilişkin düzenleme yapılmış olup TCK'nın 220. maddesinde ise amaç suçlar açısından herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir. Dolayısıyla 314. maddede atıf yapılan suç tiplerini işlemek amacıyla kurulmuş örgütler açısından özel düzenleme sebebiyle 314. madde hükümlerinin esas alınması, diğer suç tipleri açısından ise TCK'nın 220. maddesi hükümlerinin uygulanması gerekir.²⁶⁰

2.7.2 Örgütün veya Amacının Propagandasını Basın ve Yayın Yolu İle Yapılması

TCK 220. maddenin sekizinci fıkrasında örgütün propagandasının yapılması suçu düzenlenmiş olup aynı fıkra da örgüt propagandası yapma suçunun basın yayın yoluyla gerçekleştirilmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanun koyucunun bu durumu nitelikli hal olarak düzenlemesinin sebebi, basın yayın yoluyla gerçekleştirilecek propagandanın bireysel olarak gerçekleştirilen propagandaya kıyasla daha geniş kitlelere ulaşacak olması ve bunun doğal sonucu olarak da oluşturacağı tehlikenin boyutlarının da aynı ölçüde büyüyecek olmasıdır.²⁶¹

Sosyal medya üzerinden yapılan örgüt propagandası da suçun nitelikli hali olarak kabul edilmelidir. Sözgelimi sosyal medya üzerinden suç örgütü üyelerinin fotoğraflarının suç ve suçluyu övecek biçimde paylaşılması, benzer şekilde örgütü ya da üyelerini öven veya amaç ve araçlarını meşru gösteren paylaşımlar yapılması

²⁶⁰ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplama Karşı Suçlar*, s. 280-281.

²⁶¹ Sahir Erman, "Türkiye'de Kitle İletişim Özgürlüğü", *Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan*, İstanbul, 1999, s.13; Kavlak, *a.g.e.*, s.449.

propagandanın basın ve yayın yoluyla yapılması olarak değerlendirilecektir.²⁶²

Bununla beraber sosyal medya üzerinden örgüte sempati duyulduğunu ortaya koyan

²⁶² “Sanığın kullanmakta olduğu twitter sosyal medya hesabı üzerinden terör örgütü mensuplarının silahlı faaliyetlerine ilişkin fotoğraf ve görüntüleri ile birlikte terör örgütlerinin simgelerini ve şiddet, cebir içeren yöntemlerini benimsetmeye çalışan, iyi göstermeye yönelik ve övücü mahiyetteki suçla konu yazıları paylaşması şeklinde gerçekleşen eyleminin silahlı terör örgütü PKK'nın ve PKK terör örgütü ile iltisaklı PYD/YPG silahlı terör örgütünün propagandası mahiyetinde olduğu; sanığın propagandasını yaptığı terör örgütlerinin amacı, bu amacı gerçekleştirmek için yaptıkları eylemlerin cebir, tehdit ve yoğun şiddet içeren niteliği ve Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında kabul edildiği üzere; "silahlı terör örgütü PKK ile irtibatlı olan PYD/YPG yapılanmasının da silahlı terör örgütü niteliğinde bulunduğu" göz önüne alındığında, eylemin silahlı terör örgütleri PKK ve PYD/YPG'nin cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek, övecek, teşvik edecek nitelikte olduğu ve silahlı terör örgütünün propagandası suçunu oluşturduğuna yönelik kabul ve yine suçla konu paylaşımların gerçekleştiği tarihler, sürekliliği, sosyal medya hesabının sanığa ait olması, tespit tutanağına konu twitter hesabının cep telefonunda kullandığı twitter hesabı ile aynı hesap olduğunun tespit edilmiş olması karşısında, sanığın twitlerden bir kısmını kendisinin paylaşmadığı, ameliyata girdiğinde hastane personelinin odaya çıkabileceği yolundaki savunmasına itibar edilmeyerek sanığın mahkûmiyetine karar verilmesine dair yerel mahkemece verilen hükmün usul ve yasaya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.” İstanbul BAM 2. CD, 2016/190E., 2017/35K., 10.01.2017T. “Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesinde terör örgütünün cebir, tehdit veya şiddet içeren yöntemlerini meşru gösterecek, övecek ya da teşvik edecek her türlü eylemin örgüt propagandası suçu kapsamında değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır. Sanığın yaptığı paylaşımlarının anılan yasa maddesi uyarınca değerlendirilmesinde 18.04.2015 tarihinde örgüt liderinin fotoğrafı ile " kan dökmek gerekirse ben dünyanın şah damarını keserim" ifadesinin yer aldığı paylaşımın doğrudan örgütün şiddet içeren eylemlerini övdüğü ve teşvik edici olduğu, yine aynı tarihte örgüt liderinin yakalandığı günün kara gün olarak lanse edilen paylaşım yapıldığı, 09.08.2014 tarihinde doğrudan kendisi yazmak suretiyle örgütün dağ kadrosuna verilen isim olan " gerillalarımız için bdp diyelim " şeklinde dağda bölücülük faaliyeti yürüten teröristleri övücü ve teröristlere gerilla demek suretiyle eylemlerinin övücü ifadelerine yer verdiği,05.08.2014 tarihinde "Bak Apo emir verdi pkk işidi temizlemeye gidiyor aslanlarım ayağınızın tozu olayım" şeklindeki yorumu ile örgüt üyelerine karşı abartılı şekilde sevgi gösterisinde bulunduğu ve şiddet içerikli eylemlerini teşvik ettiği, sanığın anılan yasa maddesi kapsamına giren birden fazla benzer paylaşımında bulunduğu anlaşılmaktadır.

Anayasamızın 26. maddesi ve bizim de taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi ile ifade özgürlüğünün güvence altına alındığı, her iki madde metninin de benzer mahiyette olduğu, ifade özgürlüğü güvence altına alınmakla ikinci fıkrada bu özgürlüğün sınırlarına yer verildiği, buna göre milli güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni, Devletin birlik ve bütünlüğünün korunması amacıyla bu özgürlüğün kısıtlanabileceği hüküm altına alınmıştır. Yasa dışı örgüt olan Pkk'nın ülkemizin huzur ve barışına, milli güvenliğine, devletin birlik ve bütünlüğüne tehdit oluşturduğu, yıllar boyu ülkemizde binlerce masum insanın ölümüne yol açtığı bilinen bir gerçekliktir. İnternet teknolojisinin gelişimi ve neticesinde ortaya çıkan sosyal paylaşım siteleri sayesinde dünyanın global hale gelmesi, bu sitelerden hesap açılarak dünyanın her yerinden insanlara ulaşılabilmesi ve geniş kitlelerin bir ekran ile kontrol edilebilmesine imkan tanımıştır. Bu imkân kullanılarak dünyanın farklı yerlerindeki ülkelerde belli bir ideoloji çerçevesinde yapılan örgütlenmeler ile hükümetlerin devrilmesi sonucuna gidecek kadar, turuncu devrim olarak adlandırılan, neticeler elde edilebilmiştir. Bu nedenle sosyal medya aracılığı ile kitlelere ulaşma, onları etkileme, belli bir ideoloji propagandası ile yönlendirme imkânı

paylaşımların yapılması propaganda suçunun şartlarını oluşturmayacağından kişilere bu kapsamda ceza verilmesi mümkün değildir.²⁶³ Ayrıca ayrı suç kastı altında birden fazla propaganda hareketi gerçekleştiren kimseye tek bir propaganda suçundan değil, her bir hareketi için ayrı ayrı ceza verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.²⁶⁴

Yukarıda değinildiği üzere suç örgütünün propagandasının yapılması suçu ile ifade özgürlüğü arasında ince bir çizgi bulunmaktadır. Bu kapsamda basın yayın

---

klasik basın araçları televizyon, radyo ve gazeteye kıyasla daha kolay, ucuz ve elverişlidir. Bu da sosyal medyanın gücünü ortaya koymaktadır. Ortaya konulan bu maddi vakia somut olay bakımından değerlendirildiğinde bu şekilde şiddeti övücü, terör örgütü Pkk'nin eylemlerini meşru gösteren paylaşımların sosyal medya imkânlarından faydalanılarak özellikle genç kitlelere ulaştırılması, kitlelerde aslında masum insanları katleden örgüt mensuplarının sanki bir yüce amaç için savaştıkları, yaptıkları şiddet eylemlerinin tamamının meşru olduğu algısı oluşturabilir ve bunun neticesinde yapılan bu propagandadan etkilenen insanların örgüte katılımına yol açabilir. Bu nedenle somut olayda doğrudan milli güvenliği hedef almış, şiddeti övücü paylaşımlar anılan gerekçelerle ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmemiş ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesinde tanımlı suçun yasal unsurlarının gerçekleşmiş olduğu kanaatine varılmıştır.” Erzurum BAM 6. CD, 2018/1308E., 2019/293K., 20.02.2019T.

²⁶³“Her ne kadar sanık hakkında facebook hesabından 22.03.2015 tarihinde kolaj halindeki fotoğrafları paylaşması gerekçe gösterilerek terör örgütünün propagandasını yapmak suçundan dava açılmış ise de;

Sanığın paylaşımlarının, Diyarbakır'da 2015 yılında yapılan Nevruz gösterileri sırasında çekilen insan grupları ve gösteri alanına ait fotoğraflardan ibaret olduğu, fotoğraflarda bulunan PKK ve YPG bayrakları ile gösteri alanındaki pankartta yazan "Edi Bese Ji Reber Apo Re Azadi" yani "Artık Yeter Önder Apoya Özgürlük" yazısının sanık tarafından eklenmiş unsurlar olmayıp, söz konusu gösteriye ait fotoğraflarda zaten bulunduğu ve sanığın belirtilen paylaşımları yaparken suç teşkil eden herhangi bir yorumda bulunmadığı ve ifade kullanmadığı, söz konusu fotoğrafların bu haliyle terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek nitelikte herhangi bir ifade içermedikleri anlaşılmıştır.

Bu halde, bahse konu paylaşımların içeriği itibariyle, sanığın terör örgütüne en azından sempati ile baktığı hususunda tereddüt bulunmamakta ise de, 3713 sayılı Yasa'nın 7. maddesinde ancak 'terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini övecek yada bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek mahiyette' olan fillerin terör örgütünün propagandası suçunu oluşturacağına açıkça ifade edilmiş olması, sanığın paylaşımlarının ise hiçbir şekilde terör örgütünün faaliyetlerine yönelik olmadığı gibi böyle olduğu kabul edilse bile, içerikleri itibariyle maddede tanımlanan suçun unsurlarını oluşturacak mahiyette olmayıp, yalnızca sanığın terör örgütüne olan sempatisini açıkça ortaya koyduğu, dolayısıyla söz konusu paylaşımın bu haliyle terör örgütünün propagandasını yapmak suçunun unsurlarını oluşturmadığı kanaatine varılarak sanığın atılı suçlardan CMK'nın 223/2-a maddesi uyarınca beraatine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.”, Erzurum BAM 6. CD, 2018/2341E., 2019/345K., 28.02.2019T.

²⁶⁴ “Ayrı suç kastı altında; 06.10.2014 tarihli eyleme yüzü kapalı olarak katılmak ve facebook adlı internet sitesinde 2014 Nisan-Haziran aylarında zincirleme şeklinde terör örgütünün cebir ve şiddet içeren eylemlerini meşru gösterecek şekilde öven sanığın, 2 kez silahlı terör örgütünün propagandasını yapmak suçundan ayrı ayrı cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde bir kez cezalandırılmasına karar verilmesi”, 16. CD, 2017/3116E., 2018/205K., 06.02.2018T.

yoluyla ortaya konulacak her eylem, söz ve davranış propaganda olarak değerlendirilemeyecektir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile koruma altında olan ifade hürriyetinin kullanılması ve bu çerçevede siyasi kanaatin belirtilmesinin, siyasilere yönelik ağır eleştiriler yapılmasının örgüt propagandası olarak kabul edilmesi mümkün değildir.²⁶⁵ Nitekim Yargıtay'ın da

---

²⁶⁵ “ (...)Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, insanın serbestçe haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine ulaşabilmesi, edindiği düşünce ve kanaatlerden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Bir kimsenin bir konudaki görüş ve değer yargılarını açıklaması düşünce açıklaması olarak ifade edilmektedir. Düşünce açıklamaları genellikle olayların incelenmesi ve eleştiri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu itibarla, düşünce açıklamalarının gerçekliği değil, uygunluğu ve doğruluğu inceleme konusu yapılabilecektir. Düşünce açıklamaları da bilinen bir olaya dayanıp dayanmamasına göre soyut düşünce açıklaması ve karışık düşünce açıklaması olarak ikiye ayrılmaktadır. Şayet bir düşünce açıklaması belirli bir olayla bağlantılı olmaksızın, subjektif değer yargılarına dayanılarak yapılıyorsa bu halde soyut düşünce açıklamasının varlığından söz edilecektir. Belirli bir olayla bağlantılı olarak yapılıyorsa karışık düşünce açıklaması gündeme gelecektir. Belirtmek gerekir ki, karışık düşünce açıklamasında dayanılan olay gerçek değil ise yapılan düşünce açıklaması da hukuka aykırı olacaktır. Soyut düşünce açıklamalarında hukuka uygunluk kullanılan ifadelerle bakılarak saptanacaktır. (...)

İfade özgürlüğü terörle mücadele kapsamında en çok müdahale ve sınırlamaya maruz kalan temel haklardandır. Nitekim 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7/2. maddesindeki propaganda yasağı bu duruma örnek teşkil etmekle birlikte kanun koyucu maddede zaman zaman yaptığı değişikliklerle özgürlüğü genişletmiştir. Bu amaçla 11.04.2013 tarih ve 6459 sayılı Kanunun 8. maddesi ile yapılan değişiklik sonucu; terör örgütünün propagandası suçunun oluşabilmesi için; örgütün “cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da teşvik edecek şekilde” yapılması zorunlu kılınarak, sınırlamanın AİHS uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır. Ancak, aynı Kanunun 7. maddesinin 2. fıkranın b bendinde ise; toplantı ve gösteri yürüyüşünde gerçekleşmeye dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde; 1-Örgüte ait resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması, 2-Slogan atılması, 3-Ses cihazları ile yayın yapılması, 4-Terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi, Şeklindeki fiil ve davranışlar propaganda suçundan cezalandırılacaktır. Bu düzenleme ile kanun koyucu herhangi bir unsurun varlığına bağlı olmaksızın bu suçun oluşacağı kabul edilmek suretiyle ifade özgürlüğü parametrelerini dışlayan tipe uygun eylem tanımlaması yapmıştır.(...)

Terör ile mücadele kendine özgü bir takım zorlukları barındırdığından devletler bu mücadelede daha geniş bir takdir marjına sahip olduğu kabul edilmekle birlikte terör ile mücadele de bir hukuk rejimidir. Uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerin ihmal edilebileceği bir alan değildir. Toplantı veya gösteri yürüyüşünde olsun veya olmasın; yazı veya sözler (atılan slogan, taşınan pankart veya giyilen üniforma) ile verilen mesajın şiddete çağrı, tahrik ve teşvik edici ya da silahlı direnişe ve isyana davet şeklinde veya insanda saldırgan duygular oluşturacak biçimde anlamsız bir nefret yaratarak şiddetin doğmasına uygun bir ortamı kışkırtacak nefret söylemi olup olmadığı değerlendirilmeli, doğrudan veya dolaylı şiddete çağrı var ise sanığın siyasi kimliği, konumu, konuşulan yer ve zamanı gibi açık ve yakın tehlike testi bakımından analize tabi tutulmalıdır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

vermiş olduğu bir kararda, basın açıklaması esnasında kullanılan ifadeler ile hükümetin uygulamalarının ağır bir biçimde eleştirildiği, ancak propaganda suçunun meydana gelmesi için gerekli olan “terör örgütünün, cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterme veya övme” unsurunun bu ifadelerde mevcut olmadığı belirtilmiştir.²⁶⁶ Benzer şekilde Bursa BAM, “Flassssshhhh Cizre'de şu an dünden çok çok daha tehlikeli işgalci kar maskeli çeteler halka doğrudan silah ateş ediyorlar ve cizre sokaklarında bir çok yaralı olduğunu ve kimsenin de müdahale edemediğinin bilgisi var çıkan vuruluyor cizreye ses verin Elinden bir şey gelmiyorsa Paylaş duyur herkes duysun” ibareli fotoğrafı paylaşan kimsenin, bunun yanı sıra terör örgütünün gerçekleştirdiği kanlı eylemlere destek vermesi, örgüte eleman temin etmeye çalışması gibi hususları da göz önünde bulundurarak bahsi geçen hususların ifade özgürlüğü kapsamında olmayan, ırk ayrımcılığı yapmak suretiyle halk arasında çatışma çıkarmaya çalışan söylemler olarak değerlendirmiştir.²⁶⁷

<https://www.facebook.com/hayrettinpiskin> ID/URL adresli kullanıcının sanık Hayrettin Pişkin isimli şahıs olduğunun değerlendirildiği, <https://www.facebook.com/hayrettinpiskin> URL adresli facebook hesabı üzerinden 20/01/2018 tarihinde saat 21.17'de Niyazi AYTAÇ alıntısı ile "Afrin; Suriye'nin en demokratik bölgesi, kendi nüfusundan üç kat fazla göç aldığı halde, ayrımcılığın olmadığı, gelen tüm kesimlerin yönetime katıldığı örnek bir yer işte diğer emperyalist güçleri düşündüren ve emperyalist Türk Devletini çıldırtan birinci neden budur, işgalin ikinci nedeni Türk ırkçılığıdır, çok açık görüldü ki ırkçı olan işgalci olan sadece hükümet ve onun destekleyen partiler değil sözüm ona sosyal demokratlar, aydınlar, gazetecilerin büyük çoğunluğu, ırkçı ve işgalden yanadır, Kılıçdaroğlu denen devşirmedüşkün şunları söylebildi: Afrin'e girin ama hava desteği olmadan girmeyin, evet AKP tarafından besiyeye alınıp sonra Türkiye'den otobüslerle Afrin'e gönderilen cihatçılar karşısında suspus duran aslan sosyal demokratlar işgal için hava operasyonu gerekli diye akıl vermekten geri durmuyorlar, bu arada Türkiye'deki sol hareketin çapsizliği da tüm çıplaklığı ile ortaya yere seriliyor bir iki cılız ses dışında bir güç ortada yok, bazıları da inanılır gibi değil ama insanlarla alay edercesine Afrin'e girince işsizlik mi yoksulluk mu biter savaş neyi çözer diye aklınca çok marksist önermelerde bulunuyor! Oysa bir savaş yok ortada olan ırkçı Türk Devletinin açık bir işgali ve ona karşı başta Kürd halkı olmak üzere halkların haklı direnişidir. Ama şu bilinmelidir ne Kılıçdaroğlu'nun bel bağladığı hava desteği, ne Erdoğan'ın cihatçı beslemeleri kazanacaktır. Kazanan Rojavanın gökleri fethetmeye kalkan kadınları halkların ortak mücadelesi olacaktır. Kayıtsız şartsız bu işgale karşı durmayan hiç kimse ne müslüman ne alevi ne demokrat ne de solcudur. Onların yeri muaviyenin, Hızır paşa ve cümle döneke ve diktatörlerin yanındır ..." paylaşımında bulunduğu, sanığın paylaşımının Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 26 ve Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 10 maddesinde öngörülen, AİHM ve AYM kararları ile de desteklenen ifade hürriyetinin kullanılması ve siyasi kanaat açıklaması niteliğinde bulunduğu, isnat olunan suçun yasal unsurlarını oluşturmadığı değerlendirilerek, sanığın beraatine karar verilmesi gerektiği” Bursa BAM, 2. CD, 2018/1713E., 2019/301K., 14.03.2019T.

²⁶⁶ Y. 16. CD., 2016/7430E., 2017/3637K., 14.03.2017T.

²⁶⁷ Bursa BAM 2. CD, 2018/2078E., 2019/211K., 07.03.2019T.

Son olarak bahsi geçen suç kapsamında basın özgürlüğünün de ele alınması gerekir. AİHM ifade özgürlüğü çerçevesinde ele aldığı basın özgürlüğü hususuna özel bir önem atfetmektedir.²⁶⁸ Basılı ya da görsel medya farkı yapmaksızın, medyanın halkı bilgilendirme görevi ile halkın bilgi alma hakkından yola çıkarak değerlendirme yapan mahkeme, medyanın kamu yararı doğrultusunda bilgi verme zorunluluğu olduğunu ifade etmektedir.²⁶⁹ Özellikle siyasi içerikli haber ve düşünceler bağlamında basın özgürlüğüne atıf yapan mahkeme, kamuoyunun gündemini oluşturan konularda siyasi liderlerin fikirlerini halka ulaştırabilme aracı olarak medyanın kullanılmasının önemli bir enstrüman olduğunu belirtmektedir.²⁷⁰

---

²⁶⁸ Yasemin Özdek, *Avrupa İnsan Hakları Hukuku ve Türkiye*, Ankara 2004, s.243.

²⁶⁹ Özdek, *a.g.e.*, s.244.

²⁷⁰ Kavlak, *a.g.e.*, s.447.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN NİTELİKLİ HALLERİ, ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ, ETKİN PİŞMANLIK VE YARGILAMA USULÜ

3.1 Özel Görünüş Biçimleri

3.1.1 Teşebbüs

Teşebbüs, failin işlemeye karar verdiği bir suç kapsamında fiili olarak faaliyete geçmesine karşılık elinde olmayan sebeplerden ötürü suçun kanuni tanımındaki fiili tamamlayamaması halidir. Suça teşebbüs hali TCK'nın 35. maddesinde düzenlenmektedir.²⁷¹ Söz konusu düzenlemede “Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

Suçta teşebbüs halinde fail, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onüç yıldan yirmi yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine dokuz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu düzenleme kapsamında failin teşebbüsten dolayı sorumlu tutulabilmesi için sadece suç işlemek amacıyla harekete geçilmiş olması tek başına yeterli değildir. Bunun yanında gerçekleştirilen fiilin belirli seviyede yoğunluğa ulaşması gereklidir. Konuyu ceza hukuku literatürü kapsamında

²⁷¹ Adem Sözüer, *Suçta Teşebbüs*, İstanbul, 1994, s. 157.

değerlendirdiğimizde teşebbüsten bahsedebilmemiz için hazırlık hareketleri aşamasının ötesine geçilmiş ve icrai hareketlere başlanması gerekmektedir. İcrai nitelikteki eylemlere başlanmış olmakla birlikte suçun kanuni tanımında yer alan hareketler tamamlanmamış ya da kesin bir neticenin arandığı suç tiplerinde söz konusu netice gerçekleşmemiş olabilir. Örnek olarak açıkladığımız bu tür eylemlerin de cezalandırılabilmesi için TCK'da teşebbüs hükümlerine yer verilmiştir.²⁷²

İnceleme konumuz olan “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*” açısından teşebbüs hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı doktrinde tartışmalıdır ve bu konuda birbirinden farklı görüşler dile getirilmektedir. TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*” açısından teşebbüsün mümkün olup olmadığı konusundaki farklı görüşleri ifade ederken suçun iki niteliği üzerinden hareket edilmektedir. Bunlardan birincisi örgüt kurma suçunun bir tehlike suçu niteliğinde olması ve tehlike suçları açısından teşebbüsün mümkün olup olmadığı noktasındaki tartışmalardır. Diğer husus ise örgüt kurma suçunun çok failli suç niteliğinde olması ve çok failli suçlar bakımından teşebbüsün elverişliliği konusundaki tartışmalardır.

Önceki bölümlerde detaylı olarak açıklandığı üzere örgüt kurma suçu tehlike suçu niteliğindedir, dolayısıyla suçun kanuni tanımında suçun oluşumu açısından zararın ortaya çıkması zorunluluğu öngörülmemiştir. Suç işlemek amacıyla örgüt kuruluyor olması söz konusu örgütün amaçladığı suçları işleyebilmesi açısından bir hazırlık hareketi niteliğindedir ve kamu düzeni açısından oluşturduğu yakın tehlike sebebiyle ayrı bir suç olarak kabul edilmiştir. Örgüt kurma suçu kapsamında teşebbüsün mümkün olmadığı görüşünü savunan yazarlar suçun işlenilmesi planlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olması hususunu ve kanun koyucunun cezai sorumluluğu öne aldığını gerekçe olarak göstermektedirler. Bu görüşe göre zaten öne alınmış olan cezai sorumluluk açısından teşebbüsün de uygulanması halinde cezai sorumluluk alanı oldukça geniş bir yapıya bürünecektir.²⁷³ Örgüt kurma suçunun tehlike suçu olmasından hareketle dile getirilen bir diğer

---

²⁷² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 485.

²⁷³ Çetin Özek, *Siyasi İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler*, Cezaevi Matbaası, 1967, s.372.

gerekçe ise tehlike suçlarında hareketlerin bölünebilir nitelikte olmaması sebebiyle teşebbüsün söz konusu olmayacağı hususudur.

Örgüt suçu açısından teşebbüsün mümkün olmadığı görüşünü savunanların bir diğer hareket noktası ise “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*” açısından kanuni tanımda en az üç kişinin bulunması koşulu aranarak çok failli bir suç niteliğine bürünüyor olmasıdır. Zira bu görüşü savunanlar çok failli suçlar açısından teşebbüsün mümkün olmadığını ifade etmektedirler.²⁷⁴

Bu noktada en temel tartışma konusu faillerden bir veya birkaçı açısından suçun tamamlanmış olmasına karşılık diğer failler açısından teşebbüsün söz konusu olup olmayacağı hususudur. Çok failli suçlar açısından “*suçun tekliği*” ilkesi söz konusudur ve failler açısından farklılığın ortaya çıkması mümkün değildir. Yani çok failli suçlarda bazı failler açısından suçun tamamlanırken diğer failler açısından teşebbüs hali söz konusu olamaz. Ya tüm failler açısından suç tamamlanmıştır ya da tüm failler açısından teşebbüs hali söz konusudur.²⁷⁵ Çok failli suçlarda suçun kanuni tanımındaki netice veya tehlikenin ortaya çıkabilmesi için tüm faillerin kendileri açısından geçerli fiilleri yerine getirmiş olması gerekir, herhangi bir fail fiili tamamlamadığı durumda suçun kanuni tanımı gerçekleşmediği için fiili yerine getiren diğer fail açısından da suç oluşmayacaktır. Zira suçun kanuni tanımında birden fazla kişinin katılımı zorunlu kılınmıştır. Bu kapsamda kanun koyucunun suçun kanuni tanımında birden fazla fail şartı öngördüğü durumlarda teşebbüsün söz konusu olabilmesi için fail sayısının kanundaki sayı kadar olması ve suç olarak tanımlanan fiil ya da neticenin gerçekleşmemiş olması gerekir.²⁷⁶

Doktrinde suçun kategorileri üzerinden yapılan söz konusu değerlendirmelerin aksine “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*” açısından teşebbüsün mümkün olup olmadığı hususunun suçun tamamlanma zamanı üzerinden değerlendirilmesinin daha doğru olduğu kanaatindeyiz. Dolayısıyla TCK’nın 220. maddesinde tanımlanan suçun asgari üç failin örgüt kurma konusundaki ortak

²⁷⁴ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 390.

²⁷⁵ Sahir Erman, *Kaçakçılık Suçları*, İstanbul, 1985, s. 90.

²⁷⁶ Sancar, *a.g.e.*, s. 240.

iradelerini ortaya koymaları ile mi yoksa söz konusu örgütün amaç suçları işlemeye elverişli bir yapıya büründüğü anda mı tamamlanacağı teşebbüsün mümkün olup olmadığı hususunda belirleyici olmaktadır.

Doktrinde bu konuda dile getirilen bir görüşe göre suçun oluşumu için örgüt üyelerinin ortak iradeleri yeterli değildir, aynı zamanda örgütün amaç suçları işleyebilecek imkânlarla da sahip olması gerekmektedir.²⁷⁷ Bu görüşe göre söz konusu aşamanın öncesindeki örgüt kurma hususunda ortak iradelerin ortaya konulmuş ve anlaşmaya varılmış olması ise hazırlık hareketi mahiyetinde olup cezalandırılmaması gerekmektedir.²⁷⁸ Kişisel görüşümüz de bu doğrultuda olup “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*” açısından teşebbüsün mümkün olmadığı kanaatindeyiz.

Yukarıda açıklanan farklı gerekçeler çerçevesinde doktrinde ağırlıklı olarak teşebbüsün mümkün olmadığı dile getirilmektedir. Ancak üç kişinin örgüt kurmak amacıyla ortak iradeye sahip olmaları ve bu konuda anlaşmalarına rağmen faillerin iradeleri dışındaki sebeplerden dolayı örgütün kurulamaması halinde teşebbüsün söz konusu olduğu görüşünü savunan yazarlar da bulunmaktadır.²⁷⁹

Örgüte üye olma suçu açısından da doktrindeki farklı görüşler bulunmaktadır. Örgüte üye olma açısından teşebbüsün mümkün olmadığını savunanlar üye olabilmek için tek taraflı irade beyanı yeterli olmadığı, suç örgütünün yetkili organlarının da bu talebi kabul etmiş olmasının gerekli olduğu hususlarını gerekçe olarak dile getirmektedirler. Örgüte üye olmak isteyen failin dile getirdiği tek taraflı irade beyanı ise hazırlık hareketi mahiyetinde olduğu için cezalandırmayı gerektirecek nitelikte olmadığını ifade etmektedirler. Ancak bu görüşün aksine TCK'nın 220. maddesinin gerekçesinde örgüt üyeliği suçunun oluşabilmesi için örgüt yöneticilerinin onayına ihtiyaç olmadığı ifade edilmiştir.²⁸⁰

²⁷⁷ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 429.

²⁷⁸ Hafizoğulları ve Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplama Karşı Suçlar*, s. 275.

²⁷⁹ Kaptan Kılıç, *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu*, s. 212.

²⁸⁰ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 299

Örgüt üyeliği açısından teşebbüsün mümkün olduğu görüşünü savunanlar ise kanuni tanıma uygun biçimde kurulmuş bir örgüte üye olmak için gerekli hareketleri yapmasına rağmen üye olmayı başaramayan failer açısından teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceğini ifade etmektedirler. Ancak Yargıtay mülga TCK'nın yürürlükte olduğu dönemde vermiş olduğu kararlarda örgüt üyeliği için gerekli eylemlerden her an vazgeçebilmenin mümkün olduğunu dolayısıyla da bu hareketlerin hazırlık hareketi mahiyetinde olduğunu ifade etmiştir.²⁸¹

Diğer taraftan örgüte üye olmamasına rağmen örgüt adına suç işleyen fail işlediği suç açısından teşebbüsün mümkün olması ve failin eyleminin de teşebbüs niteliğinde olması halinde teşebbüsten dolayı sorumlu tutulabilecektir. Yine örgüte yardım suçu açısından da teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. Zira örgüte yardım amaçlı gönderilen şeylerin hedefine ulaşmaması halinde teşebbüs durumu söz konusudur.

3.1.2 İştirak

Kanuni tanımı veya niteliği gereği tek kişi tarafından işlenebilen herhangi bir suçun birden fazla kişi tarafından, bu kişilerin ortak iradeleri doğrultusunda aralarında illiyet bağı olacak biçimde birlikte işlenmiş olması halinde söz konusu suçu işleyen failerin iştirak halinde hareket ettikleri kabul edilir. Bu şekilde işlenen suçlar ise iştirak halinde işlenen suçlar kategorisinde değerlendirilmektedir.²⁸² Suça iştirak maddi (yardım etme) ve manevi (azmettirme) olmak üzere iki şekilde söz konusu olmaktadır. Şerik tarafından gerçekleştirilen fiilin suçun kanuni tanımında yer alan tipik hareket veya kurucu unsur olmaması gerekir, zira aksi halde şerik değil fail sıfatıyla sorumluluk söz konusu olmaktadır.²⁸³

²⁸¹ Y. 9. C.D. 1994/1318 E., 1994/3006 K., 31.5.1994 T.

²⁸² Mustafa Özen, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İştirak Kurumuna Bakışı", TBB Dergisi, S:70, 2007, s. 239

²⁸³ Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 53.

Diğer taraftan kanun koyucu bazı suç tipleri açısından farklı düzenlemeler öngörmüş ve suçun kanuni tipinin gerçekleşebilmesi için birden fazla kişinin yer alması şartını aramıştır. Dolayısıyla bu kapsamda işlenen fiillerin kanuni tipe uygun olabilmesi için birden fazla failin bulunması gerekir ve bu tip suçlara “çok failli suçlar” denilmektedir.

Çok failli suçlar da “yakınsama suçları” ve “karşılaşma suçları” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Faillerin suç işlemek amacıyla gerçekleştirdikleri fiillerin aynı yönde olması ve aynı amaç doğrultusunda hareket ediliyor olması halinde yakınsama suç tipi oluşmaktadır. Faillerin aynı amaç doğrultusunda ve farklı yönde hareket ediyor olmaları halinde ise karşılaşma suçu söz konusu olmaktadır.²⁸⁴

Çok failli suç tipleri açısından kanun koyucu tarafından varlığı aranılan asgari sayıdaki kişiler açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir. Zira kanun koyucu suçun kanuni tanımındaki kişilerin tamamını fail olarak değerlendirmekte ve buna göre cezai yaptırım uygulamaktadır. Ancak suçun faili konumundaki söz konusu kişilerin dışında kalan kişiler açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür.²⁸⁵

TCK’nın 220. maddesinin ilk fıkrasında “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu” açısından en az üç kişinin olması gerektiği ifade edilmiştir. Suçun kanuni tanımındaki bu koşul sebebiyle örgüt kurma suçu çok failli bir suç niteliği kazanmaktadır. Ayrıca “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu” çok failli suç tiplerinden yakınsama suçları kategorisi içinde yer almaktadır. Zira faillerin ortak iradeleri aynı yönde olmaktadır.²⁸⁶

Doktrinde ağırlıklı görüş TCK’nın 220. maddesi kapsamında iştirak hükümlerinin uygulanabileceği yönündedir. Ancak söz konusu suç kapsamında iştirakin mümkün olmadığını ifade eden yazarlar da bulunmaktadır. İştirakin mümkün olmadığını ifade eden yazarlar hem örgüt üyesinin hem de şerik sıfatına

---

²⁸⁴ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 300-314.

²⁸⁵ Sancar, *a.g.e.*, s. 231.

²⁸⁶ Sancar, *a.g.e.*, s. 106.

sahip olan kişinin suç örgütünün amaçları doğrultusunda örgüte katkı sağladığı, bu kapsamda fiillerin birbirinden ayırt edilemeyeceği, üyelik açısından ayrı bir suç tanımı yapıldığı için de iştirak hükümlerinin değil üyelik suçu hükümlerinin esas alınması gerektiğini ifade etmektedirler.²⁸⁷

Bu görüşe karşı çıkan yazarlar ise şerik ve üyenin fiillerinin ayırt edilebilmesinin mümkün olduğunu, üyenin örgütün organik yapısına dahil olduğunu, şerik sıfatına sahip kişinin ise örgütün organik yapısına dahil olmaksızın örgüte geçici bir katkı sağladığını ifade etmektedirler.²⁸⁸

İştirak müessesesini TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde ele aldığımızda örgüt kurma ve yönetme suçu açısından asgari üç kişi dışında kalan kişiler açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. Bu kapsamda suçun kanuni tanımında fail olarak yer alan kişiler açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir.²⁸⁹

Birinci fıkrada düzenlenen örgüt kurma suçu açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür ancak iştirak niteliğindeki eylemlerin kanunda tanımlanan suçun tamamlanmadan önce gerçekleşmiş olması gerekir. Zira icrai nitelikteki eylemleri tamamlanan herhangi bir suça iştirak etmek mümkün değildir.²⁹⁰ Diğer taraftan örgüt kurma suçuna iştirak doktrindeki bir görüşe göre ancak manevi olarak azmettirme biçiminde gerçekleşebilir. Zira kanun koyucu 220. maddenin yedinci fıkrasında örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme eylemini ayrı bir suç olarak tanımlamış olup bu nitelikteki eylemler açısından iştirak mümkün değildir. Ancak yardım etme şeklinde iştirakin de mümkün olduğunu savunan diğer görüşe göre ise yardım etme eylemlerinin örgütün kurulması aşamasından önce gerçekleşmesi halinde iştirak hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

---

²⁸⁷ Özgenç, *Suç Örgütleri*, s. 26-27.

²⁸⁸ Parlar ve Hatipoğlu, *Açıklamalı-İçtihatlı Özel Ceza Kanunları ve Uygulaması*, s. 1397.

²⁸⁹ Ünver, *Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak*, s. 235.

²⁹⁰ İsmail Dursun, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK.M. 220)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2008, s.305.; Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 331-332

Birinci fıkrada düzenlenen diğ er seçimlik hareketi konumundaki örgüt yönetme suçu açısından da iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. İştirakin hangi şekilde gerçekleşebileceği konusunda da yine doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Sadece manevi olarak azmettirme biçiminde iştirakin mümkün olduğu görüşünü savunan yazarlar örgüt kurma suçunda olduğu gibi TCK'nın 220. maddesinin yedinci fıkrasında yardım etme fiilinin ayrı bir suç olarak düzenlenmiş olmasını gerekçe olarak ö ne sürmektedirler. Diğ er taraftan örgüt kurma açısından icrai hareketler tamamlanmadan önce yapılan maddi desteğ in henüz ortada örgüt olmadığı için yedinci fıkrada yer alan yardım etme suçu kapsamında değ erlendirilemeyecek olması iddiasının örgüt yönetme suçu açısından geçersiz nitelikte olması bu görüşü destekleyen bir diğ er husustur.²⁹¹

Ancak örgüt yönetme suçu açısından maddi anlamda iştirakin mümkün olduğunu savunan yazarlar ise yedinci fıkrada düzenlenen suçun örgütün bütününe ve amacına yönelik yardım etme faaliyetlerini kapsadığını, diğ er taraftan örgüt yönetmeyi düşünen kişinin bu düşüncelerini kuvvetlendiren ve teşvik edici nitelikteki eylemlerin ise örgüt yönetme suçuna iştirak niteliğ inde değ erlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.²⁹²

Örgüte üye olma suçu açısından da iştirakin mümkün olup olmadığı ve mümkün olması halinde iştirakin niteliğ i konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. İştirakin mümkün olmadığını ifade eden yazarlar gerekçe olarak zihninde örgüte üye olma fikri olmayan birini üye olmaya azmettiren veya örgüte üye olmayı düşünüp de farklı sebeplerden dolayı bunu gerçekleştirmeyen herhangi bir kişiyi teşvik eden kişi bu eylemleri ile örgüte yardım ettiği için yedinci fıkrada düzenlenen yardım etme suçu kapsamında cezalandırılması gerektiğini ifade etmektedirler. Aksi yönde iştirakin mümkün olduğunu savunan yazarlar ise yedinci fıkrada düzenlenen suçun kapsamında yer almamakla birlikte örgüte üye olmaya azmettiren veya bu yöndeki

---

²⁹¹ Murat Volkan Dülger, “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Suç Ortaklığı (Suça İştirak)”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:1, S:2, (Ocak 2005), s. 95.

²⁹² Vesile Sonay Evik, *Suçta İştirakte Yardım Edenin Ceza Sorumluluğ u*, İstanbul Oniki Levha Yayıncılık, 2011, s.337.

düşünceyi güçlendirip teşvik eden kişiler açısından iştirak hükümlerinin uygulanması gerektiğini ifade etmektedir.²⁹³

Ancak bu noktada örgüte üye olma suçuna iştirak ettiği gerekçesiyle bir kişinin sorumlu tutulabilmesi için bu kişinin örgüt kurucu, yönetici veya üyesi olmaması gerekmektedir. Zira bu unvanlara sahip olan kişiler tarafından gerçekleştirilen bu nitelikteki eylemler kurucu, yönetici ve üyelik faaliyetleri kapsamında değerlendirilmekte olup ayrıca iştirak hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Ayrıca herhangi bir kişinin iştiraktan dolayı sorumlu tutulabilmesi için örgüt hiyerarşisi kapsamında olmaması gerekir. Dolayısıyla örgüt hiyerarşisi içinde yer alan kurucu, yönetici ve üye açısından iştirak hükümleri uygulanamaz.²⁹⁴

Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlenmiş olması halinde işlenen suç açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. Örgüt kurucu, yöneticisi ya da üyesi tarafından örgüte üye olmayan bir kişinin örgüt adına suç işlemeye azmettirilmesi halinde örgüt kurucusu ve üyesi hakkında işlenen suç kapsamında iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. Ancak beşinci fıkra örgüt yöneticileri açısından örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar açısından doğrudan fail sıfatıyla sorumluluk esası benimsendiği için örgüt yöneticileri açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir.²⁹⁵

Diğer taraftan altıncı fıkra yer alan ayrıca örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı konusunun iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ise tartışmalıdır.²⁹⁶ Yani örgüt faaliyeti kapsamında suç işlenmesine azmettiren ya da yardım eden kişi açısından örgüte üye olma suçuna iştirak hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu konudaki kişisel görüşümüz suçun kanuni tanımında “suç işleyen kişi” ifadesi kullanılmış olması sebebiyle örgütün amacı doğrultusunda

---

²⁹³ Evik, *Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu*, s. 690.

²⁹⁴ Duygun Yarsuvat ve Köksal Bayraktar, “Teşebbüs ve İştirak Kurallarının Genişlemesi”, *Suç ve Ceza*, S:1, İstanbul, 2007, s. 28-29.

²⁹⁵ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 397.

²⁹⁶ Evik, *Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu*, s. 691; Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 397.

işlenen suça iştirak eden kişi açısından örgüt üyeliği kapsamında ceza verilmemesi gerektiği yönündedir.

Yedinci fıkrada düzenlenen yardım etme suçu açısından ise iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir. Zira kanun koyucu yaptığı düzenleme ile iştirakin özel bir şekli olan yardım etme fiilini ayrı bir suç olarak düzenlemiş ve ayrı bir cezai yaptırım öngörmüştür. Dolayısıyla örgütün hiyerarşik yapısına dahil olmamakla birlikte örgüte yardım eden kişi hakkında TCK'nın iştirak hükümleri çerçevesinde değil örgüt üyeliği kapsamında ceza verilmesi gerekmektedir.

TCK'nın 220. maddesinin son fıkrasında ise bağımsız bir suç tipi olarak örgüt ve amacının propagandasının yapılması suçu düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme kapsamında suçun bireysel olarak ya da birden fazla kişi tarafından işlenebilmesi mümkündür. İştirak hükümleri açısından ise özel bir düzenleme içermemektedir. Dolayısıyla söz konusu suç açısından azmettirme veya yardım etme biçiminde iştirak mümkündür.²⁹⁷

3.1.3 İçtima

Türk Ceza Kanununda tanımlanan suçlar açısından benimsenen temel kural ne kadar suç varsa o kadar ceza verilmesi gerektiği yönündeki gerçek içtima kuralıdır. Temel kural gerçek içtima olmakla birlikte kanun koyucu bazı fiil ve suçlar açısından istisnai nitelikte düzenlemeler yaparak bileşik suç, zincirleme suç ve içtima niteliğinde hükümler getirmiştir.²⁹⁸

²⁹⁷ Zübeyir Çoban, “İfade Özgürlüğü Ve Suç Örgütünün Veya Amacının Propagandasını Yapma Suçu”, İstanbul, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, s. 92.

²⁹⁸ Ahmet Gündel, *Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması*, 2009, C:1, Ankara, 2009, s. 1131.

3.1.3.1 Gerçek İçtima

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen örgüt kurma, yönetme ve üye olma suçları niteliği itibariyle araç suç niteliğindedir. Zira örgütün kuran ve yöneten veya örgüte üye olmak isteyen kişi örgüt faaliyetleri kapsamında işlenmesi planlanan suçları işlemeyi amaçlamaktadırlar. Ancak herhangi bir kişinin örgüt kurma, yönetme veya örgüte üye olma suçundan dolayı sorumlu tutularak cezalandırılabilmesi için amaç suçların işlenmiş olması zorunlu değildir.²⁹⁹

Amaç suçlar gerçekleştirilmemiş olsa bile örgüt kurma, yönetme ve üye olma suçlarının kanuni tanımındaki koşulların gerçekleşmiş olması halinde fail bu suçlardan dolayı cezalandırılmaktadır. Diğer taraftan amaç suçların da işlenmiş olması halinde fail hem amaç hem de örgüt kuruculuğu, yöneticiliği veya üyeliği suçundan dolayı sorumlu tutulacaktır. Uygulanan söz konusu sorumluluk haline gerçek içtima denilmekte olup TCK'nın 220. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "*Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.*" maddesinde bu durum açıkça ortaya konulmuştur.

Aynı maddenin beşinci fıkrasında da "*Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.*" hükmüne yer verilerek her ne kadar amaç suçu bizzat işlememiş olsa da örgüt yöneticileri hakkında amaç suç ve örgüt yöneticiliği kapsamında gerçek içtima kurallarının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

3.1.3.2 Bileşik Suç

Bileşik suç kanun koyucu tarafından bağımsız bir suç olarak tanımlanan fiilin bir diğer suçun temel şeklini ya da daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halini oluşturması halidir. TCK'nın 42. maddesinde bileşik suç ile ilgili "*Biri diğerinin*

---

²⁹⁹ Kayıhan İçel, *Suçların İçtimalı*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 1972, s. 214.

unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçta bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.” hükmüne yer verilmiştir.³⁰⁰

TCK’da düzenlenen bazı suç tiplerinde de söz konusu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması hali ilgili suçun nitelikli halini oluşturmakta ve bu durumda daha ağır bir cezai yaptırım öngörülmektedir. Bu duruma örnek olarak TCK’nın 188. maddesinde düzenlenen “*Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti*” suçu örnek olarak gösterilebilir. Bileşik suçlarda içtima hükümlerinin uygulanmayacağı ifade edildiği için bu temel kural gereği ilgili suçu örgüt faaliyeti kapsamında işleyen faile sadece suçun nitelikli halinden dolayı ceza verilmesi, TCK’nın 220. maddesi kapsamında ayrıca herhangi bir ceza verilmemesi gerekir.

Ancak TCK’nın 220. maddesinde yer alan “*Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.*” hükmü gereği gerçek içtima kurallarının uygulanması gerekmektedir. Dolayısıyla bir suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi ilgili suçun nitelikli halini oluşturması halinde faile hem ilgili suçun nitelikli halinden dolayı hem de TCK’nın 220. maddesi çerçevesinde ceza verilmesi gerekmektedir.

Doktrinde tartışmalı bir konu olan aklama suçunun suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt faaliyeti kapsamında işlenmiş olması durumunda; aklama suçunun örgüt faaliyeti içerisinde işlenmiş olması ağırlatıcı neden olarak kanun metninde düzenlenmiş olup TCK’nın 220. maddesinde düzenlenen suç, TCK’nın 282. maddesinde düzenlenen aklama suçunun ağırlatıcı nedeni olarak yer almış olup bileşik suç olmakla tek fiil kabul edilerek, faile yalnızca ağırlanmış aklama suçundan ceza verilmesi söz konusu olacaktır. Ancak bu durumda TCK’nın 220/4. fıkrası karşısında uygulanması mümkün değildir. Çünkü söz konusu fıkra; “*Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur*” şeklindedir. Bu durumda hem örgüt kurma veya örgüte üye olma suçundan hem de ayrıca işlenen suçtan cezaya hükmedileceği anlaşılmaktadır.

---

³⁰⁰ Gülşah Kurt Yücekul, *Türk Ceza Kanununun 220/4.Maddesinin, Bileşik Suçu Düzenleyen 42.Madde Karşısında Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme*, İstanbul, 2010, s. 1027.

Dolayısıyla, örgütün suç işlemek amacıyla bir araya gelmiş olması ve bu suçların yanında aklama suçunu da işlemiş olması durumunda faillerin hem örgüt suçundan hem de aklama suçunun ağırlatıcı halinden cezalandırılması gereklidir.³⁰¹

3.1.3.3 Zincirleme Suç

Zincirleme suç bir suç işleme kararı kapsamında farklı zamanlarda bir kişiye karşı birden fazla suçun işlenmesi veya tek bir fiil ile birden fazla kişiye karşı suç işlenmiş olması halidir. Zincirleme suçun söz konusu olduğu durumlarda esas itibariyle birden fazla suç söz konusudur ancak diğer durumlardan farklı olarak zincirleme suç halinde suç işleme kararı tektir.³⁰²

TCK'nın 43. maddesinde zincirleme suç ile ilgili “*Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.*” hükmüne yer verilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiil ile işlenmiş olması halinde de zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.³⁰³

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen örgüt kurma, yönetme ve örgüte üye olma suçları nitelikleri itibariyle mütemadi suç niteliğindedirler. Dolayısıyla örgüt kurucu, yönetici veya üyesinin örgüt ile olan organik bağı devam ettiği müddetçe söz konusu kişiler açısından tamamlanmış tek bir suç bulunduğu için zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir. Diğer taraftan faillerin gerek kendi talepleri gerekse örgüt yönetiminin tasarrufu kapsamında örgüt ile olan organik

³⁰¹ Değirmenci, *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, s.475.

³⁰² Mustafa Artuç, “Zincirleme Suç”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Seçkin Yayınları, C:3, S:28, (Aralık 2008), s. 62.

³⁰³ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 597-598.

bağlarının kopması sonrasında ayrılan kişinin yeniden örgüt hiyerarşisine dâhil olması halinde yeni bir suç oluşmaktadır.³⁰⁴

Diğer taraftan TCK 220. maddesinin yedinci fıkrasında düzenlenen yardım etme suçu açısından iştirak hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. Zira tek bir suç işleme kararı kapsamında farklı zamanlarda örgüte yardım edilmesi halinde zincirleme suç söz konusu olacaktır. Ancak bu noktada failin örgüte yaptığı yardımı parçalara bölerek icra ediyor olması halinde söz konusu hareketlerin mütemadi olarak kabul edilmesi ve faile tek bir suç işlediği varsayımıyla ceza verilmesi gerekmektedir.

Aynı maddenin son fıkrasında düzenlenen örgütün veya amacının propagandasını yapma suçu açısından da zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi mümkündür. Zira tek bir suç işleme kararı kapsamında farklı zamanlarda örgüt ya da amacının propagandasının yapılabilmesi mümkündür.

Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçların da zincirleme suç şeklinde işlenebilmesi mümkündür. Bu durumda ilgili suç açısından zincirleme suç koşullarının oluşup oluşmadığı değerlendirilerek nihai kanaate varılması gerekmektedir. Diğer taraftan TCK 220. maddesinin beşinci fıkrasında örgüt yöneticilerinin örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan dolayı da ayrıca sorumlu olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar açısından söz konusu suçu işleyen kişi hakkında zincirleme suç hükümlerinin uygulanması halinde örgüt yöneticisi hakkında da zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

3.1.3.4 Fikri İçtima

Fikri içtima failin gerçekleştirdiği tek bir eylem ile kanunda tanımlanan birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet vermesi halidir.³⁰⁵ Konuya ilişkin olarak

---

³⁰⁴ Özek, *Organize Suç*, s. 245.

TCK'nın 44. maddesinde “İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Türk hukukunda TCK'nın 78. maddesinde “Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma”, 220. maddesinde “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma”, 314. maddesinde “Devletin Güvenliğine, Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” ve TMK'nın 7. maddesinde tanımlanan terör örgütleri başlıca örgüt suçlarını oluşturmaktadır. Her ne kadar doktrinde bu suç tipleri arasında içtimai nitelikte bir ilişki olduğu ifade ediliyor olsa da esas itibariyle örgüt tipleri açısından genel ve özel düzenleme niteliğindedirler. TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu genel düzenleme niteliğindedir, dolayısıyla failerin fiilinin diğer özel örgüt tanımları kapsamında değerlendirilmemesi halinde ilgili madde hükümleri uygulanacak ve failer hakkında TCK'nın 220. maddesi kapsamında herhangi bir ceza verilmeyecektir.³⁰⁶

Diğer taraftan failin tek bir eyleminin özel düzenleme niteliğindeki örgüt türlerinden birden fazlasının kapsamına girmesi ihtimali de söz konusudur. Örneğin faaliyet gösteren suç örgütünün hem TCK'nın 78. maddesi hem de 314. maddesinde tanımlanan örgüt tiplerinin niteliklerine sahip olma ihtimali söz konusudur. Bu tür bir durum ile karşılaşılması halinde failer daha ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı sorumlu tutulacak ve söz konusu suçun kanuni tanımında yer alan sınırlar dahilinde cezalandırılacaklardır.

3.2 Etkin Pişmanlık Halleri

---

³⁰⁵ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 627.

³⁰⁶ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.280.; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 590.

Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgütler kamu düzeni ve güvenliği ile bireylerin temel hak ve özgürlükleri açısından somut tehlike yaratan örgütsel yapılanmalardır.³⁰⁷ Söz konusu örgütler çalışmamızın ilk bölümünde de detaylı olarak açıklandığı üzere son derece gelişmiş teknikler kullanmak suretiyle faaliyetlerini gizlemekte, geliştirdiği ulusal ve uluslararası ilişkiler ağı vasıtasıyla faaliyet alanlarını geliştirmektedir. Bu kapsamda suç örgütlerinin maddi ve manevi açıdan sahip olduğu imkânların gelişmesi de toplumsal açıdan yarattığı tehlikenin daha da artmasına sebep olmaktadır.³⁰⁸

Devletin de en temel görevlerinden olan güvenlik ve adalet fonksiyonlarını gerektiği gibi yerine getirebilmesi açısından da suç örgütleri ile mücadele önemli bir yer kaplamaktadır. Bu noktada suç örgütlerinin gösterdiği gelişime paralel nitelikte devlet kurum ve organları da son derece çeşitli mücadele yöntemleri geliştirmiş olmasına karşılık suç örgütleri bir adım önde hareket ettiği için henüz yeterli biçimde mücadele edildiğini söyleyebilmek mümkün değildir. Devletin örgütlü suçlarla mücadelede aldığı önlemleri ikiye ayırabilmek mümkündür; birincisi önleyici nitelikteki tedbirler diğeri ise cezalandırıcı nitelikteki tedbirler. Önleyici tedbirler de en az cezalandırıcı tedbirler kadar önemlidir, kimi zaman ise daha verimli sonuçlar ortaya çıkmaktadır.³⁰⁹

Suç örgütlerinin temel dinamik taşlarının ortadan kaldırılarak yeniden oluşumuna engel olacak biçimde ortadan kaldırılması son derece faydalı bir önleyici tedbir niteliğindedir. Bu amaç doğrultusunda da gerekli bilgilerin alınabileceği en önemli kaynaklar da yine suç örgütünün hiyerarşik yapısı içinde yer alan kişilerdir. Zira suç örgütlerinin en önemli unsurlarından birinin gizlilik olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda örgütle mücadele eden adli yargı makamları açısından bu zorluğu aşmanın en kolay ve etkili yolu örgütün organik yapısı içindeki kişilerden bilgi almaktır. Ancak örgüt içi yaptırım sistemi hiyerarşik düzen içindeki kişilerin örgüt yapılanması konusunda adli yargı makamlarını bilgilendirmesinin önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde de detaylı olarak

³⁰⁷ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 412.

³⁰⁸ Yasemin Baba, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s. 24.

³⁰⁹ Kavlak, “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak (T.C.K. m.220)*”, s. 450-451.

açıklandığı üzere örgütün temel gizlilik kurallarına aykırı hareket eden örgüt mensupları ölüme varan ciddi yaptırımlar ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

Dolayısıyla yaptırım tehdidi ile karşı karşıya kalan örgüt mensupları ancak kendilerine bu riski almalarına değecek nitelikte bir avantaj sağlanması ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması kaydıyla adli yargı makamları ile işbirliği içinde hareket edebileceklerdir. Örgüt mensupları açısından durum böyle olmakla birlikte adli yargı makamları da ancak kendilerine verilen bilginin niteliği, verildiği zaman dilimi, söz konusu bilgi sonucu örgütle mücadelede elde edilen başarı gibi hususları göz önünde bulundurmakta ve ilgili örgüt mensubuna verilecek cezada uygulanacak indirim karar vermektedir.

Türk hukuk sisteminde “*etkin pişmanlık*” olarak nitelendirilen bu sistemde daha önceki dönemde örgüt faaliyetleri kapsamında ya da bunun dışında olmakla birlikte çeşitli suçları işlemiş ya da cezalandırılmayı gerektirecek biçimde örgüt hiyerarşisi içinde yer almış olan kişiler kanun koyucu tarafından belirlenmiş koşulları yerine getirmeleri halinde haklarında herhangi bir cezaya hükmedilmemekte ya da verilecek cezada yine kanunda öngörülen oranda indirim uygulanmaktadır. Failler ancak haklarında ilk derece mahkemesi tarafından hüküm verinceye kadarki dönemde etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilme imkânına sahiptirler. Haklarında hüküm verilen failerin sonraki süreçte yapacağı açıklamalar esas itibarıyla pişmanlık niteliğinde olmayacağı ve haklarında verilen cezadan kurtulmak amacıyla yapıldığı için kabul edilmemektedir.³¹⁰

Gerek TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç örgütü kurma ve yönetme suçu gerekse TCK ve diğer kanunlarda düzenlenen suçlar açısından öngörülen etkin pişmanlık hükümleri fail tarafından işlenen fiilin suç olma niteliğinde herhangi bir değişikliğe sebep olmamaktadır. Sadece söz konusu suça ilişkin uygulanacak yaptırımın miktarında değişikliğe sebep olmaktadır.

---

³¹⁰ Abdurrahim Özer ve Ayşe Doğan, *Yargıtay 9.Ceza Dairesinin Görevi Kapsamındaki Suçlar*, Ankara, Adalet Yayınları, 2010, s. 17.

TCK'da etkin pişmanlık müessesesi kapsamında genel nitelikte bir düzenleme yapılmamıştır. Kanun koyucu genel düzenleme yerine etkin pişmanlık müessesesinin uygulanması gereken suç tiplerinde her bir suç açısından gerekli koşulların yer aldığı düzenlemeler yapmayı tercih etmiştir. Yapılan kanuni düzenlemelerde etkin pişmanlık kimi zaman fail kimi zaman ise fiil açısından sınırlandırılmaktadır.

TCK'da etkin pişmanlık ile ilgili olarak genel bir hüküm bulunmamakta, bazı suçlar bakımından özel hükümlerde etkin pişmanlığın düzenlendiği görülmektedir. İnceleme konumuz olan “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçuna ilişkin etkin pişmanlık hükümleri TCK'nın 221. maddesinde yer almaktadır. Söz konusu düzenlemede etkin pişmanlık müessesesi fiil açısından sınırlandırılmıştır.³¹¹

TCK'nın 221. maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme, örgüte üye olma, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme ve örgüte yardım suçları açısından etkin pişmanlık hükümleri öngörülmüştür. Ancak örgütün veya amacının propagandasının yapılması suçu açısından herhangi bir etkin pişmanlık düzenlemesi yapılmamıştır.³¹²

TCK'nın 221. maddesinde yer alan etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmek açısından suçu işleme noktasında soyut olarak durmuş olmak tek başına yeterli görülmemiştir. Etkin pişmanlık müessesesinden faydalanmak isteyen failin pişmanlığın ötesinde icrai nitelikte bir davranış sergilemesi gerekmektedir.³¹³ TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen örgüt kurma, yönetme, örgüte üye olma suçları süreklilik arz eder nitelikte mütemadi suçlardır. Bu suçları işleyen failin temadiyi kesmiş olması tek başına etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmesi için yeterli değildir, örgütü kuran veya yöneten failin örgütü dağıtması, örgüte üye olan kişinin ise ilgili makamlara bildirimde bulunması gerekmektedir. Kanun koyucunun soyut nitelikteki pişmanlığı tek başına yeterli görmemiş olması suç

---

³¹¹ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6247.

³¹² Mehmet Taştan, *Terörle Mücadele Kanunu*, Ankara, 2009, s. 104.

³¹³ Yavuz Erdoğan, “Gönüllü Vazgeçme”, *Ceza Hukuku Dergisi*, S:13 2010, s. 114.

işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun toplumsal düzen ve kamu güvenliği açısından yarattığı somut tehlikenin bir gerekliliğidir.

Kanun koyucu 221. maddenin altıncı fıkrasında “*Kişi hakkında, bu maddedeki etkin pişmanlık hükümleri birden fazla uygulanmaz.*” hükmüne yer vermiştir. Söz konusu düzenleme gereği 221. maddede düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri fail hakkında ancak bir kez uygulanabilmektedir.

3.2.1 Örgüt Kuran ve Yöneten Açısından Etkin Pişmanlık

TCK’nın “*Etkin Pişmanlık*” başlıklı 221. maddesinin birinci fıkrasında “*Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükümlenmez.*” hükmüne yer verilmiştir.

Yapılan düzenleme kapsamında örgüt kurucu ve yöneticileri hakkında gerekli koşulların oluşması halinde herhangi bir cezanın uygulanmaması imkanı tanınmıştır.³¹⁴ Düzenlemeden faydalanmak isteyen örgüt kurucu ve yöneticileri açısından öngörülen ilk şart soruşturmaya başlanmamış olmasıdır. Soruşturma kavramı CMK’nın 2. maddesinde “*Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evre.*” şeklinde tanımlanmıştır.³¹⁵ Ancak burada kast edilen soruşturma TCK’nın 220. maddesi kapsamındaki örgüt kurma suçu kapsamında başlatılmış olan soruşturmadır, failin TCK veya diğer kanunlarda düzenlenen suçlar kapsamında hakkında soruşturma açılmış olması 221. maddede düzenlenen etkin pişmanlık müessesesinden faydalanmasına engel değildir.³¹⁶

³¹⁴ Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, s. 1578.

³¹⁵ Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız ve İlker Tepe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 11.b, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 186.

³¹⁶ Erhan Günay, *Öğreti Ve Uygulamada Yeni Türk Ceza Kanunundaki Etkin Pişmanlık Ve Gönüllü Vazgeçme*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 101.

Aranan bir diğerk koşul ise örgütün amacı doğrultusunda herhangi bir suç işlenmemiş olmasıdır.³¹⁷ Kanun koyucu bu noktada kanunun amacı doğrultusunda suç işleyen kişi açısından herhangi bir kısıtlamaya gitmemiştir, dolayısıyla sadece örgüt kurucu veya yöneticisinin örgüt faaliyeti kapsamında suç işlememiş olması yeterli değildir, örgütün amaç suçlarının diğerk failer tarafından da işlenmemiş olması gerekir. Dolayısıyla örgüte üye herhangi bir kişinin örgütün amacı doğrultusunda bir suç işlemiş olması halinde söz konusu örgütün kurucu ve yöneticilerinin 221. maddenin birinci fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık müessesinden faydalanabilmesi mümkün değildir. Diğerk taraftan işlenmiş olan suçun etkin pişmanlık açısından engel teşkil edebilmesi için örgütün amaç suçlarından biri olması gerekir; örgüt kurucu, yönetici veya üyelerinin amaç suçları dışında herhangi bir suçu işlemiş olması etkin pişmanlık açısından engel teşkil etmeyecektir. Benzer şekilde örgüt kurulmadan önce işlenmiş olan suçlar da etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanılmasını engellemeyecektir.

Etkin pişmanlıktan faydalanmak isteyen örgüt kurucu ya da yöneticisinin soyut anlamdaki pişmanlığı yeterli değildir. Buna ek olarak örgütü dağıtması ya da vermiş olduğu bilgiler ile örgütün dağılmasını sağlamış olması gerekir. Örgütün dağılması ile kast edilen örgütün gerek üyeleri arasındaki bağ gerekse amaç suçları işlemek için sahip olduğu imkânlar da dâhil olmak üzere tamamen ortadan kaldırılmasıdır.³¹⁸

“Örgütün dağılmasını sağlamak” fiilinden anlaşılması gereken ise fail tarafından verilen bilgiler sayesinde örgütün hiyerarşik yapısının çökertilmesi, amaç suçlarının işlenmesinde kullanılan tüm araç ve gereçlerinin ele geçirilmesi ve örgütün fonksiyonlarını icra edemez hale getirilmesidir. Kanunda yer alan ifadeden de anlaşılacağı üzere bu durumda fail örgütü bizzat dağıtmak yerine adli kolluk makamlarına verdiği bilgi vasıtasıyla örgütün dağılmasını sağlamaktadır. Ancak örgüt kurucu ve yöneticisinin verdiği bilgilere rağmen soruşturma makamlarından

---

³¹⁷ Yurtcan Erdener, *Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi*, İstanbul, Beta Yayınları, 2007, s.57.

³¹⁸ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s.565.

kaynaklanan sebeplerden ötürü örgütün dağıtılamamış olması halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bizim de katıldığımız, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiğini dile getiren görüş örgüt kurucu ve yöneticisinin vermiş olduğu bilgilerde samimi olması halinde kendisi dışındaki faktörlerden kaynaklanan engellerin failin durumunu etkilememesi gerektiğini savunmaktadır.³¹⁹ Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmaması gerektiğini savunan görüşteki yazarlar ise kanun hükmünde yer alan “dağılmasını sağlayan” ifadesinden hareketle örgütün mutlaka dağılmış olması gerektiğini ifade etmektedirler.³²⁰

Birinci fıkrada etkin pişmanlıktan faydalanan failer açısından cezaya hükmolunmayacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu düzenleme cezayı tamamıyla ortadan kaldıran şahsi bir sebeptir. Bu kapsamda Cumhuriyet savcılığı makamı takdir yetkisini kullanarak fail hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verebilecektir.

3.2.2 Örgüt Üyesi Açısından Etkin Pişmanlık

Suç işlemek amacıyla faaliyet gösteren bir örgüte üye olan fail açısından iki farklı etkin pişmanlık müessesesi düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler koşulları itibariyle farklılık içeriyor olması sebebiyle ayrı ayrı ele alınmıştır.

TCK'nın “Etkin Pişmanlık” başlıklı 221. maddesinin ikinci fıkrasında “Örgüt üyesinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.” hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme kapsamında etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanmak isteyen failin bu imkândan faydalanabilmesi için öncelikle örgüt faaliyetleri kapsamında herhangi bir suçun

³¹⁹ Behiye Eker Kazancı, *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s.72.; İlknur Ebiz Yıldız, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK md.220)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s. 131-132

³²⁰ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 565.

işlenişine iştirak etmemiş olması gerekmektedir. Bu noktada kanunda yer alan “herhangi bir suç” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği konusunda belirsizlik bulunmaktadır. Bu ifadeden hareketle herhangi bir suça iştirak etmiş olan örgüt üyesinin etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanamayacağı yönünde değerlendirme yapmanın doğru olmadığı kanaatindeyiz. Etkin pişmanlık açısından engel teşkil edecek olan suçun örgüt üyeliği ile bağlantılı nitelikte olması gerekir, kişisel nitelikte işlenmiş veya iştirak edilmiş suçlar etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel değildir. Aksi yöndeki değerlendirme etkin pişmanlık müessesesinin temel amacı ile çelişecektir. Diğer taraftan örgüt üyesi tarafından nöbet tutulması, silahlı eğitim alınmış olması gibi fiiller örgüt üyeliği suçunun kapsamı içinde olduğu ve ayrıca suç teşkil etmediği için fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmemektedirler.³²¹

Ayrıca örgüt üyesinin örgütten ayrıldığını da gönüllü olarak ilgili makamlara bizzat bildirmiş olması gerekir. Failin örgütten ayrılması yönündeki kararının kendi özgür iradesinin sonucu olması gerekir, üçüncü kişilerin baskı veya tehditleri sonucu olmaması gerekir.³²² Failin ailesi ve yakın çevresinin zorlama ve tehdit niteliğinde olmayan rica ve telkinleri sonucu ayrılma kararının verilmiş olması halinde de fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Kanun koyucu örgüt üyesinin soyut anlamda pişmanlık duyarak örgütten ayrılmış olmasını tek başına yeterli bulmamış, bu durumun ilgili makamlara yine fail tarafından bildirilmiş olması koşulunu aramıştır. İlgili makam ifadesinden ise soruşturma ve kovuşturma yetkisine sahip makamların anlaşılması gerekmektedir.³²³

Bu iki koşulu yerine getirmiş olan örgüt üyesi hakkında herhangi bir cezaya hükmolünmayacaktır. Her ne kadar kanun hükmünde açıkça ifade edilmiyor olsa da bu fıkra kapsamında etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmek için fail hakkında soruşturma başlatılmamış olması gerekmektedir. Diğer taraftan bu fıkra kapsamındaki koşulları yerine getirdikten sonra ilgili fail hakkında soruşturma

³²¹ Özer ve Doğan, *Yargıtay 9.Ceza Dairesinin Görevi Kapsamındaki Suçlar*, s. 172.

³²² Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, s. 1578.

³²³ Baba, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, s. 69.

başlatılmış olması hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel değildir.

221. maddenin üçüncü fıkrasında ise “yakalanan örgüt üyesi” için etkin pişmanlık müessesesi düzenlenmiştir. Söz konusu fıkra “*Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden yakalanan örgüt üyesinin, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.*” hükmüne yer verilmiştir. İkinci fıkra fail kendi iradesi ile yakalanmasına karşılık üçüncü fıkra yakalandıktan sonra etkin pişmanlıktan faydalanma imkanı tanındığı için bu düzenlemede ikinci fıkra ile kıyaslandığında daha ağır koşullar öngörülmüştür.³²⁴

Üçüncü fıkra kapsamında etkin pişmanlıktan faydalanmak isteyen failin her şeyden önce örgüt faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suça iştirak etmemiş olması gerekmektedir. Bu koşul ikinci fıkra ile paralel niteliktedir. Diğer taraftan üçüncü fıkra “*pişmanlık duyarak*” ifadesine yer verilmek suretiyle pişmanlık unsuru özellikle vurgulanmıştır. Failin pişmanlık duyup duymadığı her olayda adli yargı makamları tarafından değerlendirilerek karar verilmesi gereken bir unsurdur.

Üçüncü fıkra kapsamında etkin pişmanlıktan faydalanabilmek için aranan bir diğer koşul ise failin “*örgütün dağılması veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi*” vermesidir.³²⁵ Fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması için mutlaka örgütün dağılması ya da mensuplarının yakalanması zorunlu değildir, verilen bilginin buna imkân sağlamaya elverişli olması yeterlidir. Kanun koyucunun açık düzenlemesi gereği adli kolluk kuvvetleri ya da diğer üçüncü kişi konumundaki faktörlerden kaynaklı olarak örgütün dağılmaması ya da mensuplarının yakalanmamasından dolayı fail sorumlu tutulmamakta ve etkin pişmanlık hükümlerinden faydalandırılmaktadır. Üçüncü fıkranın gerekçesinde “*Verilen bilginin, örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli olup olmadığını takdir yetkisi mahkemeye aittir.*” ifadesine yer verilmiştir. Yargılamayı yapan mahkemeler elverişlilik şartının gerçekleşip

³²⁴ Baba, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, s. 105.

³²⁵ Özer ve Doğan, *Yargıtay 9.Ceza Dairesinin Görevi Kapsamındaki Suçlar*, s. 172.

gerçekleşmediği konusunda değerlendirme yaparken adli ve idari kolluk makamlarından da bilgi almaktadır.

İkinci ve üçüncü fıkrada düzenlenen bu etkin pişmanlık müessesesinden sadece örgüt üyeleri faydalanabilmektedir. Dolayısıyla “*örgüt adına suç işleyen*” veya “*örgüte yardım eden*” failer açısından uygulanabilmesi mümkün değildir. Bunun iki temel sebebi bulunmaktadır. Öncelikle örgüt adına suç işleyen ya da örgüte yardım eden kişi örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlemiş olduğu için kanunda yer alan “*örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeme*” şartına aykırı hareket etmiş durumdadır. Ayrıca ikinci ve üçüncü fıkrada açık biçimde “*örgüt üyesi*” ifadesi kullanılarak bu çerçevede sınırlandırılmıştır.

3.2.3 Tüm Failer Açısından Etkin Pişmanlık

TCK'nın 221. maddesinin ilk fıkrasında örgüt kurucu ve yöneticileri, ikinci ve üçüncü fıkralarında ise örgüt üyelerine özgü nitelikteki etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiştir. Dördüncü fıkrada ise diğer fıkralardan farklı bir biçimde hem örgüt kurucu, yönetici ve üyeleri hem de “*örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen*”, “*örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden*” failer etkin pişmanlık kapsamına dâhil edilmişlerdir.

Dördüncü fıkranın ilk cümlesi kapsamında etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmenin ilk koşulu failin gönüllü olarak teslim olmasıdır. Dolayısıyla failin zorlama, tehdit vb. nitelikteki sebeplerle teslim olması halinde etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmesi mümkün değildir.

Dördüncü fıkrada örgüt faaliyetleri kapsamında suç işlememiş olmak şartı öngörülmemiştir. Dolayısıyla örgüt faaliyeti kapsamında suç işleyenlerin de etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanması imkânı tanınmıştır. Ancak örgüt faaliyeti kapsamında suç işleyen failer sadece örgüt kurucu, yönetici veya üyeliği suçları

kapsamında etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmektedirler.³²⁶ Örgüt faaliyeti kapsamında işlenmiş olan suçların cezaları açısından herhangi bir indirim uygulanmamaktadır.³²⁷

Örgüte üye olan failer her zaman örgütü ortadan kaldıracak nitelikte bilgiye sahip olma imkânına sahip olamamaktadır³²⁸. Yapılan bu düzenleme sayesinde etkin pişmanlığın koşulları esnetilerek hiyerarşik düzen içinde tüm bilgilere sahip olmayan kişiler açısından da etkin pişmanlık müessesesinden faydalanma imkânı tanınmıştır.

Kanuni düzenlemede açıkça “*örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar*” ifadesine yer verildiği için fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi gerekmektedir.³²⁹ Ne maddede ne de gerekçede fail tarafından verilmesi gereken bilginin niteliği konusunda açık bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Gerek kanun hükmü gerekse etkin pişmanlık müessesesinin amacı göz önünde bulundurulduğunda soruşturma veya kovuşturma konusu olmayan suçlar ya da soruşturma ya da kovuşturma başlatılmış suçların bilinmeyen yönleri veya faileri hakkında bilgi verilmesi, verilen bilginin gereksiz ayrıntı niteliğinde olmaması gerekmektedir³³⁰. Yargıtay örgütte bir süre faaliyet göstermiş olmasına rağmen, ne şekilde, kimler vasıtasıyla örgüte katıldığına, örgütte bulunduğu süre içinde kimlerle görüştüğüne vs. ilişkin bilgi vermeyen sanığın 221. maddenin dördüncü fıkrasından faydalanamayacağına karar vermiştir.³³¹

Fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması kararının Cumhuriyet savcısı tarafından verilmesi halinde kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilecektir. Cumhuriyet savcısı tarafından iddianame düzenlendikten sonra

---

³²⁶ Günay, *Öğreti Ve Uygulamada Yeni Türk Ceza Kanunundaki Etkin Pişmanlık Ve Gönüllü Vazgeçme*, s. 104.

³²⁷ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 414-415.

³²⁸ Kavlak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, s. 454.

³²⁹ Dursun, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK. M.220)”, s. 360.

³³⁰ Verilen bilginin, üyenin örgütte bulunduğu konuma uygun ve faydalı nitelikte olup olmadığına yeterince araştırılması gerektiğine dair bkz. Y. 16. CD, 2017/352 E., 2017/1005K., 01/03/2017 T. Benzer şekilde Y. 16. CD, 2016/1501 E., 2016/5567 K., 09/11/2016 T.

³³¹ Y. 16. CD, 2017/1219 E., 2017/3938 K., 10/05/2017 T.

kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına karar verilmesi halinde ise CMK 223. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında “ceza verilmesine yer olmadığı” kararı verilecektir.

221. maddenin dördüncü fıkrasının sonunda ise “*Kişinin bu bilgileri yakalandıktan sonra vermesi halinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılır.*” hükmüne yer verilerek aynı koşulların yakalandıktan sonra yerine getirilmesi halinde fail hakkında hükmolunacak cezada indirime gidilmesi imkânı tanınmıştır. Bu düzenlemedeki en önemli farklılık failin kendi iradesi ile adli kolluk makamlarına teslim olmamasıdır.

Değiniilmesi gereken son husus ise etkin pişmanlıktan faydalanmak isteyen örgüt üyesinin soruşturma aşamasında verdiği bilgilerin doğruluğu kontrol edilmesi, soruşturma esnasında çeşitli bilgiler vermesine rağmen kovuşturma aşamasında inkara yönelen kişinin etkin pişmanlıktan faydalanmasına izin verilmemesi gereğidir.³³² Zira pişmanlık belirtisi göstermeyen örgüt üyesinin etkin pişmanlık kurumundan faydalanarak cezasının azaltılmasını gerektirecek hiçbir haklı sebep yoktur.

3.2.4 Denetimli Serbestlik

Denetimli serbestlik müessesesi *Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliği*'nde “*Mahkemece belirtilen koşullar ve süre içinde, denetim ve denetleme planı doğrultusunda şüpheli, sanık veya hükümlünün toplumla bütünleşmesi açısından ihtiyaç duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı toplum temelli bir uygulama*” şeklinde tanımlanmıştır.³³³

³³² Y. 16. CD, 2015/2201 E., 2016/7629 K., 20/12/2016 T.

³³³ Vehbi Kadri Kamer, *Denetimli Serbestlik Kararlarının İnfazı*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2007, s. 3-4

Denetimli serbestlik müessesesi bir güvenlik tedbiri türü olarak “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*” suçu kapsamında etkin pişmanlık halinde uygulama alanı bulmaktadır. Fail hakkında denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanması kararı ancak mahkeme tarafından verilebilmektedir, dolayısıyla her ne kadar etkin pişmanlık müessesesi kapsamında cumhuriyet savcılarının kimi durumlarda kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verme yetkisi bulunuyor olsa da denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanması yönünde karar verme yetkileri bulunmamaktadır.³³⁴

Fail hakkında kovuşturma aşamasına geçilmesi ve yapılacak yargılama sonucunda etkin pişmanlık sebebiyle “*ceza verilmesine yer olmadığı*” kararı verilmesi halinde de eylem suç olma niteliğini devam ettirdiği için fail hakkında denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanmasının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.³³⁵

İnceleme konumuz kapsamında 221. maddenin beşinci fıkrasında “*Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur. Denetimli serbestlik tedbirinin süresi üç yıla kadar uzatılabilir.*” hükmüne yer verilmiştir. Gerek kanun hükmü gerekse gerekçesi göz önünde bulundurulduğunda kanun koyucunun denetimli serbestlik uygulaması açısından fail hakkında “*ceza verilmesine yer olmadığı*” kararı verilmesi ya da cezasında indirimle gidilmesi açısından farklı bir uygulama öngörmediği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan Özgenç konuya ilişkin olarak farklı bir görüş ortaya koymakta ve denetimli serbestlik müessesesinin sadece hakkında “*ceza verilmesine yer olmadığı*” kararı verilen failer açısından uygulanması gerektiğini, zira sanık hakkında indirimli bile olsa herhangi bir cezaya hükmedilmiş olması halinde TCK’nın 58 ve İnfaz Kanunu’nun 108. maddeleri kapsamında fail hakkında zaten denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanacağını ifade etmektedir.³³⁶

³³⁴ İbrahim Usta ve Hakan Öztürk, “Denetimli Serbestlik”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2010, S:13, s. 10.

³³⁵ Timur Demirbaş, *İnfaz Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 518.

³³⁶ Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler*, s. 690.

3.3 Yargılamaya İlişkin Usul

3.3.1 Soruşturma Usulü

Türk hukukunda suçlar açısından genellikle resen soruşturma ilkesi uygulanmaktadır. Bu kapsamda yetkili Cumhuriyet savcılarının mağdurun şikâyeti olmaksızın soruşturma başlatabilmekte ve fail hakkında iddianame düzenleyebilmektedir. Genel kural bu olmakla birlikte kanun koyucu bazı suç tipleri açısından şikâyet şartı öngörmüştür. Şikâyetin gerekli olduğu suç tiplerinde bu durum suçun kanuni tanımında açıkça ifade edilmektedir.³³⁷

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suçlar kamu güvenliği ve toplum düzenini tehdit ettiği için kanun koyucu söz konusu suç tipleri açısından şikâyet şartı öngörmemiştir. Bu kapsamda TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suçlar Cumhuriyet savcılarının tarafından resen soruşturulmaktadır.

Soruşturma sürecinde iletişimin tespiti ve denetlenmesi, arama, elkoyma vb. nitelikteki işlemler için hâkim kararına ihtiyaç duyulması halinde ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından yetki çevresindeki sulh ceza hâkimliğinden yetki talep edilir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bazı adli işlemler CMK hükümlerinin imkân verdiği ölçüde Cumhuriyet savcısının talimatı doğrultusunda gerçekleştirilebilmektedir.³³⁸

CMK'nın 100. maddesinde kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama sebebinin varlığı halinde fail hakkında tutuklama kararı verilebileceği ifade edilmektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise TCK'nın 220. maddesi (iki, yedi ve sekizinci fıkralarında düzenlenen suçlar hariç) kapsamındaki suçlar katalog suç kategorisinde değerlendirilmiş ve söz konusu suçlar açısından tutuklama sebeplerinin var olduğu

³³⁷ Centel ve Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 211.

³³⁸ Bayram Yüksekaya, "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Soruşturma Sorunsalı: CMK Md. 251/1 Fıkrası Üzerine Bir Değerlendirme", s. 4.

kabul edilmektedir. Dolayısıyla kuvvetli suç şüphesinin varlığı halinde herhangi bir tutuklama sebebi aranmaksızın örgüt kurucu, yönetici ve örgüt adına suç işleyen failler hakkında tutuklama kararı verilebilecektir.

Diğer taraftan CMK kapsamındaki “*Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara El Koyma*”, “*İletişimin Tespiti, Dinlenilmesi ve Kayda Alınması*” ve “*Teknik Araçlarla İzleme*” koruma tedbirleri ancak TCK’nın 220. maddesi kapsamındaki örgütün silahlı olması halinde uygulanabilmektedir.

3.3.2 Kovuşturma

CMK 2.maddesi “*İddinamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evre*” dir. Kovuşturma evresinde ceza muhakemesi ilkelerine göre maddi gerçeğe uygun hükmün verilebilmesi ve verilen hükmün infaz edilebilir olması amaçlanmaktadır.³³⁹

Kovuşturma evresine, hakim, savcı, sanık, malen sorumlu, müdafî, vekil, mağdur, zabıt katibi ve diğerlerinin katılımı gerçekleşir. Hakimlerde; tarafsızlık ve bağımsızlık nitelikleri öne çıkan önemli niteliklerdir. Anayasa’da hakimin tarafsızlığı söz edilmese de AİHS 6/1. maddesi ile bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Hakimin tarafsızlığı CMK 22. maddesi ile düzenlenmiştir.³⁴⁰

“Örgütlü suçların kovuşturma süreci kamuoyunda “özel yetkili mahkemeleri” olarak bilinen ve CMK 250.maddesi ve TMK 10. Maddesi hükümlerine göre terör suçlarına ve belirli örgütlü suçlara bakmakla görevlendirilen ağır ceza mahkemeleri ile bu mahkemeler nezdinde görev yapan Cumhuriyet savcıları üzerinden yapılan tartışmalar, bu mahkemelerin varlığına yöneliktir. ...

³³⁹ Özbek, Doğan, Bacaksız ve Tepe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 507.

³⁴⁰ Özbek, Doğan, Bacaksız ve Tepe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 507.

“özel yetkili mahkemelerin” kuruluş dayanağını oluşturan söz konusu kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.” Kanun hükümlerinin kaldırılmasına yönelik olan eleştiriler bu mahkemelerde görev yapan hakim ve Cumhuriyet savcılarının yetkilerini kullanırken hukuk zemininde olup olmaması ilgidir. Kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmış da olsa benzer sorunlar yaşanmaya devam etmektedir.³⁴¹

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suçlar açısından yetkili mahkemeler asliye ceza mahkemeleridir. Aynı maddede tanımlanan suçların çocuklar tarafından işlenmiş olması halinde ise çocuk mahkemeleri yetkilidir.

CMK'nın 250, 251 ve 252. maddesi ile TMK'nın 10. maddesinde yer alan düzenlemeler yürürlükten kaldırılmış olup “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçunu da içeren bazı suç tipleri açısından öngörülen özel yetki ve görev kurallarına son verilmiştir. Yapılan bu düzenleme sonrasında inceleme konumuz açısından yetkili mahkeme de genel yetki kuralları çerçevesinde belirlenmektedir.

3.3.3 Görevli ve Yetkili Mahkeme

CMK'nın 12. maddesinde genel yetki kuralı olarak “*Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir.*” hükmüne yer verilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği yer mahkemesinin yetkili olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda mütemadi suç niteliğindeki TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suçlar açısından temadinin kesildiği yer mahkemesi yetkilidir.³⁴²

CMK'nın 12. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan hükümlerde ise suçun basılı, görsel ya da işitsel yayınlarla işlenmiş olması halindeki yetki kuralı belirlenmiş olup eserin basıldığı yer mahkemesi yetkili kılınmıştır. Bu düzenleme

³⁴¹ İzzet Özgenç, *Suç Örgütleri*, s.52.

³⁴² Şen, *a.g.e.*, s. 122.

özellikle örgüt ve amacının propagandasını yapma suçu açısından geçerli olabilecek nitelikte bir yetki kuralıdır.

CMK'nın 13 - 16. maddelerinde ise özel yetki kurallarına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Dolayısıyla CMK'nın 13 - 16. maddeleri kapsamındaki hallerde ilgili kanun hükmünde yer alan mahkeme yetkili kabul edilmektedir. Aksi halde yetkili mahkeme yukarıda ifade edilen genel yetki kuralı çerçevesinde belirlenmektedir.

SONUÇ

Suç işlemek amacıyla kurulan örgütler kamu düzeni ve toplumsal barış açısından son derece önemli bir tehdit unsurudur. Zira söz konusu yapılanmalar amaçladıkları suçları işleyebilmek için alt yapıyı oluşturmakta ve toplum nezdinde endişe, korku ve panik yaratmaktadırlar.

Gerek teknolojideki gelişmeler gerekse buna bağlı olarak iletişim imkânlarının gelişmiş olması ile birlikte suç örgütlerinin amaçlarına ulaşmak için sahip olduğu araçlar da çeşitlilik ve kalite açısından artış göstermiştir. Araçlara benzer biçimde suç örgütleri üye olarak da son derece donanımlı ve alanında uzman kişileri örgüte kazandırmak suretiyle amaçlarına daha hızlı ve güvenilir biçimde ulaşmaya gayret etmektedirler. Diğer taraftan gerek ulusal gerekse uluslararası anlamda örgütlerin birbirleriyle olan bağları da güçlenmekte ve suçtan elde ettikleri gelir ve mali güçleri de artmaktadır.

Bu hızlı değişim ve gelişim ile mücadele edebilmek açısından kanuni düzenlemeler büyük önem arz etmektedir. Kanun koyucu açısından baktığımızda bir taraftan hukuk devleti ilkelerine uygun hareket etmek ve temel hak ve özgürlüklere saygı göstermek zorundayken diğer tarafta her geçen gün değişen ve gelişen örgütler ile mücadele etme gayreti içerisindeyiz. Benzer biçimde adli kolluk makamları da soruşturma sürecinde hem yasal düzenlemelere uygun hareket etmek hem de örgütlerle güçlü biçimde mücadele ederek kamu düzeni ve güvenliğini tesis etmekle yükümlüdür.

Suç örgütleri ile mücadele açısından cezai müeyyideler kadar önleyici tedbirler de son derece etkili olabilmektedir. Önleyici tedbirleri de birkaç farklı kategoride değerlendirebilmek mümkündür. Örgütün mali kaynaklarının ortadan

kaldırılması, örgütün bünyesine yeni üye kazandırmasının önüne geçilmesi en önemli önleyici tedbirlerdendir. Özellikle toplumsal eğitim ve refah seviyesinin arttırılarak genç yaştaki bireylerin gayri hukuki yapılanmalardan uzak kalmaları sağlanabilir.

Önleyici tedbirler belirlenirken özellikle mevcut örgüt üyelerinin bu yöndeki tercih sebeplerinin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Zira sadece ekonomik sebepler değil, kimi zaman dini, siyasi ve ideolojik sebepler de bireylerin suç örgütleri ile yaklaşmasına sebep olabilmektedir. Söz konusu sebepler doğru tespit edilerek bunları ortadan kaldıracak tedbirler alındığı takdirde örgütün yeni üye kazanmasının önüne geçilecek, orta ve uzun vadede örgütlü suçlarla mücadelede sağlıklı sonuçlar alınabilecektir.

Bu noktada gerek kanun koyucu gerekse adli ve idari makamlara önemli sorumluluklar düşmektedir. Zira kanun koyucu ne derece kusursuz nitelikte bir düzenleme yapmış olursa olsun söz konusu düzenlemelerin uygulayıcısı konumundaki adli ve idari makamların eylemleri de en az düzenleme kadar önemlidir.

Suç örgütleri tarafından yürütülen faaliyetler esas itibariyle örgütün işlemeyi amaçladığı suçlar açısından hazırlık hareketi mahiyetindedir. Ceza hukukunun hazırlık hareketinin cezalandırılmaması yönündeki temel ilkenin aksine oluşturduğu somut tehlike sebebiyle suç işlemek amacıyla örgüt kurulması bağımsız bir suç olarak TCK'nın 220. maddesinde tanımlanmıştır.

TCK'nın 220. maddesinde örgütün varlığı için en az üç kişinin bulunması gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla "*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*" suçu çok failli bir suç niteliğindedir. Suçun oluşumu için herhangi bir zararın oluşması aranmamıştır, en az üç kişinin bulunması ve örgütün sahip olduğu üye sayısı, araç ve gereçlerin amaç suçları işlemeye elverişli olması suçun oluşumu için yeterli görülmüştür.

TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrasında örgüt kurma veya yönetme, ikinci fıkrasında örgüte üye olma, dördüncü ve altıncı fıkralarda örgüt faaliyetleri

çerçevesinde suç işleme, yedinci fıkrasında örgüte yardım etme, sekizinci fıkrasında ise örgüt veya amacının propagandasını yapma suçları düzenlenmiştir. Üçüncü fıkrada ise örgütün silahlı olması ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmiştir.

TCK'nın 220. maddesinin dördüncü fıkrasında örgüt faaliyeti kapsamında suç işlenmiş olması halinde söz konusu suç kapsamında ayrıca cezaya hükmolunacağı ifade edilmektedir. Beşinci fıkrada ise örgüt yöneticilerinin örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen tüm suçlardan dolayı da cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanun koyucu "*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*" suçu ile mücadelede etkin pişmanlık müessesesine de geniş biçimde yer vermiştir. TCK'nın 221. maddesinde yapılan düzenlemede etkin pişmanlık hem cezayı kaldıran hem de azaltan bir sebep olarak düzenlenmiştir.

Yapılan bu düzenleme kanun koyucunun "*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*" suçu ile mücadele açısından sadece cezalandırıcı tedbirler değil alternatif çözüm yolları da öngördüğünün bir göstergesi niteliğindedir.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suçlar açısından görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleridir. Yetki ise CMK'nın 12. ve devam eden maddelerinde yer alan yetki kuralları çerçevesinde belirlenmektedir.

KAYNAKÇA

Akar, A. (2010). “Türk Mafyasının Tarihsel Süreçleri ve Batı Mafyasından Farklılaşan Dinamikleri ”, Küçük ve Muharrem (Ed.), *Türk Mafyası*. İstanbul: Profil Yayıncılık.

Akar, Y. (1997). *Karaparanın Aklanması*. Sermaye Piyasası Kurulu Yayını, Yayın no:90.

Akgül, A. ve Akyay, İ. (2011). *Sınıraşan Organize Suçlar Kavramlar, Yöntemler, Eğilimler*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Akkaya, Ç. (2009). *Terör Suçları ve Cezalarının İnfazı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Alacakaptan, U. (1975). *Suçun Unsurları*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları No.372.

Alacakaptan, U. (2004). Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu, *Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı*, İstanbul, 45-60.

Alacakaptan, U. (2004). “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”, *Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı*, İstanbul.

Alpaslan, Ş. (1983). *Kriminoloji ve Hukuk Açısından Tedhişçilik*. İstanbul: Teknik Yayınları.

Arslan, Ç. ve Azizağaoğlu, B. (2004). *Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Artuç, M., Akkaya, Ç., Gedikli C. (2008). *2006-2007-2008 İctihatları İle Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Adalet Yayınları.

Artuç, M. (Aralık 2008). Zincirleme Suç. *Terazi Hukuk Dergisi*, 3 (28), 45-66.

Artuk, M. E. (1983). *Ceza Hukukuna Giriş*. İstanbul: Üçdal Yayıncılık.

Artuk, M. E. (1989). *Ceza Hukukunun Tarihi, Ceza Hukuku El Kitabı*. İstanbul: Beta Yayınları.

Atagün, A. (2008). *Örgütlü Suç Soruşturmaları Yöntemi*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Avcı, M. (2003, Mart). “Örgütlü Suç Kavramı”, *Kamu Hukuku Arşivi Dergisi Prof Dr. İlhan Akın'a Armağan*, 6 (1-128), 1-12.

Avcı, M. (2005, Nisan). “Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı”, *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 2 (5).

Aydın, D. (2009). *Türk Ceza Hukukunda Suça İştirak*, Ankara: Yetkin Yayıncılık.

Baba, Y. (2010). *Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bal, İ. Ve Öcan, M. (2003). *Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Başak, C. (2002). “Terörizmle Mücadele: Devletlerin Ayrı Bir Mücadelesi mi Yoksa Uluslararası Kurumlarla Desteklenmiş Bir Mücadele mi?”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 4 (1-2), 65-84.

Bayraktar, K. (1977). *Suç İşlemeye Tahrik Cürmü*. İstanbul.

Beşe E. (Ocak-Haziran 2001) “Organize Suçların Kriminolojik Temelleri: Siyasal Perspektifler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 3 (1-2), 23-39.

Bodur, N. ve Özkul, E. (2018). *Uygulamada Terör Örgütü ve Terör Suçları* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bozlak, A. (2009). “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(3), 61-93.

Canak, E. (2005). *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Canpolat, H. (1995). “Uluslararası Organize Suçlar, Yerel Suçluluk Mafya ve Yolsuzluk Kavramları Üzerine Bir İnceleme”, *Polis Dergisi*, 1 (3).

Centel, N., Zafer, H. Ve Çakmut, Ö. (2017). *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.

Centel, N. (2002). *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.

Centel, N. ve Zafer H. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*, İstanbul: Beta Yayınları.

Ceylan, Ü. (2003) *Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu*, Ankara: Turhan Kitabevi.

Coşkun, A. (2002). *Örgütlü Suçlar ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu*, İstanbul: Legal Yayıncılık.

Çağlayan, M. (1962). *Türk Ceza Kanunu*, Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Çakmak, H., Çağiran, M. E., Ardor, H. ve Erol, S. M. (2008). *Terörizm*, Ankara: Platin Yayınları.

Çalışır, K. T. (2009). *Suçun Vebası: Suç Örgütlerinin Anatomisi*, Ankara: Adalet Yayınevi.

Çetinbaş, M. (2008). “Terörle Mücadele Mevzuatı ve Örgütlü Suçlarla Mücadele”, *Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı*.

Çine, Ö., Özdemir, A. ve Ağaoğlu Canay, D. (2003). *Anayasa ve Uyum Yasaları (13-14 Aralık 2002) Açık Oturum Tutanakları*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 50.

Çoban, Z. (2008). *İfade Özgürlüğü ve Suç Örgütünün veya Amacının Propagandasını Yapma Suçu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çulcu, M. (1992). *Dünyamızı Saran Mafya*. İstanbul: Kastaş Yayınları.

Çulcu, M. (1998). *Mafya Üzerine Notlar*. İstanbul: Kastaş Yayınları.

Daragenli, V.S. (Mart 1997). Organize Suçluluk, *Ceza Hukuku Günleri, 70. Yılında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler*, İstanbul.

Daragenli, V.S. (1999). Tehlike Suçları, *Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan*, İstanbul.

Değirmenci, O. (2007). *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu)*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Demirbaş, T. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Demirbaş, T. (2017). *İnfaz Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Demirbaş, T. (2016). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Dönmezer, S. (2004). *Örgütlü Suçların Önlenmesi ve Değerlendirilmesi, Ceza Hukukunun Güncel Kaynakları*, İstanbul: Beta Yayınları.

Dönmezer, S. ve Erman, S. (1999). *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım (2 cilt)*. İstanbul: Der Yayınları.

Dursun, İ. (2008). *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (Tck. M.220)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Dülger, M.V. (Ocak 2005). “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Suç Ortaklığı (Suça İştirak)”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 1-36.

Eminağaoğlu, Ö.F. (1991). “Ceza Hukukunda İsnat Yeteneği ve Yaş Küçüklüğü” *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2, 214-245.

Erdem, M.R. (2001). *Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Erdem, M.R. (2005). “Yeni TCK’da Faillik ve Suç Ortaklığı”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, 5, 204-215.

Erdener, Y. (2015). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi*. Ankara: Adalet Yayınları.

Erdoğan, Y. (2010). Gönüllü Vazgeçme, *Ceza Hukuku Dergisi*, 5 (13), 93-124.

Erem, F. (1955). , “Cürüm İşlemek İçin Cemiyet Kurmak”, *AÜHFD*, 12 (3), 50-58.

Erem, F.,(1968). “Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XXV, 1-21.

Erem, F.,(1969). “Ümanist Doktrin Açısından Özel Kast”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XXVI (1-2), 1-4.

Erem, F. (1985). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Erem, F. (1985). *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler (3 cilt)*. Ankara: Seçkin Kitabevi.

Ergül, E. (2001). *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*. Ankara: Yargı Yayınları.

Ergül, E., Organize Suçlar ve Karaparanın Aklanması, *Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu*, Ankara.2005. TOBB Yayın No:2005-25 (30 Nisan – 1 Mayıs 2005).

Erman, B.R. (1999). Almanya ve Avusturya'da Organize Suçlulukla Mücadele Kapsamında Kabul Edilen Malvarlığıyla İlgili Cezai Yaptırımlar, *Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan*, İstanbul.

Erman, S. ve Özek, Ç. (1992). *Ceza Hukuku Özel Bölüm – Kamu İdaresine Karşı Suçlar*, İstanbul.

Erman, S. (1999). Türkiye'de Kitle İletişim Özgürlüğü. *Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan*, İstanbul.

Erman, S. (1985). *Kaçakçılık Suçları*. İstanbul.

Ersan A. (2003). Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, LXXI (1), 381-407.

Evik, V.S. (2004). Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme. *Prof. Dr. Çetin Özek'e Armağan*, İstanbul.

Evik, V.S. (2004). *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Evik, V.S. (2010). Örgütlenme Suçları ve İştirak İlişkisi. Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, *Köksal Bayraktar'a Armağan*, İstanbul.

Evik, V.S. (2011). *Suçta İştirakte Yardım Edenin Ceza Sorumluluğu*. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.

Geleri, A. (2003). Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma. Geleri ve Çevik (Ed.), *Organize Suçlarla Mücadele ve Polis*. Ankara:Seçkin Yayıncılık, 2003.

Gökçen, A. (1989). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*, İstanbul.

Gökçeğöz, F. (2003). Organize Suç Kavramı, Terör Suçları ile Bağlantısı ve Etkin Mücadele Yöntemleri, Geleri ve Çevik (Ed.). *Organize Suçlarla Mücadele ve Polis*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Gözübüyük, A.P. (1980). *Türk Ceza Kanunu Açıklaması*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

Günay, E. (2006). *Öğreti ve Uygulamada Yeni Türk Ceza Kanunundaki Etkin Pişmanlık ve Gönüllü Vazgeçme*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gündel, A. (2009). *Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması* (1 cilt). Ankara.

Güner, S. (2003). *Organize Suç Örgütleri Karapara ve Aklanması*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Hafizoğulları, Z. ve Kurşun, G. (Temmuz –Ağustos 2007). Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 20 (71), 25-80.

Hafizoğulları Z. ve Güngör D. (Mart-Nisan 2007). Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 20 (69).

Hafizoğulları, Z. ve Özen, M. (2018). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (11. Baskı). Ankara: US-A Yayınları.

Hafizoğulları Z. ve Özen M. (2017). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar* (3. Baskı). Ankara: US-A Yayınları.

Hakeri, H. (2017). *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (21.Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.

İçel, K. (1972). *Suçların İctimai*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi.

İçel, K., Ünver, Y. ve Hakeri, H. (1994). *Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları*. İstanbul: Beta Yayınları.

İçel, K., Akıncı, F.S., Özgenç, İ., Sözüer, A., Mahmutoğlu F.S. ve Ünver, Y. (1999). *Suç Teorisi* (2 cilt). İstanbul: Beta Yayıncılık.

İpek, H. (2000). *Önemli bir sorun: Karapara ve Karaparanın Aklanması*. İstanbul: Beta Yayınları.

İste, Ş. (2009). Genel Olarak Terör Ve Türkiye’de Terör Yargılaması, *Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 87-88.

Jescheck H.H. (1989). *Almanya Federal Cumhuriyeti Ceza Hukukuna Giriş*, İstanbul: Yaylacık Matbaası.

Kaçar, H. (Ağustos 1999). Organize Suç Örgütleri Nedir? Çıkar Amaçlı Örgütlü Suçlarla Mücadele Kanunu Tasarısında Neler Öngörülmektedir? *Yaklaşım Dergisi*, 80.

Kamer, V.K. (2007). *Denetimli Serbestlik Kararlarının İnfazı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Karcılıoğlu, K. (Ocak, Şubat, Mart 2011). Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Suç İşlemek Amacıyla Kurulan Örgütün Unsurları. *Suç ve Ceza, Türk Ceza Hukuku Derneği*, 1.

Kavlak, C. (2010). *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (T.C.K. m.220)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kavlak, C. (2013). *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Kazan, T. (2000). Çete, Örgüt, Gizli İttifak, Toplu Suç Kavramları Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’deki Durum. *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı*, C:II.

Kazancı, B. E. (2007). *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, Ankara.

Koca, M. ve Üzülmez İ. (2018). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kocasakal, Ü. (2002). Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı. *GÜHFD Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan*, 1, 130-162.

Koroğlu, H. (2001). *Örgütlü Suçluluk Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Malkoç, İ. (2008). *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu* (2 cilt). Ankara: Malkoç Kitabevi.

Mavral, Ü. (2003). *Karapara Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye'ye Yansımaları*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Meşe, M. (2004). *Örgütlü Suçluluk ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Kurma Suçu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Okandan, R. G. (1956). Romalıların Suç Telakki Ettikleri Fiiller ve Bunlara Terettüp Eyleyen Cezalar. *İÜHFM Tahir Taner Armağanı*, 327-350.

Önder, A. (1963). Mütemadi Suç, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, XXIX (1-2), 75-120.

Önder, A. (1991). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Özbek, V.Ö. (2003). *Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Özbek, V.Ö. (2002). Organize Suçlulukla Mücadelede Ön Alan Soruşturmaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 57-88.

Özbek, V. Ö., Doğan, K., Bacaksız, P., ve Tepe, İ. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özdek, Y. (2004). *Avrupa İnsan Hakları Hukuku ve Türkiye*. Ankara.

Özek, Ç. (1976). *Devlete Karşı Suçlar*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası.

Özek, Ç. (1998). Organize Suç, *Nurullah Kunter'e Armağan*. 195-297.

Özek, Ç. (1994). “Silahlı Çete Amaç Suç İlişkisinde İştirak Sorunları”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 357-378.

Özek, Ç. (1967). *Siyasi İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler*. Cezaevi Matbaası.

Özen, M. (2008). *Suçların İçtimaı, Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Bileşik Suç*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özen, M. (2007). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 70.

Özer, A. ve Doğan, A. (2010). *Yargıtay 9. Ceza Dairesinin Görevi Kapsamındaki Suçlar*, Ankara: Adalet Yayınları.

Özerkman, N. ve Kayha, Y. (2007). *Bir Gulyabani Organize Suç Örgütleri Mafya*, Ankara: Adalet Yayınevi.

Özgenç, İ. (1996). *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*. İstanbul.

Özgenç, İ.,(1997). Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Prof. Dr. Türkan Rado’ya Armağan Sayısı, LV (3), 51 v.d.

Özgenç, İ. ve Şahin, C. (2001). *Uygulamalı Ceza Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özgenç, İ. (2002). *Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özgenç, İ. (2005). *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özgenç, İ. (2018). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (14. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özgenç, İ. (2019). *Suç Örgütleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Öztürk, B. ve Erdem, M.R. (2007). *Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Palazzo, F. (1996, Ekim, Kasım, Aralık). Organize Suçluluğa Karşı İtalyan Mevzuatı. Çev: Ümit Kocasakal, *İstanbul Barosu Dergisi*, 70 (10-11-12).

Parlar, A. ve Hatipoğlu M. (2010). *Türk Ceza Kanunu Yorumu* (3 cilt). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Parlar, A. ve Hatipoğlu M. (2005). *Açıklamalı-İçtihatlı Özel Ceza Kanunları ve Uygulaması* (2 cilt). İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

Sancar, T.Y. (1998). *Çok Failli Suçlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Savaş, V. ve Mollamahmutoğlu, S. (1995). *Türk Ceza Kanununun Yorumu*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Soyaslan, D. (2018). *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (12. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.

Soyaslan, D. (2018). *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (8. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.

Sözüer, A. (1995). Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu suçlulukla Mücadele ile İlgili Gelişmeler, *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, S:1-3.

Sözüer, A. (2002). Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları, *Avrupa Birliği'ne Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele: Panel 5 Ekim 2001: Bildiriler ve Tartışmalar*, İstanbul: Beta Yayınları, 25-69.

Sözüer, A. (1994). *Suçta Teşebbüs*. İstanbul: Kazancı Yayınları.

Şahin, A. ve Gökçeğöz, F. (Ocak-Şubat-Mart 2001). Karapara Suçu ile Mücadele ve Yasalarda Karapara. *Polis Dergisi*, 26.

Şen, E. (2013). *Suç Örgütü*, İstanbul: Yargın Hukuk Yayınları.

Taşkın, A. (2004). Terörizm ve Sivil İtaatsizlik. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6 (1-2).

Taşkın, M. (2004). *Türk Hukukunda Mafya (Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri) ve Karaparayla Mücadele*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Taşkın O. E. (2011) *Kışkırtıcı Ajan*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Taştan, M. (2009). *Terörle Mücadele Kanunu*, Ankara.

Türkiye Barolar Birliği, (2006). *Türkiye ve Terörizm – Rapor*, Ankara: TBB Yayınları.

Tezcan, D. (2000). Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Muhakeme Hukuku Tedbirleri. *Hukuk Kurultayı 2000*, Ankara: Ankara Barosu.

Toroslu, N. ve Toroslu H. (2018). *Ceza Hukuku Genel Kısım (24.Baskı)*. Ankara: Savaş Yayınevi.

Toroslu, N. (2018). *Ceza Hukuku Özel Kısım (9. Baskı)*. Ankara: Savaş Yayınevi.

Toroslu, N. (1970). *Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu*. Ankara: Sevinç Matbaası.

Turinay, F. (2016). Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı. *İstanbul Barosu Dergisi*, S:116.

Urhal, Ö. (2008). *Kamu Güvenliği Açısından İstihbarat ve Örgütlü Suçlar*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Usta, İ. ve Öztürk, H. (2010). Denetimli Serbestlik. *Ceza Hukuku Dergisi*, 13, 7-46.

Üney, İ. (2006). *Organize Suç ve Terörizm İlişkisi, PKK Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Polis Akademisi Başkanlığı/Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ünver, M.N. (2002). *Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak* (2.Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.

Üzülmez, İ. (2007). *Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Üzülmez, İ. ve Akkaş, A. H. (2007). Suçun Yapısında Objektif Cezalandırılabilme Şartları. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2 (1-2), 71-87.

Williams, P. ve Ernesto, U.S. (2001). Sınır Aşan Organize Suçların Ortaya Koyduğu Tehlikeler ve Problemler, (S. Altınkaynak, Çev.). *Türk İdare Dergisi*, 430. (89-110).

Vesile, S.D. (1999). Tehlike Suçları, *Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan*, İstanbul.

Yarsuvat, D. ve Bayraktar K. (2007). “Teşebbüs ve İştirak Kurallarının Genişlemesi”, *Suç ve Ceza*, 1

Yaşar, K.E. (2015). Güncel Değişikliklerle Fransız Ceza Hukukunda Örgüt Kavramı ve Örgütlenme Suçları, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, 3 (1).

Yaşar, O., Gökcan H. T. ve Artuç M. (2014). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Ankara: Adalet Yayınları.

Yayla, A. (Ocak-Aralık 1990). Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve, *AÜSBFD*, 1-4.

Yenidünya, A.C. ve Değirmenci, O. (2008). “Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu”, *Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı*, Ankara: Türk Ceza Hukuku Derneği ve Atatürk Araştırma Merkezi Yayını.

Yenisey, F. (2000). Organize Suçlulukla Mücadele Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri. *Hukuk Kurultayı 2000*, Ankara: Ankara Barosu.

Yıldız, İ.E. (2011). *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK md.220)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, S. (2011). Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, 2011/2.

Yumuşak, İ. (Ekim 2000). Karapara Aklama Suçu ve Unsurları, *Adalet Dergisi*, 5, 164-173.

Yurtcan, E. (2007). *Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Yücel, M. T. (2007). *Türk Ceza Siyaseti ve Kriminoloji*, Ankara: TBB Yayınları.

Yücekul Kurt, G. (2010). *Türk Ceza Kanununun 220/4.Maddesinin, Bileşik Suçu Düzenleyen 42.Madde Karşısında Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme*, İstanbul.

Yüksekkaya, B., “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Soruşturma Sorunsalı: CMK Md. 251/1 Fıkrası Üzerine Bir Değerlendirme”

Zafer, H. (1999). *Ceza Hukukunda Terörizm*. İstanbul: Beta Basım Yayın.

Zafer, H. (2004). Halkın Bir Kısmını Aşağılayacak ve İnsan Onurunu Zedeleyecek Şekilde Tahkir Etme Cürmü. *İÜHFİM*, S. LXII.

Ziegler, J. (1998). *Suçun Derebeyleri, Demokrasilere Karşı Yeni Mafyalar*, (A.C. Akkoyunlu, Çev.). İstanbul: Doğan Kitap.

Uyap Mevzuat Programı

EKLER

EK 1: ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, İsim : Ertan DEMİRCİ
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 20.04.1984 / Muş
Medeni Hali : Evli
E-posta : ertan601@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lise	Ankara Gazi Çiftlik	2001
Lisans	Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2005

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Yer	Pozisyon
2010 - 2012	Bayburt Adliyesi	Hâkim
2012 - 2013	Yargıtay 13. Ceza Dairesi	Tetkik Hâkimi
2013-2015	Tercan	Cumhuriyet Savcısı
2015-2016	Soma	Cumhuriyet Savcısı
2016 - Halen	Hâkimler ve Savcılar Kurulu	Kurul Müfettişi